BeGambleAware.org

GambleAware

Ystadegau Cenedlaethol gan y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol

1af Ebrill 2020 i 31ain Mawrth 2021

2020/ 2021

National Gambling Treatment Service

Report Structure

Annual Statistics from the National Gambling Treatment Service 5
Great Britain

Annual Statistics from the National Gambling Treatment Service 44
England

Annual Statistics from the National Gambling Treatment Service 82
Scotland

Annual Statistics from the National Gambling Treatment Service 109
Wales

Contents

Great Britain 5

1	Crynodeb Gweithredol	7
2	Gwybodaeth am y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol	9
3	Cefndir a Chyd-destun o ran Polisïau	10
4	Cronfa ddata'r FfAD/DRF	12
5	Ynghylch yr adroddiad hwn	12
6	Nodiadau ar ddehongli	12
7	Asesiad o ansawdd a chadernid data FfAD/DRF 2020/21	14
8	Nodweddion Cleientiaid	15
9	Mynediad at Wasanaethau	28
10	Ymgysylltiad	30
11	Canlyniadau'r Driniaeth	31
12	Tueddiadau	38

England 44

1	Crynodeb Gweithredol	46
2	Gwybodaeth am y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol	48
3	Cefndir a Chyd-destun o ran Polisïau	49
4	Cronfa ddata'r FfAD/DRF	51
5	Ynghylch yr adroddiad hwn	51
6	Nodiadau ar ddehongli	51
7	Asesiad o ansawdd a chadernid data FfAD 2020/21	53
8	Nodweddion Cleientiaid	54
9	Mynediad at wasanaethau	67
10	Ymgysylltiad	69
11	Canlyniadau'r Driniaeth	70
12	Tueddiadau	78

Scotland 82

1	Crynodeb Gweithredol	84
2	Gwybodaeth am y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol	85
3	Cefndir a Chyd-destun o ran Polisïau	87
4	Cronfa ddata'r FfAD/DRF	89
5	Ynghylch yr adroddiad hwn	89
6	Nodiadau ar ddehongli	89
7	Asesiad o ansawdd a chadernid data FfAD 2020/21	87
8	Nodweddion Cleientiaid	92
9	Mynediad at wasanaethau	99
10	Canlyniadau'r Driniaeth	100
11	Tueddiadau	105

Wales 109

1	Crynodeb Gweithredol	111
2	Gwybodaeth am y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol	112
3	Cefndir a Chyd-destun o ran Polisïau	113
4	Cronfa ddata'r FfAD/DRF	115
5	Ynghylch yr adroddiad hwn	115
6	Nodiadau ar ddehongli	116
7	Asesiad o ansawdd a chadernid data FfAD 2020/21	117
8	Nodweddion Cleientiaid	118
9	Mynediad at wasanaethau	125
10	Canlyniadau'r Driniaeth	126
11	Tueddiadau	131

Atodiadau 135

12	Atodiadau	136

Ystadegau Cenedlaethol gan y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol
Prydain Fawr

1st April 2020 to 31st March 2021

GambleAware

Cynnwys

Prydain Fawr

1	Crynodeb Gweithredol		7
2	Gwybodaeth am y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol		9
3	Cefndir a Chyd-destun o ran Polisïau		10
4	Cronfa ddata'r FfAD/DRF		12
5	Ynghylch yr adroddiad hwn		12
6	Nodiadau ar ddehongli		12
7	Asesiad o ansawdd a chadernid data FfAD/DRF 2020/21		14
8	Nodweddion Cleientiaid		15
	8.1	Oedran a rhyw Cleientiaid	15
	8.2	Ethnigrwydd Cleientiaid	17
	8.3	Statws perthynas Cleientiaid	18
	8.4	Statws cyflogaeth Cleientiaid	19
	8.5	Proffil gamblo	20
	8.5.1	Lleoliadau gamblo	20
	8.5.2	Gweithgareddau gamblo	20
	8.5.3	Hanes gamblo	22
	8.5.4	Arian sy'n cael ei wario ar gamblo	23
	8.5.5	Math y gamblo yn ôl oedran	24
	8.5.6	Lleoliad gamblo yn ôl rhyw	25
	8.5.7	Lleoliad gamblo yn ôl grŵp ethnig	26
	8.5.8	Gamblo yn ôl statws perthynas	26
	8.5.9	Math y gamblo yn ôl statws cyflogaeth	27
9	Mynediad at Wasanaethau		28
	9.1	Ffynhonnell yr atgyfeiriad ar gyfer triniaeth	28
	9.2	Amseroedd aros am apwyntiad cyntaf	29
10	Ymgysylltiad		30
	10.1	Cyfnod yr amser yn derbyn triniaeth	31
11	Canlyniadau'r Driniaeth		31
	11.1	Y rhesymau dros adael triniaeth	31
	11.2	Sgorau difrifoldeb	32
	11.2.1	Sgorau difrifoldeb sylfaenol	32
	11.2.2	Newid mewn sgorau difrifoldeb	34
12	Tueddiadau		38
	12.1	Tueddiadau o ran niferoedd sy'n cael triniaeth	38
	12.2	Tueddiadau o ran y math o gamblo	39
	12.3	Tueddiadau o ran y rheswm dros adael triniaeth	41
	12.4	Tueddiadau o ran nodweddion y cleient	42

1 Crynodeb Gweithredol

Nodweddion y cleient

- Cafodd Cyfanswm o 8,490 o breswylwyr eu trin yn y gwasanaethau gamblo (sy'n adrodd i'r Fframwaith Adrodd Data (FfAD/DRF)) ym Mhrydain Fawr yn ystod 2020/21.
- Roedd mwyafrif helaeth y cleientiaid (70%) yn wrywod.
- Roedd tri chwarter (75%) y cleientiaid yn 44 oed neu iau. Adroddwyd y niferoedd uchaf yn y bandiau oedran 25-29 oed a 30-34 oed, sy'n cyfrif am gyfanswm o 39% o'r cleientiaid.
- Roedd naw o bob deg (88%) o gefndir ethnig gwyn, gan gynnwys 81% a oedd yn Wyn Prydeinig a 5% a oedd yn Wyn Ewropeaidd. Y cefndiroedd ethnig mwyaf cyffredin a adroddwyd wedyn oedd Asiaidd ac Asiaidd Prydeinig (5%), a Du neu Ddu Prydeinig (4%).
- Roedd mwyafrif y cleientiaid naill ai mewn perthynas (36%) neu'n briod (26%). Roedd 30% arall yn sengl, 4% wedi gwahanu a 3% wedi cael ysgariad.
- Yn nhermau statws gweithio, roedd y mwyafrif yn gyflogedig (73%), gyda chyfrannau llai yn adrodd eu bod yn ddi-waith (10%), yn analluog i weithio oherwydd salwch (9%), wedi ymddeol (2%), yn cadw tŷ (3%) neu'n fyfyriwr (2%).

Proffil gamblo

- Ymysg cleientiaid a oedd yn derbyn triniaeth am eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo, roedd sgoriau cychwynnol y Mynegai Difrifoldeb Gamblo Problemus (MDGP/PGSI)[1] yn dangos bod gan y mwyafrif (94%) sgôr o wyth neu fwy (y mae'r raddfa MDGP yn eu dosbarthu'n bobl â phroblem gamblo) ar adeg eu hasesu ar gyfer triniaeth. Ymysg y rheiny yr oedd eu cyfnod o driniaeth wedi dod i ben o fewn blwyddyn 2020/21, roedd y gyfran hon wedi gostwng i 28% a dangosodd y mwyafrif (80%) rywfaint o wellhad ar y raddfa hon.
- Y lleoliad mwyaf cyffredin ar gyfer gamblo oedd gamblo ar-lein, a ddefnyddiwyd gan 79% o gleientiaid. Siopau betio oedd y lleoliad mwyaf cyffredin wedyn, sy'n cael ei ddefnyddio gan 29% o gamblwyr. Roedd yn amlwg fod defnyddio gwasanaethau ar-lein yn uwch ymysg grwpiau oedran iau.
- Rhwng 2015/16 a 2020/21, roedd y gyfran a oedd yn adrodd am ddefnyddio gwasanaethau gamblo ar-lein wedi cynyddu o 57% i 79%. Yn yr un cyfnod, roedd y gyfran a oedd yn defnyddio siopau betio wedi gostwng o 56% i 29%.
- Ymysg gwasanaethau ar-lein, y gweithgaredd mwyaf cyffredin oedd gamblo drwy slotiau casino (32%), a ddilynwyd gan ddigwyddiadau chwaraeon (27%) a gemau bwrdd casino (21%).
- Ymysg siopau betio, peiriannau gemau oedd y math mwyaf cyffredin o gamblo (13%), a ddilynwyd gan ddigwyddiadau chwaraeon (9%) a cheffylau (8%).
- O gymharu â gamblwyr Gwyn, roedd y rheiny a oedd yn nodi eu bod yn Ddu neu Ddu Prydeinig yn fwy tebygol o ddefnyddio siopau betio (46% o gymharu â 28%) neu gasinos (17% o gymharu â 5%). Roedd y rheiny a oedd yn nodi eu bod yn Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig hefyd yn fwy tebygol o ddefnyddio siopau betio (33%) neu gasinos (15%) na chleientiaid Gwyn.
- Roedd y mwyafrif o'r gamblwyr (63%) yn adrodd bod ganddyn nhw ddyled oherwydd eu gamblo, roedd 11% wedi colli swydd o ganlyniad i'w gamblo ac roedd 27% wedi cael profiad

1 Gweler yr Atodiad, adran 11.2

o berthynas yn chwalu oherwydd eu gamblo. Ar adeg cyflwyno i wasanaethau gamblo, bu gamblwyr (problemus) yn gamblo am gyfartaledd (canolrif) o 10 mlynedd.

- Ar gyfartaledd (canolrif), roedd gamblwyr yn adrodd eu bod wedi gwario £1,000 ar gamblo yn y 30 niwrnod blaenorol cyn iddyn nhw gael eu hasesu, gyda 50% yn gwario mwy na hyn.

Ymgysylltu â thriniaeth

- Roedd mwyafrif yr atgyfeiriadau i gael triniaeth (93%) yn cael eu gwneud gan y cleientiaid eu hunain.
- Ar gyfer cleientiaid a dderbyniodd driniaeth o fewn blwyddyn, gwelwyd 50% gleientiaid am y tro cyntaf o fewn tri diwrnod ar ôl cael eu hatgyfeirio, a gwelwyd 75% ohonyn nhw o fewn wyth diwrnod.
- Ymysg pob un o'r rhai hynny sy'n derbyn a diweddu eu triniaeth o fewn 2020/21, roedd y driniaeth yn parhau am gyfartaledd (canolrif) o 9 wythnos. Yn gyffredinol, derbyniodd y cleientiaid gymedr o wyth apwyntiad o fewn eu cyfnod o driniaeth.

Canlyniadau'r driniaeth

- Ymysg y cleientiaid y daeth eu triniaeth i ben yn ystod 2020/21, cwblhaodd y mwyafrif (74%) y driniaeth a drefnwyd. Gadawodd un o bob pump (20%) y driniaeth a drefnwyd cyn yr adeg yr oedd i fod i orffen.
- Rhwng 2015/16 a 2020/21, cynyddodd y gyfran o gleientiaid a oedd yn cwblhau triniaeth a drefnwyd o 59% i 74%, tra bod y gyfran a oedd yn gadael y driniaeth wedi gostwng o 35% i 20%.
- Ymysg gamblwyr, bu gwellhad yn y sgorau MDGP gyda chyfartaledd (canolrif) o 13 pwynt rhwng yr apwyntiad cynharaf a'r un olaf yn y driniaeth.
- Ar y pwynt diweddaraf yn y driniaeth, roedd gan 72% sgôr MDGP o saith neu lai, o gymharu â 6% ar ddechrau'r driniaeth.
- Gwelwyd gwelliannau mewn sgôr MDGP ar gyfer 92% o gamblwyr a oedd yn cwblhau eu triniaeth, o gymharu â 60% o'r rheiny a oedd wedi rhoi'r gorau iddi.
- Diffiniwyd 63% o gleientiaid fel rhai 'is na'r torbwynt clinigol' ar raddfa CORE-10 ar ddiwedd y driniaeth, o'i gymharu â 17% yn unig ar ddechrau'r driniaeth.
- Gwelwyd gwelliannau yn y sgôr CORE-10 o ran 88% o gleientiaid a oedd yn cwblhau eu triniaeth, o gymharu â 52% o'r rheiny a oedd yn rhoi'r gorau iddi.

2 Gwybodaeth am y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol

Mae'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol (GTGC/NGTS) yn rhwydwaith o sefydliadau sy'n gweithio gyda'i gilydd i ddarparu triniaeth a chefnogaeth gyfrinachol ar gyfer unrhyw un sy'n profi niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, ac mae'n rhad ac am ddim ledled Lloegr, Yr Alban a Chymru. Mae'r GTGC yn cael ei gomisiynu gan GambleAware, sef elusen annibynnol sy'n dyfarnu grantiau ac yn mabwysiadu dull iechyd cyhoeddus er mwyn lleihau niwed drwy gamblo.

Ble bynnag y mae rhywun yn cysylltu trwy'r rhwydwaith hwn, mae'r darparwyr hyn yn gweithio ochr yn ochr â'i gilydd drwy lwybrau atgyfeirio i gyflawni'r pecyn gofal mwyaf addas ar gyfer unigolion sy'n profi anawsterau gyda gamblo, ac i'r rhai hynny sy'n cael eu heffeithio gan arferion gamblo rhywun arall.

Mae'r data ar gyfer y cyfnod 2020/21 a geir o fewn yr adroddiad hwn yn ymdrin â gwybodaeth a gyflwynwyd gan y sefydliadau a ganlyn, gyda manylion y gwasanaethau a ddarperir ganddyn nhw'n wedi'u rhestru isod.

Mae GamCare[2] a'i rwydwaith o bartneriaid yn cynnig:

- Triniaeth ar-lein a gefnogir gan gysylltiad rheolaidd â therapydd, sydd ar gael ar adegau ac mewn mannau sy'n gyfleus i'r cleient dros gyfnod o wyth wythnos.
- Cymorth a thriniaeth therapiwtig un-i-un, wyneb-yn-wyneb, ar-lein a thros y ffôn ar gyfer pobl â phroblemau gamblo, yn ogystal â ffrindiau ac aelodau teulu sy'n cael eu heffeithio gan gamblo.
- Cyrsiau Adfer Gamblo a gyflwynir wyneb-yn-wyneb neu ar-lein dros gyfnod o rhwng chwech i wyth wythnos.

Mae Cymdeithas Gordon Moody yn cynnig:

- Canolfannau Triniaeth Preswyl – dwy ganolfan arbenigol unigryw, sy'n darparu rhaglen driniaeth breswyl ddwys ar gyfer dynion sy'n gaeth i gamblo, dros gyfnod o 14 wythnos.
- Tai/Llety Adferiad – llety arbenigol i'r rheiny sydd wedi cwblhau'r rhaglenni triniaeth ond sydd angen cymorth ychwanegol i'w hadfer rhag mynd yn ôl i'w hen arferion gamblo.
- Rhaglen Encilio a Chwnsela – rhaglenni encilio ar gyfer cohortau o ferched yn unig a chohortau o ddynion yn unig, sy'n cyfuno arosiadau preswyl byr gyda chymorth cwnsela yn y cartref.

Mae Ymddiriedolaeth Sefydledig GIG Canol a Gogledd-orllewin Llundain (Clinig Trin Gamblo Problemus Llundain) yn cynnig:

- Triniaeth ar gyfer problemau gamblo yn arbennig ar gyfer pobl gyda dibyniaethau mwy difrifol yn ogystal â'r rhai hynny gyda chyflyrau iechyd meddwl ac iechyd corfforol cydafiachedd, y rhai hynny â gweithredu cymdeithasol diffygiol, a'r rhai hynny a all fod mewn mwy o risg, fel y risg o hunanladdiad.

2 Yn ychwanegol, mae GamCare yn gweithredu'r Llinell Gymorth Genedlaethol sy'n cynnig sgyrsiau cymorth byw dros y ffôn ac ar-lein ac sy'n darparu cefnogaeth yn syth i unigolion ac atgyfeiriad i'r gwasanaeth triniaeth. Yn ogystal, mae GamCare yn cynnig gwybodaeth a chyngor drwy'u gwefan, fforymau a gymedrolir ac ystafelloedd sgwrsio ar-lein ar gyfer grwpiau. Nid yw'r gwasanaethau hyn o fewn cwmpas y data a gyflwynir yn yr adroddiad hwn.

Mae Gwasanaeth Gamblo GIG Gogledd Lloegr, a ddarparwyd gan Ymddiriedolaeth Partneriaeth Sefydledig GIG Leeds ac Efrog yn cynnig:

- Triniaeth ar gyfer problemau gamblo yn arbennig ar gyfer pobl gyda dibyniaethau mwy difrifol yn ogystal â'r rhai hynny gyda chyflyrau iechyd meddwl ac iechyd corfforol cydafiachedd, y rhai hynny â gweithredu cymdeithasol diffygiol, a'r rhai hynny a all fod mewn mwy o risg, fel y risg o hunanladdiad.

Mae angen i ddarparwyr triniaeth GambleAware y telir amdano gyflwyno setiau data chwarterol mewn fformat safonol[3]. Sylfaen yr adroddiad hwn yw dadansoddi'r cyflwyniadau hyn.

3 Cefndir a Chyd-destun o ran Polisïau

Mae Deddf Gamblo 2005 yn cynnwys darpariaeth yn adran 123[4] ar gyfer ardoll ar weithredwyr gamblo i ariannu prosiectau i leihau niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, ond nid yw llywodraethau olynol wedi rhoi'r ddarpariaeth hon ar waith. Yn absenoldeb ardoll o'r fath, mae'r Comisiwn Gamblo yn gosod gofyniad ar weithredwyr trwy'r Amodau Trwydded a Chod Ymarfer[5] i wneud cyfraniad i ariannu ymchwil, addysg a thriniaeth. Ar adeg cyhoeddi'r adroddiad hwn, mae'r Llywodraeth yn y broses o gynnal adolygiad o Ddeddf Gamblo 2005 ac mae hi i fod i ryddhau papur gwyn ar ddiwedd 2021 sy'n amlinellu ei chynigion ar gyfer ei diwygio.

Mae GambleAware[6] yn elusen annibynnol sy'n comisiynu gwasanaethau atal a thriniaeth ar sail tystiolaeth mewn partneriaeth â sefydliadau ac asiantaethau arbenigol, ac mae hefyd yn wedi dadlau'n gryf dros gael ardoll orfodol. Yr elusen hon yw'r sefydliad mwyaf blaenllaw sy'n weithredol ym meysydd ymchwil, addysg a thriniaeth[7], ac oherwydd hyn, gwneir cyfran uchel o roddion i GamblAware. Yn arbennig, gwnaed addewid diweddar i'r elusen o hyd at £100 miliwn gan y pedwar cwmni gamblo mwyaf hyd at y flwyddyn 2024.

Ym Medi 2021, cyhoeddodd Iechyd Cyhoeddus Lloegr (sydd wedi'i ddiddymu) adolygiad o'r dystiolaeth o niwed sy'n gysylltiedig â gamblo[8]. Daeth y papur i'r casgliad y dylid ystyried bod gamblo niweidiol yn fater iechyd cyhoeddus oherwydd y cysylltiad â niwed i unigolion, eu teuluoedd, eu ffrindiau a'r gymdeithas ehangach. Bydd y Swyddfa Gwella Iechyd ac Atal Gwahaniaethau ('Office for Health Improvement and Disparities', OHID) yn gweithio'n agos â'r Adran dros Dechnoleg Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS) a phartneriaid allweddol eraill i ddatblygu cynllun i fynd i'r afael â'r bylchau a nodwyd yn yr adroddiad i helpu i leihau niwed sy'n gysylltiedig â gamblo.

Yn Ionawr 2019, cyhoeddodd GIG Lloegr y byddai'n sefydlu rhagor o glinigau arbenigol i drin anhwylder gamblo[9] ac yng Ngorffennaf 2019, cyhoeddodd yr amserlen ar gyfer pryd y byddai'r clinigau newydd yn agor[10]. Dechreuodd y cyntaf o'r clinigau hyn gynnig triniaeth yn 2019/20. Yn ogystal, mae rhywfaint o weithgaredd a ariannir gan y GIG i bobl sydd â diagnosis sylfaenol neu

3 https://about.gambleaware.org/media/2147/gambleaware-drf-specification-june-16.pdf
4 http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/19/section/123
5 http://www.gamblingcommission.gov.uk/for-gambling-businesses/Compliance/LCCP/Licence-conditions-and-codes-of-practice.aspx
6 Mae gwybodaeth am GambleAware a'i llywodraethu ar gael yn https://about.gambleaware.org/about/
7 https://www.gamblingcommission.gov.uk/for-gambling-businesses/Compliance/General-compliance/Social-responsibility/Research-education-and-treatment-contributions.aspx
8 https://www.gov.uk/government/news/landmark-report-reveals-harms-associated-with-gambling-estimated-to-cost-society-at-least-1-27-billion-a-year
9 https://www.longtermplan.nhs.uk/wp-content/uploads/2019/08/nhs-long-term-plan-version-1.2.pdf
10 https://www.longtermplan.nhs.uk/wp-content/uploads/2019/07/nhs-mental-health-implementation-plan-2019-20-2023-24.pdf

eilaidd o anhwylder gamblo yn digwydd y tu allan i glinigau arbenigol. Caiff gweithgareddau a ariennir gan y GIG eu hadrodd yn yr ystadegau swyddogol a gynhyrchir gan y GIG yn Lloegr, yr Alban a Chymru.

Roedd Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2016/17 Prif Swyddog Meddygol Cymru[11], a gyhoeddwyd yn Ionawr 2018 yn trafod yr angen am well mesurau i atal niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, gan gynnwys gwasanaethau i helpu'r rheiny sydd eisoes yn profi niwed.

Mae GambleAware yn gweithio i sicrhau y caiff dull iechyd cyhoeddus ei fabwysiadu ym Mhrydain Fawr i atal niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, a'i fod yn cael ei arwain gan y fframwaith ar gyfer atal niwed, fel y nodir yn y Strategaeth Genedlaethol i Leihau Niwed sy'n Gysylltiedig â Gamblo.

Mae pandemig COVID-19 wedi cyflwyno heriau aruthrol i gymunedau, unigolion, darparwyr gwasanaeth a'r sector statudol. Mae sawl ardal wedi gweld newid cyflym mewn ymateb i ofynion newydd o ganlyniad i'r pandemig, fodd bynnag, efallai bod rhai wedi colli cyfle i dderbyn cymorth oherwydd newidiadau mewn gwasanaethau neu eu bod wedi datblygu anghenion newydd sydd heb eu diwallu. Mae effaith hirdymor y pandemig yn debygol o gael ei deimlo am flynyddoedd lawer, a dylai comisiynu effeithiol fod yn ymatebol bob amser i anghenion newidiol y gymdeithas. Mae GambleAware yn parhau i fod yn ymrwymedig i weithio mewn partneriaeth â'r GIG, asiantaethau iechyd cyhoeddus, awdurdodau lleol a sefydliadau yn y sector gwirfoddol ledled Lloegr, yr Alban a Chymru i ddatblygu'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol ymhellach. Fel prif gyllidwr y GTGC, mae'r adroddiad ystadegol hwn yn cwmpasu gweithgaredd a gomisiynwyd gan GambleAware.

Mae GambleAware yn aelod o weithgor ar y cyd ar atal niwed sy'n gysylltiedig gamblo sy'n cael ei gyd-gadeirio gan yr Adran dros Dechnoleg Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon a'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol, ynghyd ag aelod o'r Grŵp Cynghori Cenedlaethol ar Atal Hunanladdiad. Mae GambleAware wedi sefydlu byrddau cynghori yng Nghymru a Lloegr i arwain cynlluniau comisiynu at y dyfodol yn y gwledydd hynny, ac mae'n bartner anfasnachol â'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ymchwil Iechyd (NIHR). Hefyd, mae GambleAware yn sefydlu Grŵp Cynghori mewn ymgynghoriad â chyrff eraill i sicrhau'r defnydd gorau o'r cyllid sydd ar gael, ac i gefnogi'r gwaith o alinio, integreiddio ac ehangu gwasanaethau triniaeth ar draws y system fel y gall cleifion gael y driniaeth iawn ar yr adeg iawn.

Trwy gyfuno ffigurau o wasanaethau triniaeth unigol a ariennir gan GambleAware i greu set ddata sy'n cwmpasu'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol cyfan, darperir cyfleoedd newydd i gael gwell dealltwriaeth, ymhlith y boblogaeth sy'n derbyn triniaeth, o:

- Raddfa a difrifoldeb niwed sy'n gysylltiedig â gamblo
- Nodweddion y rheiny sy'n cael cymorth o ran demograffeg ac ymddygiad
- Cynnydd a chanlyniadau o ran triniaeth

11 https://gov.wales/sites/default/files/publications/2019-03/gambling-with-our-health-chief-medical-officer-for-wales-annual-report-2016-17.pdf

4 Cronfa ddata'r FfAD/DRF

Caiff y casgliad o ddata ynghylch cleientiaid sy'n derbyn triniaeth gan y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol ei reoli trwy set ddata a gydlynir yn genedlaethol o'r enw'r Fframwaith Adrodd Data ('Data Reporting Framework'), a gychwynnwyd yn 2015. Mae gwasanaethau triniaeth unigol yn casglu data ar gleientiaid a thriniaeth trwy systemau rheoli achosion pwrpasol. Ymgorfforir y FfAD ym mhob un o'r systemau hyn. Nodir eitemau data o fewn y FfAD ym Manyleb y FfAD [12] (sy'n ddilys tan Fawrth 31ain 2021) ac fe'i darperir yn yr atodiad i'r adroddiad hwn. Cesglir data o fewn pedwar tabl ar wahân, sy'n darparu manylion am nodweddion cleientiaid, eu hanes o ran gamblo, manylion atgyfeiriadau a manylion am apwyntiadau. Mae'r FfAD yn cynnwys set ddata graidd gydgysylltiedig, a gesglir i ddarparu adroddiadau cyson y gellir eu cymharu ar lefel genedlaethol. Ceir rhai mân wahaniaethau o ran y data a gesglir rhwng asiantaethau, fel yr ychwanegiad o gategorïau atodol o fewn meysydd unigol, neu yn ffurf data a gesglir. Caiff y rhain eu hailfformatio a'u hailgodio ar lefel genedlaethol i sicrhau cysondeb o fewn manyleb y FfAD.

5 Ynghylch yr adroddiad hwn

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi'r wybodaeth am gleientiaid asiantaethau'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol, ac yn darparu manylion am nodweddion cleientiaid, gweithgareddau a hanes gamblo, ynghyd â thriniaeth a dderbynnir a chanlyniadau dilynol. Fe'i cyfyngir i gleientiaid y mae tystiolaeth yn bodoli ar eu cyfer eu bod wedi derbyn triniaeth strwythuredig o fewn y cyfnod adrodd, ac felly nid yw'n cynrychioli holl weithgaredd yr asiantaethau sy'n adrodd, ac nid yw ychwaith yn dal gwybodaeth am unrhyw wybodaeth am weithgareddau asiantaethau nad ydynt yn adrodd i'r system FfAD. Mae'n darparu crynodeb a adroddir yn gyson, y gellir ei gymharu o un flwyddyn i'r llall.

6 Nodiadau ar ddehongli

Mae coladu'r FfAD a'r lefel genedlaethol yn system gasglu data dienw. Ar lefel gwasanaeth, cesglir codau cleientiaid i wahaniaethu un cleient o'r llall. Bydd cyfansymiau ar gyfer gwasanaethau'n cael eu symio i ddarparu amcangyfrif o lefelau triniaeth cenedlaethol. Os yw cleientiaid yn mynychu mwy nag un gwasanaeth o fewn y cyfnod adrodd, fe gânt eu cyfrif gan bob gwasanaeth a fynychir ganddynt. Ni ellir cyfrifo lefel y gorgyffwrdd rhwng gwasanaethau'n gywir, ond disgwylir y bydd yn ganran fach iawn o gyfanswm nifer y cleientiaid a amcangyfrifir ar lefel genedlaethol. Felly dylid dehongli cyfanswm y nifer a gyflwynir yn yr adroddiad hwn fel amcangyfrif o gyfanswm nifer y cleientiaid sy'n derbyn triniaeth o fewn asiantaethau sy'n cymryd rhan.

Gall cleientiaid gwasanaethau triniaeth gamblo naill ai fod yn gamblwyr eu hunain, yn 'rai eraill a effeithir' neu'n unigolion sydd mewn perygl o ddatblygu problem gamblo. O fewn yr adroddiad hwn, caiff unigolion eu categoreiddio fel 'gamblwyr' neu 'Gleientiaid eraill'. Mae 'Cleientiaid eraill' yn cynnwys rhai eraill a effeithir, unigolion sydd mewn perygl o ddatblygu problem gamblo a'r rheiny na chafodd y wybodaeth hon ei chofnodi ar eu cyfer. Cyflwynir data am nodweddion cleientiaid

12 https://about.gambleaware.org/media/2147/gambleaware-drf-specification-june-16.pdf

a'u hymgysylltiad â thriniaethau ar gyfer y ddau gategori o gleientiaid. Ni chaiff manylion am weithgareddau gamblo a hanes unigolion o ran eu harferion gamblo ond eu cyflwyno ar gyfer cleientiaid y nodwyd eu bod yn gamblwyr.

O fewn yr adroddiad hwn, cyflwynir cyfartaleddau fel cymedrau neu ganolrifau, neu weithiau'r ddau gyda'i gilydd. Gan fod gwerthoedd unigol eithaf yn effeithio'r cymedr on nid y canolrif, yn aml, ffefrir y canolrif fel mesur canolduedd.

Roedd y cyfnod triniaeth Ebrill 1af 2020-Mawrth 31ain 2021 yn cyd-daro â'r pandemig Covid-19. Yn ystod y cyfnod hwn, yn aml roedd yr hawl i symud a chael mynediad i leoliadau cyhoeddus wedi'i gyfyngu. Gellir cael manylion y cyfnodau clo a'r cyfyngiadau eraill yma:

- Lloegr
- Yr Alban
- Cymru

O fewn y cyfnodau clo, cyfyngwyd ar fynediad i wasanaethau a ddiffinnir fel rhai hanfodol. Roedd lleoliadau o fewn y sector lletygarwch ac adloniant, fel tafarnau, bwytai a sinemâu, ond hefyd siopau betio, casinos a neuaddau bingo, wedi cau yn ystod y cyfnodau clo, ac yn destun cyrffywiau a chyfyngiadau o ran cadw pellter y tu allan i'r cyfnodau hynny.

7 Asesiad o ansawdd a chadernid data FfAD/DRF 2020/21

Dengys Tabl 1 isod lefel gwblhau y manylion a gymerir ar adeg asesu cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn 2020/21. Nid yw manylion gweithgareddau gamblo a hanes cleientiaid o ran arferion gamblo yn cael eu casglu fel mater o drefn ar gyfer cleientiaid nad ydynt eu hunain yn gamblwyr. Nid yw pa mor gyflawn yw'r wybodaeth ynghylch gamblo ond yn berthnasol i gleientiaid y nodwyd eu bod yn gamblwyr. O ran y mwyafrif o'r eitemau data, mae bron i 100% ohonynt yn gyflawn, sy'n golygu bod y data'n gynrychioladol o'r boblogaeth hon sy'n derbyn triniaeth, sy'n lleihau unrhyw debygolrwydd o duedd ac sy'n dilysu cymariaethau rhwng cyfnodau amser ac is-samplau.

Tabl 1 Lefel gwblhau meysydd data penodol

Eitem ddata	Lefel gwblhau
Rheswm dros yr atgyfeiriad	100%
Ffynhonnell yr atgyfeiriad	99.9%
Rhyw	98.0%
Ethnigrwydd	96.8%
Statws cyflogaeth	94.2%
Statws o ran perthynas	95.5%
Prif weithgaredd gamblo	91.7%
Arian a gaiff ei wario ar gamblo	96.3%
Colli swydd	96.7%
Perthynas yn chwalu	96.8%
Ennill swm mawr o arian yn gynnar	97.1%
Dyled o ganlyniad i gamblo	95.1%
Hanes gamblo'r cleient yn nhermau amser	91.4%
Oedran dechrau (o ran gamblo problemus)	93.8%
Nifer y diwrnodau yn gamblo bob mis	85.8%

8 Nodweddion Cleientiaid

Cafodd cyfanswm o 8,490 o unigolion eu trin gan y gwasanaethau gamblo sy'n darparu data FfAD o fewn 2020/21. Mae hyn yn cynnwys 7,726 o breswylwyr yn Lloegr, 268 yn yr Alban a 347 yng Nghymru.

Roedd mwyafrif y rheiny a welwyd gan wasanaethau gamblo yn gamblwyr (7191, 85%). Fodd bynnag, roedd 1245 (15%) o atgyfeiriadau'n ymwneud â 'rhai eraill a effeithir', hynny yw, unigolion nad ydynt o reidrwydd yn gamblwyr ond y cafodd eu bywydau eu heffeithio gan y rheiny sy'n gamblwyr. Roedd nifer fechan (53, 1%) o atgyfeiriadau'n ymwneud ag unigolion a oedd mewn perygl o ddatblygu problem gamblo (gweler adran 6). Caiff pob cleient ei gynnwys mewn dadansoddiadau o nodweddion cleientiaid a'u hymgysylltiad â thriniaeth, ond dim ond cleientiaid y nodwyd eu bod yn gamblwyr a gynhwysir mewn dadansoddiadau o weithgareddau gamblo cleientiaid a'u hanes o ran arferion gamblo.

Roedd chwarter (22%) yr achosion a welwyd yn 2020/21 ar gyfer triniaeth fynych (cleientiaid a welwyd yn flaenorol gan y gwasanaeth sy'n adrodd).

8.1 Oedran a rhyw Cleientiaid

Roedd gan gleientiaid oedran cyfartalog (canolrifol) o 35 mlwydd oed ar adeg eu hatgyfeirio, gyda thri chwarter (75%) yn 44 oed neu iau. Adroddwyd y niferoedd uchaf yn y bandiau oedran 25-29 oed a 30-34 oed. Roedd rhyw yn amrywio'n sylweddol yn ôl math y cleient (Tabl 4) gyda 80% o gamblwyr yn wrywod o gymharu â dim ond 15% o gleientiaid eraill (Tabl 2) sy'n cyfrif am gyfanswm o 39% o gleientiaid. Roedd gan gleientiaid ar wahân i gamblwyr oedran canolrifol o 40 oed ac yn fwy tebygol o fod yn y bandiau oedran dros 50 oed (Tabl 3).

Roedd mwyafrif helaeth y cleientiaid yn wrywod (70%) Mae hyn yn cymharu â 49% yn y boblogaeth yn gyffredinol ym Mhrydain Fawr[13]. Mae'r dosbarthiad oedran yn amrywio yn ôl rhyw (Tabl 2 a Ffigur 1), gyda dosbarthiad benywod yn ôl oedran yn fwy cyfartal, gan gynnwys cyfran uwch yn y grwpiau oedran hŷn (45+) o gymharu â gwrywod. Mae hyn yn arwain at oedran cyfartalog (canolrifol) uwch o 38 oed ar gyfer benywod o gymharu â 33 ar gyfer gwrywod. Cafwyd cryn wahaniaeth o ran rhyw yn ôl math y cleient (Tabl 4) gyda 80% o gamblwyr yn wrywod o gymharu â dim ond 15% o gleientiaid eraill.

13 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Cyfrifiad 2011 y DU. Dylid nodi bod cyfrannau'r DU yn cynnwys Gogledd Iwerddon, nad yw o fewn cwmpas y GTGC

Tabl 2 Oedran a rhyw cleientiaid

		Gwryw			Benyw			Cyfanswm*		
		N	Col %	Rhes %	N	Col %	Rhes %	N	Col %	Rhes %
Bandiau oedran	< 20	96	1.7%	87.3%	14	0.6%	12.7%	110	1.3%	100.0%
	20-24	643	11.1%	83.9%	123	5.1%	16.1%	766	9.3%	100.0%
	25-29	1181	20.4%	78.3%	326	13.5%	21.6%	1509	18.4%	100.0%
	30-34	1266	21.9%	74.7%	427	17.6%	25.2%	1694	20.6%	100.0%
	35-39	920	15.9%	69.4%	405	16.7%	30.5%	1326	16.2%	100.0%
	40-44	607	10.5%	71.3%	244	10.1%	28.7%	851	10.4%	100.0%
	45-49	404	7.0%	65.8%	209	8.6%	34.0%	614	7.5%	100.0%
	50-54	293	5.1%	53.4%	256	10.6%	46.6%	549	6.7%	100.0%
	55-59	185	3.2%	46.8%	209	8.6%	52.9%	395	4.8%	100.0%
	60+	185	3.2%	46.7%	210	8.7%	53.0%	396	4.8%	100.0%
	Cyfanswm*	5780	100.0%	70.4%	2423	100.0%	29.5%	8210	100.0%	100.0%

* ni chynhwysir y rheiny lle nad yw'r oedran neu ryw wedi'i gofnodi neu lle bo'r categori rhyw yn cynnwys llai na 10

Ffigur 1 Oedran a rhyw cleientiaid ar adeg eu hatgyfeirio

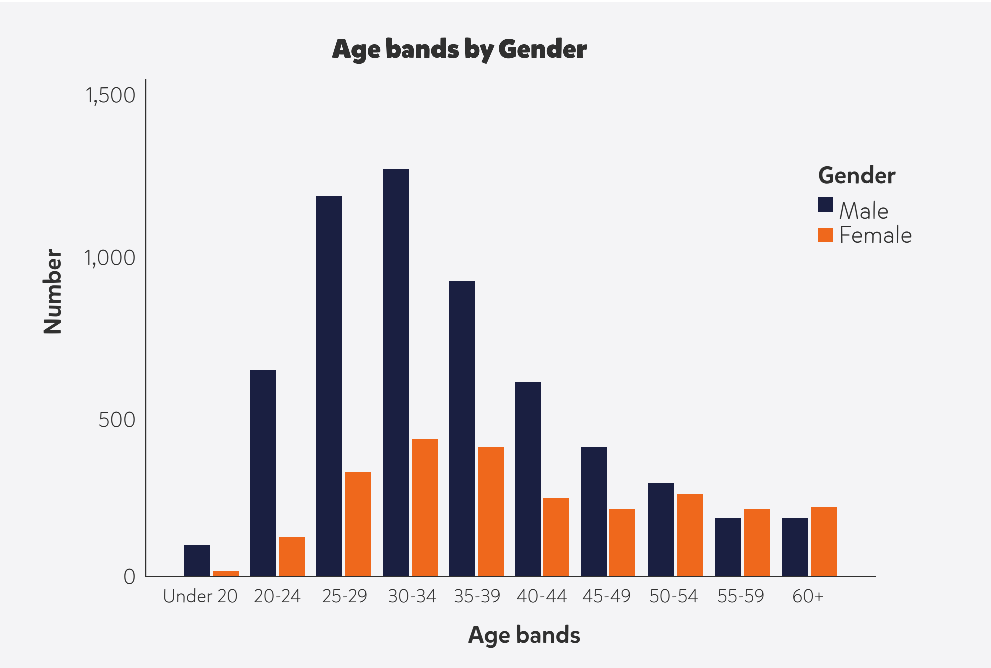

Tabl 3 Bandiau oedran yn ôl math y cleient

		Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill	
		%	N	%	N
Bandiau oedran	**Under 20**	101	1.4%	10	0.8%
	20-24	724	10.2%	57	4.4%
	25-29	1381	19.5%	172	13.3%
	30-34	1515	21.4%	208	16.1%
	35-39	1153	16.3%	200	15.4%
	40-44	745	10.5%	122	9.4%
	45-49	528	7.5%	95	7.3%
	50-54	422	6.0%	133	10.3%
	55-59	277	3.9%	126	9.7%
	60+	236	3.3%	172	13.3%
	Cyfanswm	7082	100.0%	1295	100.0%
	Ar goll	109		4	
	Cyfanswm y Cleientiaid	7191		1299	

Tabl 4 Rhyw yn ôl math y cleient*

		Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill	
		%	N	%	N
	Gwryw	5668	80.3%	171	13.5%
	Benyw	1382	19.6%	1092	86.3%

* Ni chynhwyswyd categorïau rhyw sydd â llai na 100 o gleientiaid o fewn y tabl hwn

8.2 Ethnigrwydd Cleientiaid

Roedd bron i naw o bob deg o'r cleientiaid (88%) o gefndir ethnig Gwyn (Tabl 5) gan gynnwys 81% a oedd yn Wyn Prydeinig a 5% a oedd yn Wyn Ewropeaidd. Y cefndir ethnig a adroddwyd fwyaf wedyn oedd Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (5%), a Du neu Ddu Prydeinig (4%). Mae hyn yn cymharu â chyfrannau cenedlaethol (y DU)[14]

o 87% yn Wyn neu Wyn Prydeinig, 7% yn Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig a 3% yn Ddu neu Ddu Prydeinig.

Er nad oedd unrhyw wahaniaethau mawr yn bodoli o ran rhyw o fewn categorïau ethnig, roedd cleientiaid benyw ychydig yn llai tebygol na gwrywod o fod yn Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (3% o gymharu â 6%) neu Ddu neu Ddu Prydeinig (3% o gymharu â 4%).

14 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Cyfrifiad 2011 y DU. Dylid nodi bod cyfrannau'r DU yn cynnwys Gogledd Iwerddon, nad yw o fewn cwmpas y GTGC.

Tabl 5 Ethnigrwydd cleientiaid

		Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
		N	%	N	%	N	%
Gwyn neu Wyn Prydeinig	Prydeinig	5643	80.8%	990	80.2%	6633	80.7%
	Gwyddelig	59	0.8%	19	1.5%	78	0.9%
	Ewropeaidd	316	4.5%	56	4.5%	372	4.5%
	Arall	91	1.3%	26	2.1%	117	1.4%
Du neu Ddu Prydeinig	Affricanaidd	89	1.3%	8	0.6%	97	1.2%
	Caribïaidd	66	0.9%	5	0.4%	71	0.9%
	Arall	131	1.9%	8	0.6%	139	1.7%
Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig;	Bangladeshaidd	38	0.5%	2	0.2%	40	0.5%
	Indiaidd	126	1.8%	26	2.1%	152	1.8%
	Pacistanaidd	80	1.1%	8	0.6%	88	1.1%
	Tsieiniïaidd	27	0.4%	5	0.4%	32	0.4%
	Arall	107	1.5%	11	0.9%	118	1.4%
Cymysg	Gwyn ac Asiaidd	32	0.5%	9	0.7%	41	0.5%
	Gwyn a Du Affricanaidd	20	0.3%	5	0.4%	25	0.3%
	Gwyn a Caribïaidd Du	35	0.5%	4	0.3%	39	0.5%
	Arall	54	0.8%	7	0.6%	61	0.7%
Grŵp ethnig arall		70	1.0%	46	3.7%	116	1.4%
	Cyfanswm	6984	100.0%	1235	100.0%	8219	100.0%
	Ar goll	207		64		271	
	Cyfanswm y Cleientiaid	7191		1299		8490	

8.3 Statws perthynas Cleientiaid

Roedd y mwyafrif o'r cleientiaid naill ai mewn perthynas (36%) neu'n briod (26%). Roedd 30% arall yn sengl, 4% wedi gwahanu a 3% wedi ysgaru (Tabl 6). O gymharu â chleientiaid gwryw, roedd cleientiaid benyw yn llai tebygol o fod yn sengl (24% o gymharu â 33%) ac yn fwy tebygol o fod yn briod (32% o gymharu â 23%), wedi ysgaru (4% o gymharu â 2%) neu'n weddw (2% o gymharu â <1%).

Tabl 6 Statws perthynas cleientiaid

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Mewn perthynas	2470	36.0%	460	37.2%	2930	36.2%
Sengl	2348	34.2%	115	9.3%	2463	30.4%
Priod	1565	22.8%	530	42.8%	2095	25.8%
Wedi gwahanu	293	4.3%	62	5.0%	355	4.4%
Wedi ysgaru	152	2.2%	51	4.1%	203	2.5%
Gweddw	40	0.6%	19	1.5%	59	0.7%
Cyfanswm	6868	100.0%	1237	100.0%	8105	100.0%
Ar goll	323		62		385	
Cyfanswm y Cleientiaid	7191		1299		8490	

8.4 Statws cyflogaeth Cleientiaid

Roedd mwyafrif y cleientiaid yn gyflogedig (73%). Y statws cyflogaeth a adroddwyd fwyaf wedyn oedd y di-waith (10%) a ddilynwyd gan rai a oedd yn analluog i weithio oherwydd salwch (9%), rhai a oedd yn cadw tŷ (3%), wedi ymddeol (2%) ac yn fyfyrwyr (2%). Roedd cleientiaid benyw yn llai tebygol o fod yn ddi-waith (62% o gymharu â 77% o wrywod) ac yn fwy tebygol o fod yn cadw tŷ (8% o gymharu â <1%), yn analluog i weithio oherwydd salwch (14% o gymharu â 7%) neu wedi ymddeol (4% o gymharu â 2%).

Tabl 7 Statws cyflogaeth cleientiaid

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Cyflogedig	4936	72.7%	878	72.4%	5814	72.7%
Di-waith	746	11.0%	65	5.4%	811	10.1%
Myfyriwr	151	2.2%	21	1.7%	172	2.1%
Analluog i weithio oherwydd salwch	682	10.0%	51	4.2%	733	9.2%
Cadw tŷ	109	1.6%	92	7.6%	201	2.5%
Ddim yn chwilio am waith	25	0.4%	5	0.4%	30	0.4%
Carchar-gofal	12	0.2%	2	0.2%	14	0.2%
Gwirfoddolwr	17	0.3%	3	0.2%	20	0.3%
Wedi ymddeol	94	1.4%	88	7.3%	182	2.3%
Heb ddweud	16	0.2%	7	0.6%	23	0.3%
Cyfanswm	6788	100.0%	1212	100.0%	8000	100.0%
Ar goll	403		87		490	
Cyfanswm y Cleientiaid	7191		1299		8490	

8.5 Proffil gamblo

Mae Adran 8.5 yn adrodd gwybodaeth a gesglir gan gleientiaid a oedd yn adrodd bod eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo yn unig.

8.5.1 Lleoliadau gamblo

Caiff hyd at dri gweithgaredd gamblo (penodol yn ôl lleoliad) eu cofnodi ar gyfer pob cleient sy'n gamblo, a chaiff y rhain eu rhestru yn ôl eu harwyddocâd.

Y lleoliad mwyaf cyffredin a adroddwyd ar gyfer gamblo (Tabl 8) oedd ar-lein, a ddefnyddiwyd gan 79% o gamblwyr a ddarparodd y wybodaeth hon. Siopau Betio oedd yr ail fath mwyaf cyffredin o leoliad, a ddefnyddiwyd gan 29% o gamblwyr. Ni ddefnyddiwyd unrhyw leoliadau eraill gan fwy na 10% o gamblwyr, er y defnyddiwyd casinos gan 7% a rhai amrywiol (fel y Loteri, cardiau crafu a'r Pŵls Pêl-droed) gan 8%.

Dengys Tabl 8 leoliadau'r prif weithgaredd gamblo ac, unwaith eto, mae'n dangos mai gwasanaethau ar-lein yw'r rhai mwyaf cyffredin, ac wedyn Siopau Betio. Mae'r ddau leoliad hwn yn cyfrif am y mwyafrif o weithgareddau gamblo, sef 89%.

Tabl 8 Lleoliad y gweithgaredd gamblo a adroddwyd yn 2020/21

	Unrhyw gamblo yn y lleoliad hwn	%	Prif leoliad gamblo	%
Ar-lein	5206	79.0%	4595	69.7%
Siop Betio	1902	28.8%	1254	19.0%
Amrywiol	535	8.1%	289	4.4%
Casino	433	6.6%	196	3.0%
Canolfan Adloniant i Oedolion	166	2.5%	95	1.4%
Tafarn	131	2.0%	55	0.8%
Neuadd Bingo	84	1.3%	37	0.6%
Arall	63	1.0%	35	0.5%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	39	0.6%	19	0.3%
Digwyddiadau Byw	30	0.5%	14	0.2%
Clwb Aelodau Preifat	9	0.1%	5	0.1%
Cyfanswm	6594	100.0%	6594	100.0%
Ar goll	597		597	
Cyfanswm y Cleientiaid	7191		7191	

8.5.2 Gweithgareddau gamblo

Dengys Tabl 9 o fewn gwasanaethau ar-lein, mai slotiau casino oedd y gweithgaredd unigol mwyaf cyffredin, a ddefnyddiwyd gan 32% o gamblwyr yn gyffredinol (sy'n golygu mai hwn yw'r gweithgaredd unigol mwyaf cyffredin a adroddwyd), ac wedyn digwyddiadau chwaraeon (27%) a gemau bwrdd casino (21%). O fewn siopau betio, peiriannau gemau oedd y math mwyaf cyffredin o gamblo, a ddefnyddiwyd gan 14% o gamblwyr, ac wedyn digwyddiadau chwaraeon (9%) a cheffylau (8%).

Tabl 9 Gweithgareddau gamblo, wedi'u grwpio yn ôl lleoliad

Lleoliad Gweithgaredd	N	% ymysg y gamblwyr gamblers	% o fewn y lleoliad location
Siopau Betio			
Peiriant gemau (FOBT)	864	13.1%	45.4%
Digwyddiad chwaraeon neu arall	612	9.3%	32.2%
Ceffylau	538	8.2%	28.3%
Cŵn	155	2.4%	8.1%
Peiriant gemau (arall)	50	0.8%	2.6%
Arall	178	2.7%	9.4%
Neuadd Bingo			
Lotri byw	48	0.7%	57.1%
Peiriant gemau (arall)	33	0.5%	39.3%
Peiriant sgiliau	8	0.1%	9.5%
Terfynell	3	0.0%	3.6%
Arall	2	0.0%	2.4%
Casino			
Rwlét	240	3.6%	55.4%
Peiriant gemau (arall)	87	1.3%	20.1%
Gemau cardiau ar wahan i bocer	58	0.9%	13.4%
Pocer	42	0.6%	9.7%
Peiriant gemau (FOBT)	31	0.5%	7.2%
Arall	14	0.2%	3.2%
Digwyddiadau byw			
Ceffylau	18	0.3%	60.0%
Digwyddiad chwaraeon neu arall	9	0.1%	30.0%
Cŵn	5	0.1%	16.7%
Arall	2	0.0%	6.7%
Canolfan Adloniant i Oedolion			
Peiriant gemau (arall)	149	2.3%	89.8%
Peiriant gemau (FOBT)	13	0.2%	7.8%
Peiriannau gwobrwyo sgiliau	2	0.0%	1.2%
Arall	3	0.0%	1.8%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd			
Peiriant gemau (arall)	34	0.5%	87.2%
Peiriant gemau (FOBT)	1	0.0%	2.6%
Arall	4	0.1%	10.3%

Lleoliad Gweithgaredd	N	% ymysg y gamblwyr gamblers	% o fewn y lleoliad location
Tafarn			
Tafarn- Peiriant gemau (arall)	124	1.9%	94.7%
Tafarn- Pocer	2	0.0%	1.5%
Tafarn- Chwaraeon	1	0.0%	0.8%
Tafarn- Arall	4	0.1%	3.1%
Ar-lein			
Casino (slotiau)	2104	31.9%	40.4%
Digwyddiadau chwaraeon	1772	26.9%	34.0%
Casino (Gemau bwrdd)	1363	20.7%	26.2%
Ceffylau	631	9.6%	12.1%
Bingo	218	3.3%	4.2%
Pocer	178	2.7%	3.4%
Gwasgar-fetio	122	1.9%	2.3%
Cŵn	110	1.7%	2.1%
Cardiau crafu	30	0.5%	0.6%
Cyfnewidfa fetio	12	0.2%	0.2%
Arall	338	5.1%	6.5%
Amrywiol			
Cardiau crafu	286	4.3%	53.5%
Pŵls Pêl-droed	99	1.5%	18.5%
Loteri (Cenedlaethol)	97	1.5%	18.1%
Gemau preifat/ wedi'u trefnu	37	0.6%	6.9%
Loteri (arall)	30	0.5%	5.6%
Gorsaf wasanaethau (Peiriant gemau)	28	0.4%	5.2%
Clwb aelodau preifat			
Gemau cardiau ar wahan i bocer	4	0.1%	44.4%
Pocer	2	0.0%	22.2%
Peiriant gemau	2	0.0%	22.2%
Arall	2	0.0%	22.2%
Lleoliad arall	63	1.0%	
Cyfanswm	6594		
Ar goll	597		
Cyfanswm y gamblwr	7191		

*Gall y %au ddod i gyfanswm o lai na > 100%

8.5.3 Hanes gamblo

Mae'r FfAD yn cynnwys sawl mesur o ganlyniadau niweidiol gamblo. Lle bo hynny'n hysbys, roedd y mwyafrif o'r gamblwyr (62%) wedi cael y profiad o ennill swm mawr o arian yn gynnar yn eu hanes o ran gamblo. Ymysg y rheiny a ddarparodd ymateb i'r cwestiwn, roedd 11% wedi colli swydd o ganlyniad i'w gamblo a 27% wedi profi perthynas yn chwalu oherwydd eu gamblo.

Nid oedd gan bron i bedwar o bob deg gamblwr (37%) unrhyw ddyled o ganlyniad i gamblo ar adeg yr asesiad (Tabl 10). Fodd bynnag, roedd gan 23% ddyledion o hyd at £5,000 ac roedd gan 40% ddyledion o dros £5,000 neu roeddynt yn fethdalwyr neu wedi cytuno i Drefniant Gwirfoddol Unigol (IVA).

Tabl 10 Dyled o ganlyniad i gamblo

	N	%
Dim dyled	2273	36.9%
O dan £5000	1434	23.3%
£5000-£9,999	711	11.5%
£10,000-£14,999	439	7.1%
£15,000-£19,999	324	5.3%
£20,000-£99,999	777	12.6%
£100,000 neu ragor	81	1.3%
Methdaliad	39	0.6%
Mewn IVA	89	1.4%
Cyfanswm	6167	100.0%
Ar goll	1024	
Cyfanswm y gamblwr	7191	

Nid oedd unrhyw berthynas glir rhwng math y gweithgareddau gamblo a adroddwyd ac adroddiadau o ennill swm mawr yn gynnar. Roedd defnyddio siopau betio yn fwy cyffredin ymysg y rheiny a oedd yn adrodd eu bod wedi profi perthynas yn chwalu trwy gamblo (39% o gymharu â 25% o'r rheiny nad oeddynt yn adrodd unrhyw golled), ond roedd defnyddio gwasanaethau ar-lein yn fwy cyffredin ymysg y rheiny a oedd yn adrodd nad oeddynt wedi profi perthynas yn chwalu (82% o gymharu â 74% o'r rheiny nad oeddynt yn adrodd unrhyw golled). Yn yr un modd, defnyddiwyd siopau betio (47% o gymharu â 26%) a chasinos (11% o gymharu â 6%) yn amlach gan y rheiny a oedd wedi colli swydd trwy gamblo, o gymharu â'r rheiny nad oeddynt wedi colli swydd, ond defnyddiwyd gwasanaethau ar-lein yn amlach gan y rheiny nad oeddynt wedi colli swydd (81% o gymharu â 67% o'r rheiny nad oeddynt yn adrodd unrhyw golled).

Ar gyfartaledd (canolrif), roedd gamblwyr yn adrodd bod eu gamblo problemus wedi dechrau pan oeddynt yn 25 oed, er bod hyn yn amrywio'n fawr. Roedd tri chwarter y gamblwyr yn adrodd bod eu gamblo problemus wedi dechrau erbyn iddynt fod yn 32 oed, a chwarter ohonynt erbyn iddynt fod yn 19 oed. Ar adeg eu cyflwyno i'r gwasanaethau gamblo, bu gamblwyr yn gamblo (i raddau problemus) am 10 mlynedd ar gyfartaledd (canolrif). Unwaith eto, roedd hyn yn amrywiol iawn, yn amrywio o fis i 60 mlynedd.

8.5.4 Arian sy'n cael ei wario ar gamblo

Roedd gamblwyr yn adrodd eu bod wedi gwario £100 ar gyfartaledd (canolrif) yn ystod pob diwrnod y buont yn gamblo yn ystod y 30 diwrnod cyn eu hasesiad. Gan fod rhai gamblwyr yn gwario ar lefelau sylweddol uwch, mae'r gwerth cymedrig yn uwch, ar lefel o £417 y dydd. Roedd y mwyafrif (56%) wedi gwario hyd at £100 yn ystod pob diwrnod y buont yn gamblo yn ystod y 30 diwrnod cyn eu hasesiad (Tabl 11), roedd 14% wedi gwario rhwng £100 a £200, 17% wedi gwario rhwng £200 a £500 a 13% wedi gwario dros £500.

Tabl 11 Gwariant cyfartalog ar ddiwrnodau gamblo

	N	%
Hyd at £100	3848	55.6%
Hyd at £200	994	14.4%
Hyd at £300	543	7.8%
Hyd at £400	170	2.5%
Hyd at £500	482	7.0%
Hyd at £1000	190	2.7%
Hyd at £2000	414	6.0%
Dros £2000	282	4.1%
Cyfanswm	6923	100.0%
Ar goll	268	
Cyfanswm y gamblwr	7191	

Yn ystod y mis blaenorol, roedd gamblwyr wedi adrodd eu bod yn gwario canolrif o £1000 ynghyd â chymedr o £2,070 ar gamblo. Roedd hanner (50%) y gamblwyr wedi gwario hyd at £1,000 yn y mis blaenorol, gyda 50% yn gwario dros £1,000 (Tabl 12). Roedd chwarter y gamblwyr (25%) yn adrodd eu bod wedi gwario dros £2000 yn ystod y mis blaenorol.

Tabl 12 Gwariant a adroddwyd ar gamblo yn y mis cyn cael triniaeth

	N	%
Hyd at £100	724	10.5%
Hyd at £200	376	5.4%
Hyd at £300	418	6.0%
Hyd at £400	329	4.8%
Hyd at £500	738	10.7%
Hyd at £1000	876	12.7%
Hyd at £2000	1717	24.8%
Dros £2000	1746	25.2%
Cyfanswm	6924	100.0%
Ar goll	267	
Cyfanswm y gamblwr	7191	

Roedd gwerthoedd cymedrig ac ystod y gwariant yn amrywio'n sylweddol rhwng y rheiny a oedd yn adrodd gwahanol leoliadau gamblo (Tabl 13), er na ellir priodoli'r gwariant hwnnw i gamblo yn y lleoliadau hynny'n benodol. Roedd gwerth cymedrig y gwariant ar ddiwrnodau gamblo ar ei uchaf ymysg y rheiny sy'n defnyddio casinos, digwyddiadau byw a gwasanaethau ar-lein. Gall allanolion (gwerthoedd unigol eithaf) effeithio'r gwerthoedd cymedrig hyn, ond roedd y gwerthoedd cymedrig yn uwch hefyd ar gyfer casinos (£150). Roedd y gwerth cymedrig ymysg defnyddwyr gwasanaethau ar-lein yn debyg i hynny ar gyfer y mwyafrif o fathau eraill o gamblo (£100 y diwrnod o gamblo). Roedd y gwariant misol cyfartalog yn arbennig o uchel ymysg y rheiny a oedd yn defnyddio casinos a gwasanaethau ar-lein, ond hefyd ymysg defnyddwyr siopau betio, a oedd yn uwch na hynny a welwyd o ran y gwariant dyddiol cyfartalog, sy'n awgrymu y gall defnyddio'r gwasanaethau hyn yn aml gyfrannu at wariant misol uchel.

Tabl 13 Arian sy'n cael ei wario ar gyfartaledd yn ystod diwrnodau gamblo ac yn y mis blaenorol, yn ôl gamblwyr sy'n adrodd ar gyfer pob lleoliad gamblo

	Gwariant cyfartalog ar bob diwrnod gamblo (£)		Gwariant yn y mis blaenorol (£)	
	Canolrif	Cymedr	Canolrif	Cymedr
Siopau Betio	313	100	1927	800
Neuadd Bingo	166	100	986	800
Casino	578	150	2413	1000
Digwyddiadau byw	558	38	1495	1000
Canolfan Adloniant i Oedolion	231	100	1083	600
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	203	100	1271	750
Tafarn	260	100	1482	600
Ar-lein	463	100	2117	1000
Amrywiol	149	50	1061	500
Clwb aelodau preifat	388	150	1669	675
Arall	355	50	1957	500

8.5.5 Math y gamblo yn ôl oedran

Dengys Tabl 14 bod defnyddio siopau betio, neuadd bingo a chanolfannau adloniant i oedolion yn cael eu hadrodd yn amlach gan y rheiny mewn categorïau oedran hŷn, ond roedd y berthynas rhwng defnyddio gwasanaethau ar-lein ac oedran yn glir, gyda'r gweithgaredd hwnnw'n llawer mwy poblogaidd ymysg bandiau oedran iau.

Tabl 14 Lleoliadau gamblo yn ôl grŵp oedran

	Bandiau oedran*								
	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+
Siopau Betio	23.9%	27.4%	27.8%	28.9%	26.5%	33.8%	32.4%	36.3%	32.5%
Neuadd Bingo	0.6%	1.0%	0.8%	1.0%	0.7%	2.5%	1.6%	3.7%	2.4%
Casino	8.6%	6.8%	6.9%	6.1%	6.6%	5.2%	4.5%	7.8%	4.8%
Digwyddiadau byw	0.0%	0.5%	0.5%	0.4%	0.1%	0.6%	1.1%	0.4%	1.9%
Canolfan Adloniant i Oedolion	1.9%	1.8%	2.2%	2.5%	3.1%	1.7%	5.1%	3.7%	6.7%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	0.4%	0.2%	0.4%	0.7%	0.9%	0.4%	0.5%	2.0%	1.9%
Tafarn	1.3%	1.8%	1.4%	2.5%	2.8%	1.7%	3.2%	2.0%	2.9%
Ar-lein	87.0%	85.4%	83.3%	79.6%	77.4%	69.5%	69.7%	60.4%	58.4%
Amrywiol	8.3%	6.9%	7.3%	7.5%	8.5%	10.8%	9.6%	10.6%	13.4%
Clwb aelodau preifat	0.0%	0.0%	0.2%	0.1%	0.0%	0.2%	0.8%	0.0%	0.0%
Arall	1.3%	1.1%	0.8%	0.7%	1.2%	0.6%	0.5%	1.6%	2.4%
Cyfanswm y gamblwr*	677	1295	1405	1048	682	482	376	245	209

*Ni chynhwyswyd categorïau oedran â llai na 100 gamblwyr yn y tabl hwn
Noder: Gall %au ddod i gyfanswm o > 100% gan y gellir adrodd mwy nag un lleoliad

8.5.6 Lleoliad gamblo yn ôl rhyw

O gymharu â gamblwyr gwryw, roedd benywod yn llai tebygol o ddefnyddio siopau betio (10% o gymharu â 33%), casinos (4% o gymharu â 7%), tafarnau (1% o gymharu â 2%) neu wasanaethau ar-lein (78% o gymharu ag 83%) ond yn fwy tebygol o ddefnyddio neuaddau bingo (5% o gymharu â <1%), canolfannau adloniant i oedolion (4% o gymharu â 2%), canolfannau adloniant i deuluoedd (1% o gymharu â <1%) neu weithgareddau amrywiol (13% o gymharu â 7%).

Tabl 15 Lleoliadau gamblo yn ôl rhyw

	Gwryw		Benyw	
	%	Nifer	%	Nifer
Siopau Betio	1752	33.4%	126	10.2%
Neuadd Bingo	16	0.3%	67	5.4%
Casino	375	7.2%	46	3.7%
Digwyddiadau byw	29	0.6%	1	0.1%
Canolfan Adloniant i Oedolion	110	2.1%	54	4.4%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	25	0.5%	13	1.0%
Tafarn	113	2.2%	16	1.3%
Ar-lein	4083	77.9%	1030	83.1%
Amrywiol	367	7.0%	157	12.7%
Clwb aelodau preifat	6	0.1%	1	0.1%
Arall	53	1.0%	8	0.6%
Cyfanswm y gamblwr*	5238		1239	

* Ni chynhwyswyd categorïau rhyw â llai na 100 gamblwyr yn y tabl hwn
Noder: Gall %au ddod i gyfanswm o > 100% gan y gellir adrodd mwy nag un lleoliad

8.5.7 Lleoliad gamblo yn ôl grŵp ethnig

Roedd rhai gwahaniaethau sylweddol yn amlwg rhwng lleoliadau gamblo a adroddwyd gan wahanol grwpiau ethnig (Tabl 16). O gymharu â gamblwyr Gwyn neu Wyn Prydeinig, roedd gamblwyr a oedd wedi nodi eu bod yn Ddu neu Ddu Prydeinig yn fwy tebygol o ddefnyddio siopau betio (46% o gymharu â 28%) neu gasinos (17% o gymharu â 5%). Hefyd, roedd y rheiny a oedd wedi nodi eu bod yn Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig yn fwy tebygol na gamblwyr Gwyn neu Wyn Prydeinig i ddefnyddio siopau betio (33%) neu gasinos (15%). Yn gyffredinol, y rheiny a oedd wedi nodi eu bod yn Ddu neu Ddu Prydeinig oedd y rhai a oedd yn fwyaf tebygol o ddefnyddio siopau betio a'r lleiaf tebygol o ddefnyddio gwasanaethau ar-lein (63%).

Tabl 16 Lleoliad gamblo yn ôl grŵp ethnig

	Gwyn neu wyn Prydeinig		Du neu Ddu Prydeinig		Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig		Cymysg	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Siopau Betio	1590	27.8%	111	46.3%	111	33.0%	29	24.2%
Neuadd Bingo	75	1.3%	7	2.9%	0	0.0%	0	0.0%
Casino	298	5.2%	41	17.1%	51	15.2%	17	14.2%
Digwyddiadau byw	26	0.5%	3	1.3%	0	0.0%	0	0.0%
Canolfan Adloniant i Oedolion	152	2.7%	5	2.1%	5	1.5%	3	2.5%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	36	0.6%	1	0.4%	0	0.0%	1	0.8%
Tafarn	126	2.2%	2	0.8%	1	0.3%	0	0.0%
Ar-lein	4581	80.0%	152	63.3%	252	75.0%	106	88.3%
Amrywiol	475	8.3%	18	7.5%	20	6.0%	10	8.3%
Clwb aelodau preifat	7	0.1%	0	0.0%	1	0.3%	1	0.8%
Arall	52	0.9%	6	2.5%	4	1.2%	1	0.8%
Cyfanswm y gamblwr*	5724		240		336		120	

* Ni chynhwyswyd categorïau grwpiau ethnig â llai na 100 gamblwyr yn y tabl hwn
Noder: Gall %au ddod i gyfanswm o > 100% gan y gellir adrodd mwy nag un lleoliad

8.5.8 Gamblo yn ôl statws perthynas

Roedd gamblwyr y diffiniwyd nad oeddynt mewn perthynas ('wedi ysgaru', 'wedi gwahanu', 'sengl') yn fwy tebygol o adrodd eu bod yn defnyddio siopau betio (33%), casinos (8%) a chanolfannau adloniant i oedolion (4%) (Tabl 17). Roedd y rheiny a oedd mewn perthynas neu'n briod yn fwy tebygol o ddefnyddio gwasanaethau ar-lein (84%). Roedd y rheiny a oedd wedi ysgaru yn fwy tebygol na'r rheiny ag unrhyw statws perthynas arall i adrodd gweithgaredd o ran neuaddau bingo (5%) a'r rhain oedd y rhai lleiaf tebygol o fod yn defnyddio gwasanaethau ar-lein (57%).

Tabl 17 Math y gamblo yn ôl statws perthynas

	Wedi ysgaru		Wedi gwahanu		Sengl		Mewn perthynas		Priod	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Siopau Betio	51	39.2%	89	32.7%	707	32.7%	625	26.3%	339	23.6%
Neuadd Bingo	7	5.4%	2	0.7%	38	1.8%	19	0.8%	14	1.0%
Casino	13	10.0%	14	5.1%	183	8.5%	124	5.2%	80	5.6%
Digwyddiadau byw	1	0.8%	1	0.4%	13	0.6%	4	0.2%	7	0.5%
Canolfan Adloniant i Oedolion	3	2.3%	4	1.5%	79	3.7%	46	1.9%	26	1.8%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	1	0.8%	1	0.4%	17	0.8%	11	0.5%	7	0.5%
Tafarn	1	0.8%	10	3.7%	44	2.0%	41	1.7%	31	2.2%
Ar-lein	74	56.9%	208	76.5%	1593	73.8%	2029	85.4%	1171	81.4%
Amrywiol	18	13.8%	23	8.5%	201	9.3%	160	6.7%	121	8.4%
Clwb aelodau preifat	0	0.0%	0	0.0%	5	0.2%	0	0.0%	3	0.2%
Arall	2	1.5%	1	0.4%	25	1.2%	21	0.9%	13	0.9%
Cyfanswm y gamblwr*	130	100.0%	272	100.0%	2159	100.0%	2376	100.0%	1438	100.0%

* Ni chynhwyswyd categorïau statws perthynas â llai na 100 gamblwyr yn y tabl hwn
Noder: Gall %au ddod i gyfanswm o > 100% gan y gellir adrodd mwy nag un lleoliad

8.5.9 Math y gamblo yn ôl statws cyflogaeth

Gwasanaethau ar-lein oedd y lleoliad gamblo a adroddwyd amlaf ar gyfer pob categori o ran statws cyflogaeth (Tabl 18). Roedd y defnydd o ganolfannau adloniant i oedolion (6%) a gweithgareddau amrywiol (17%) yn amlwg yn uwch ymysg y rheiny y diffiniwyd eu bod yn analluog i weithio oherwydd salwch, a'r defnydd o wasanaethau ar-lein oedd yr isaf (66%). Roedd y defnydd o wasanaethau ar-lein (88%) a chasinos (10%) yn amlwg yn uwch ymysg myfyrwyr.

Tabl 18 Math y gamblo yn ôl statws cyflogaeth

	Cyflogedig		Di-waith		Myfyriwr		Analluog i weithio oherwydd salwch	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Siopau Betio	1260	27.1%	228	32.9%	26	19.1%	202	31.8%
Neuadd Bingo	32	0.7%	20	2.9%	0	0.0%	19	3.0%
Casino	273	5.9%	68	9.8%	14	10.3%	35	5.5%
Digwyddiadau byw	18	0.4%	1	0.1%	2	1.5%	2	0.3%
Canolfan Adloniant i Oedolion	83	1.8%	22	3.2%	2	1.5%	39	6.1%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	18	0.4%	4	0.6%	2	1.5%	12	1.9%
Tafarn	86	1.8%	16	2.3%	2	1.5%	14	2.2%
Ar-lein	3869	83.2%	513	74.1%	120	88.2%	420	66.0%
Amrywiol	318	6.8%	64	9.2%	8	5.9%	107	16.8%
Clwb aelodau preifat	5	0.1%	2	0.3%	0	0.0%	0	0.0%
Arall	36	0.8%	13	1.9%	1	0.7%	7	1.1%
Cyfanswm y gamblwr*	4649	100.0%	692	100.0%	136	100.0%	636	100.0%

* Ni chynhwyswyd categorïau statws cyflogaeth â llai na 100 gamblwyr yn y tabl hwn
Noder: Gall %au ddod i gyfanswm o > 100% gan y gellir adrodd mwy nag un lleoliad

9 Mynediad at Wasanaethau

9.1 Ffynhonnell yr atgyfeiriad ar gyfer triniaeth

Cafodd mwyafrif pendant o'r atgyfeiriadau (93%) eu gwneud gan y cleientiaid eu hunain. Roedd gwasanaethau iechyd meddwl yn y sector annibynnol, 'gofal iechyd sylfaenol arall' a 'gwasanaethau neu asiantaethau eraill' yn cyfrif am 4% o'r atgyfeiriadau rhyngddynt (Tabl 19). Roedd ffynonellau eraill yn cyfrif am lai na chyfanswm o 1% o'r atgyfeiriadau yr un.

Tabl 19 Ffynhonnell yr atgyfeiriad o ran cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn 2020/21, yn ôl y math o gleient

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Hunanatgyfeiriad	6612	92.2%	1227	94.7%	7839	92.6%
Gwasanaeth neu asiantaeth arall	161	2.2%	20	1.5%	181	2.1%
Gwasanaethau iechyd meddwl yn y sector annibynnol	96	1.3%	4	0.3%	100	1.2%
Gofal iechyd sylfaenol arall	85	1.2%	3	0.2%	88	1.0%
Meddyg Teulu	49	0.7%	21	1.6%	70	0.8%
Iechyd Meddwl, Ymddiriedolaeth GIG	47	0.7%	5	0.4%	52	0.6%
Gwasanaeth Prawf	33	0.5%	1	0.1%	34	0.4%
Cyflogwr	26	0.4%	5	0.4%	31	0.4%
Carchar	23	0.3%	7	0.5%	30	0.4%
Yr heddlu	17	0.2%	1	0.1%	18	0.2%
Gofalwr	8	0.1%	0	0.0%	8	0.1%
Gwasanaethau cymdeithasol	5	0.1%	2	0.2%	7	0.1%
Gwasanaethau Camddefnyddio Sylweddau	2	0.0%	0	0.0%	2	0.0%
Gwasanaeth Cyswllt a Dargyfeirio y Llys	2	0.0%	0	0.0%	2	0.0%
Llysoedd	1	0.0%	0	0.0%	1	0.0%
Gwasanaeth Addysg	1	0.0%	0	0.0%	1	0.0%
Canolfan Byd Gwaith	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Gwasanaethau Lloches	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Adran Ddamweiniau ac Achosion Brys	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Ymwelydd Iechyd	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm	7168	100.0%	1296	100.0%	8464	100.0%
Ar goll	23		3		26	
Cyfanswm y Cleientiaid	7191		1299		8490	

9.2 Amseroedd aros am apwyntiad cyntaf

Cyfrifwyd yr amser aros fel yr amser rhwng dyddiad yr atgyfeiriad a'r apwyntiad cyntaf a gofnodwyd. O ran cleientiaid a driniwyd yn ystod 2020/21, cafodd 50% o'r cleientiaid apwyntiad o fewn tri diwrnod, a 75% o fewn wyth diwrnod. Roedd amseroedd disgwyl ar gyfer gwasanaethau preswyl yn uwch, gyda 50% o gleientiaid yn cael eu gweld o fewn dau fis (62 diwrnod).

10 Ymgysylltiad

Cofnodwyd cyfanswm o 67,149 o apwyntiadau ar gyfer cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn 2020/21 (Tabl 20). Mae hyn yn cynrychioli cyfartaledd o rhwng ychydig o dan wyth apwyntiad fesul cleient, sy'n debyg o ran gamblwyr a chleientiaid eraill. Roedd y mwyafrif o'r rhain (84%) ar gyfer cael triniaeth, gydag 14% ar gyfer cynnal asesiad.

Tabl 20 Diben yr apwyntiaid ar gyfer cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn 2020/21

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Triniaeth	46722	84.2%	7906	85.0%	54628	84.3%
Asesiad	7404	13.3%	1341	14.4%	8745	13.5%
Apwyntiad dilynol ar ôl triniaeth	952	1.7%	57	0.6%	1009	1.6%
Adolygu yn unig	234	0.4%	0	0.0%	234	0.4%
Arall	134	0.2%	0	0.0%	134	0.2%
Adolygu a thriniaeth	27	0.0%	0	0.0%	27	0.0%
Asesiad a thriniaeth	16	0.0%	0	0.0%	16	0.0%
Cyfanswm	55489	100.0%	9304	100.0%	64793	100.0%
Ar goll	2311		45		2356	
Cyfanswm yr apwyntiadau	57800		9349		67149	

Â hynny'n amlwg yn adlewyrchu amodau'r pandemig, cynhaliwyd y mwyafrif (82%) o'r apwyntiadau o bell, dros y ffôn (67%) neu dros gamera gwe (15%), er y cynhaliwyd lleiafswm sylweddol (16%) wyneb yn wyneb. Diffiniwyd y mwyafrif o'r apwyntiadau (97%) fel gweithgaredd cwnsela (Tabl 21).

Tabl 21 Ymyriadau a dderbyniwyd mewn apwyntiadau yn 2020/21

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Cwnsela	52028	96.2%	9240	99.3%	61268	96.6%
Therapi Gwybyddol Ymddygiadol (CBT)	847	1.6%	0	0.0%	847	1.3%
Arall	542	1.0%	0	0.0%	542	0.9%
Seicotherapi	457	0.8%	61	0.7%	518	0.8%
Cyngor byr	232	0.4%	2	0.0%	234	0.4%
Cyfanswm	54106	100.0%	9303	100.0%	63409	100.0%
Ar goll	3694		46		3740	
Cyfanswm yr apwyntiadau	57800		9349		67149	

10.1 Cyfnod yr amser yn derbyn triniaeth

Ymysg yr holl gleientiaid a oedd wedi derbyn a diweddu eu triniaeth yn ystod 2020/21, roedd eu triniaeth yn para am gyfartaledd (canolrif) o naw wythnos. Derbyniodd chwarter y cleientiaid driniaeth am bum wythnos neu lai, derbyniodd hanner y cleientiaid driniaeth am rhwng pump a 15 wythnos a chwarter y cleientiaid driniaeth am dros 15 wythnos. Roedd cyfnodau'r driniaeth ar gyfer cleientiaid eraill ar wahân i gamblwyr ychydig yn fyrrach, gyda chanolrif o 8 wythnos o gymharu â 9 wythnos ar gyfer gamblwyr. Yn gyffredinol, roedd cyfnodau triniaeth mewn canolfannau preswyl yn hirach, â'r rheiny'n para am gyfartaledd (canolrif) o 15 wythnos.

11 Canlyniadau'r Driniaeth

Ymysg y cleientiaid a dderbyniodd driniaeth o fewn 2020/21, roedd 2,006 (24%) yn dal i dderbyn triniaeth ddiwedd Mawrth 2021, tra bo 6,484 (76%) wedi gadael y driniaeth cyn diwedd Mawrth 2021. Cyflwynwyd canlyniadau'r driniaeth ar gyfer y cleientiaid hynny a ryddhawyd o fewn y cyfnod hwn er mwyn cynrychioli eu statws ar ddiwedd y driniaeth.

11.1 Y rhesymau dros adael triniaeth

Roedd mwyafrif y cleientiaid (74%) a oedd wedi gadael eu triniaeth o fewn 2020/21 wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd. Fodd bynnag, roedd un o bob pump (20%) wedi rhoi'r gorau i'r driniaeth cyn yr adeg yr oedd i fod i orffen. Cafodd cyfran lawer is ohonynt eu rhyddhau'n gynnar trwy gytundeb (3%) neu eu cyfeirio ymlaen at wasanaeth arall (3%). Roedd cleientiaid eraill ar wahân i gamblwyr yn fwy tebygol o gwblhau triniaeth (83% o gymharu â 72%) ac yn llai tebygol o roi'r gorau iddi (12% o gymharu â 21%).

Tabl 22 Rhesymau dros adael triniaeth o ran cleientiaid a dderbyniodd driniaeth o fewn 2020/21

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	3838	71.8%	833	82.6%	4671	73.5%
Wedi rhoi'r gorau iddi	1131	21.2%	116	11.5%	1247	19.6%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	138	2.6%	38	3.8%	176	2.8%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad a thriniaeth)	159	3.0%	12	1.2%	171	2.7%
Ddim yn hysbys (asesiad yn unig)	25	0.5%	6	0.6%	31	0.5%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad yn unig)	26	0.5%	2	0.2%	28	0.4%
Ddim yn hysbys (asesiad a thriniaeth)	23	0.4%	2	0.2%	25	0.4%
Ymadawedig (asesiad a thriniaeth)	2	0.0%	0	0.0%	2	0.0%
Ymadawedig (asesiad yn unig)	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm	5342	100.0%	1009	100.0%	6351	100.0%
Ar goll	124		9		133	
Cyfanswm yr apwyntiadau	5466		1018		6484	

Nodwyd rhai gwahaniaethau bach o ran y rheswm dros ryddhau ymysg cleientiaid gwryw a benyw, gyda chleientiaid benyw ychydig yn llai tebygol o roi'r gorau i driniaeth (17% o gymharu â 20%). Fodd bynnag, o ran cleientiaid sy'n gamblo'n unig, roedd cleientiaid yn llai tebygol o gwblhau triniaeth (69% o gymharu â 73%).

Ymysg gamblwyr, roedd rhoi'r gorau i driniaeth yn gysylltiedig â nodweddion rhai cleientiaid. Roedd y rheiny a oedd yn fyfyrwyr (26%) neu'n ddi-waith (25%) yn fwy tebygol o roi'r gorau i driniaeth (Tabl 23), ond y rheiny a oedd yn gyflogedig a oedd fwyaf tebygol o gwblhau triniaeth (75%). Roedd niferoedd y rheiny a oedd yn rhoi'r gorau i driniaeth yn lleihau fel yr oedd cleientiaid yn mynd yn hŷn, yn gostwng o 26% ymysg y rheiny o dan 30 oed i 13% ymysg y rheiny dros 50 oed. Roedd y cyfraddau'n uwch hefyd ymysg y rheiny nad ydynt mewn perthynas (24%) o gymharu â'r rheiny oedd mewn perthynas (19%). Roedd y cyfraddau'n debyg rhwng gwrywod a menywod.

Tabl 23 Rhesymau dros gael eu rhyddhau yn ôl statws cyflogaeth (ymysg cleientiaid sy'n gamblo)

	Cyflogedig		Di-waith		Myfyriwr		Analluog i weithio oherwydd salwch	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	89	2.3%	21	3.6%	1	0.9%	19	4.0%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad yn unig)	17	0.4%	5	0.9%	1	0.9%	2	0.4%
Ymadawedig (asesiad yn unig)	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	2907	75.2%	374	64.7%	76	67.9%	309	64.5%
Wedi rhoi'r gorau iddi	791	20.5%	143	24.7%	29	25.9%	99	20.7%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (wedi cael triniaeth)	62	1.6%	35	6.1%	4	3.6%	50	10.4%
Ymadawedig (asesiad a thriniaeth)	1	0.0%	0	0.0%	1	0.9%	0	0.0%
Cyfanswm	3867	100.0%	578	100.0%	112	100.0%	479	100.0%

* Ni chynhwyswyd categorïau statws cyflogaeth â llai na 100 o gleientiaid yn y tabl hwn

11.2 Sgorau difrifoldeb

11.2.1 Sgorau difrifoldeb sylfaenol

Caiff dau fesur difrifoldeb eu cofnodi'n rheolaidd o fewn apwyntiadau sef, yn benodol, y Mynegrif Difrifoldeb Gamblo Problemus (MDGP/PGSI) a'r sgôr CORE-10.

MDGP

Mae'r MDGP yn adnodd wedi'i ddilysu[15] a ddefnyddir yn Arolwg Iechyd Lloegr, Arolwg Iechyd yr Alban a'r Arolwg o Gamblo Problemus yng Nghymru. Mae'r MDGP yn cynnwys naw eitem a chaiff pob eitem ei hasesu ar raddfa pedwar pwynt, sy'n rhoi cyfanswm sgôr o rhwng sero a 27 pwynt.

15 Mae'r MDGP yn adnodd sgrinio wedi'i ddilysu ar lefel poblogaeth. Dylid nodi na chafodd y MDGP ei ddylunio fel adnodd clinigol, neu fel mesur canlyniadau ar gyfer triniaeth. Ni ellir dehongli'r MDGP yn uniongyrchol fel meincnod ar gyfer effeithiolrwydd triniaeth, gan na ellir cipio canlyniadau tymor hwy. Fodd bynnag, yn absenoldeb mesur clinigol sydd wedi'i gytuno'n gyffredinol, mae'r MDGP yn darparu dangosydd ar gyfer niwed gamblo a gydnabyddir yn rhyngwladol.

Mae sgôr MDGP o wyth neu ragor yn cynrychioli unigolyn sy'n gamblwr problemus. Mae sgorau o rhwng tri a saith yn cynrychioli unigolion y dosbarthwyd eu bod mewn perygl canolig o broblemau gamblo (gamblwyr sy'n profi lefel ganolig o broblemau sy'n arwain at rai canlyniadau negyddol) ac mae sgôr o un neu ddau'n cynrychioli unigolion sydd mewn perygl isel o broblemau gamblo (gamblwyr sy'n profi lefel isel o broblemau gydag ychydig neu ddim canlyniadau negyddol wedi'u nodi).

Ar adeg yr apwyntiad hysbys cynharaf ar gyfer gamblwyr a dderbyniodd driniaeth yn ystod 2020/21, cofnodwyd sgôr MDGP ar gyfer 84% o gamblwyr. Ymysg y rhain (Tabl 24), roedd y mwyafrif (94%) wedi cofnodi sgôr MDGP o 8 neu ragor. Diffiniwyd cyfrannau llawer is fel rhai â risg canolig (5%), risg isel (1%) neu nad oedd problem (1%). Ymysg y rheiny yn y categori MDGP uchaf, roedd y sgôr MDGP cymedrig yn 19, sydd gryn dipyn yn uwch na'r lleiafswm o wyth ar gyfer y categori hwn.

Tabl 24 Categori difrifoldeb MDGP yn yr apwyntiad cynharaf, gamblwyr yn unig

	N	%	Sgôr Cymedrig
Dim problem (0)	33	0.5%	0
Risg isel (1-2)	41	0.7%	1.5
Risg canolig (3-7)	283	4.7%	5.6
Sgôr o 8+	5647	94.1%	18.8
Cyfanswm	6004	100.0%	17.8
Ar goll	1187		
Cyfanswm y gamblwyr	7191		

CORE-10

Mae'r CORE-10 yn holiadur 10 eitem byr sy'n cynnwys yr eitemau a ganlyn: Gorbryder (2 eitem), iselder (2 eitem), trawma (1 eitem), problemau corfforol (1 eitem), y modd y mae'n gweithredu (3 eitem - o ddydd i ddydd, perthnasau agos, perthnasau cymdeithasol) ynghyd â'r risg i'w hunan (1 eitem). Mae gan y mesur 6 eitem dwysedd/difrifoldeb uchel a 4 eitem dwysedd /difrifoldeb isel, a gaiff eu sgorio'n unigol ar raddfa o 0 i 4. Byddai sgôr o 40 (yr uchafswm) yn cael ei ddosbarthu fel gofid difrifol, 25 = canolig i ddifrifol, 20 = canolig, 15 = ysgafn, gyda 10 neu lai yn is na'r torbwynt clinigol.

Ar adeg yr apwyntiad hysbys cyntaf ar gyfer cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn ystod 2020/21, cofnodwyd sgôr CORE-10 ar gyfer 84% o'r cleientiaid. Ymysg y cleientiaid hyn, roedd y sgorau wedi'u dosbarthu'n gymharol gyfartal ar draws y categorïau difrifoldeb (Tabl 25) gyda thua un o bob pum cleient wedi'u sgorio'n ddifrifol (18%), canolig-i-ddifrifol (20%), canolig (23%) neu ysgafn (23%) a 17% yn sgorio'n is na'r torbwynt clinigol. Roedd gamblwyr ychydig yn fwy tebygol na chleientiaid eraill i sgorio'n ddifrifol (20% o gymharu â 10%). O fewn y categori 'difrifol', roedd y sgorau cymedrig yn 30 ar gyfer gamblwyr a 29 ar gyfer cleientiaid eraill.

Tabl 25 Categori difrifoldeb CORE-10 yn yr apwyntiad cynharaf

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Is na'r torbwynt clinigol	974	16.2%	217	19.0%	1191	16.6%
Ysgafn	1314	21.8%	311	27.3%	1625	22.7%
Canolig	1359	22.6%	279	24.5%	1638	22.9%
Canolig ddifrifol	1191	19.8%	216	18.9%	1407	19.6%
Difrifol	1184	19.7%	118	10.3%	1302	18.2%
Cyfanswm	6022	100.0%	1141	100.0%	7163	100.0%
Ar goll	1169		158		1327	
Cyfanswm y Cleientiaid	7191		1299		8490	

11.2.2 Newid mewn sgorau difrifoldeb

Gan fod sgorau MDGP a CORE-10 yn cael eu cofnodi ym mhob apwyntiad, mae'n bosib adrodd am unrhyw newidiadau i'r sgorau hyn dros gyfnod o amser. Defnyddir tri dull i'w hadrodd yma: y newid cyffredinol yn y sgorau, cynnydd a gostyngiadau yn y sgorau, a newidiadau rhwng categorïau difrifoldeb. Caiff newidiadau eu hadrodd fel y rheiny rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf o fewn cyfnod o driniaeth a dderbynnir gan gleient, ac felly os derbyniodd cleient sawl cyfnod o driniaeth (gan un neu ragor o ddarparwyr), efallai na fydd y sgorau'n adlewyrchu'r newid cronnol dros ei hanes cyfan o driniaeth.

MDGP

Cyfrifwyd newidiadau mewn sgorau MDGP ar gyfer cleientiaid a oedd wedi cwblhau eu triniaeth cyn diwedd Mawrth 2021 (gweler adran 11.1). Rhwng yr apwyntiad cynharaf a diweddaraf o fewn cyfnod o driniaeth lle cafodd sgorau MDGP eu cofnodi, roedd cleientiaid wedi cyflawni gwelliant, ar gyfartaledd (canolrif), o 13 pwynt ar raddfa'r MDGP.

Mae Tabl 26 yn crynhoi cyfeiriad a graddau'r newid mewn sgorau MDGP, gyda'r mwyafrif (81%) yn gwella rhwng dechrau a chwblhau'r driniaeth, roedd 17% yn dangos dim newid a lleiafrif bach (3%) yn cofnodi sgôr difrifoldeb uwch yn yr apwyntiad diweddaraf o gymharu â'r un cynharaf. Roedd cleientiaid yn fwy tebygol (35%) o gyflawni gwelliant o 10-19, gyda chwarter arall (27%) yn cyflawni gwelliant o 20-27 pwynt.

Dengys Tabl 27 y newidiadau yn sgorau'r MDGP yn ôl y rheswm dros ryddhau cleientiaid. Roedd diffyg newid mewn sgorau'n fwy tebygol o ran y rheiny nad oeddynt wedi cwblhau eu triniaeth. O ran y rheiny a oedd wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd, cofnodwyd sgorau gwell ar gyfer y mwyafrif ohonynt (92%). Roedd lefel y newid yn amrywio hefyd yn ôl y rheswm dros ryddhau cleientiaid, gyda chymedr o 15 pwynt ar gyfer y rheiny a oedd yn cwblhau eu triniaeth, o gymharu â chwech ar gyfer y rheiny a oedd yn rhoi'r gorau iddi.

Tabl 26 Newidiadau mewn sgorau MDGP rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf

	N	%
Gwelliant o 20- 27 pwynt	1422	26.9%
Gwelliant o 10- 19 pwynt	1875	35.4%
Gwelliant o 1- 9 pwynt	966	18.3%
Dim newid	891	16.8%
Wedi cynyddu: 1 to 9 pwynt	127	2.4%
Wedi cynyddu: 10 to 18 pwynt	8	0.2%
Wedi cynyddu: 19 to 27 pwynt	1	0.0%
Cyfanswm	5290	100.0%
Ar goll	176	
Cyfanswm	5466	

Tabl 27 Cyfeiriad y newid mewn sgôr MDGP rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf yn ôl y rheswm dros ryddhau

	Gwaeth		Dim newid		Gwell	
	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	3	2.3%	119	91.5%	8	6.2%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad yn unig)	1	4.2%	23	95.8%	0	0.0%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	73	1.9%	223	5.9%	3478	92.2%
Wedi rhoi'r gorau iddi	44	4.0%	395	35.7%	666	60.3%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad a thriniaeth)	7	4.4%	88	55.3%	64	40.3%
Ymadawedig (asesiad a thriniaeth)	0	0.0%	0	0.0%	2	100.0%
Ddim yn hysbys (asesiad yn unig)	0	0.0%	14	93.3%	1	6.7%
Ddim yn hysbys (asesiad a thriniaeth)	2	9.1%	4	18.2%	16	72.7%

Dengys Tabl 28 y categori diweddaraf a gofnodwyd o ran difrifoldeb cyn diwedd y driniaeth (o gymharu â'r cynharaf yn Nhabl 24). Ar y pwynt hwn, roedd cyfran lawer is o gleientiaid (28%) yn dal i fod gyda sgôr MDGP o 8+. Roedd tua thri o bob deg gamblwr (30%) yn cael eu diffinio bellach fel rhai a chanddynt 'ddim problem', gyda'r gweddill yn cael eu diffinio fel rhai a chanddynt risg isel (21%) neu ganolig (21%)

Tabl 28 Categori difrifoldeb MDGP diweddaraf a gofnodwyd o fewn y driniaeth, pob gamblwr

	N. Cleientiaid	%	Sgôr cymedrig
Dim problem (0)	1580	29.9	0
Risg isel (1-2)	1113	21.0	1.4
Risg canolig (3-7)	1108	20.9	4.6
Sgôr o 8+	1489	28.1	15.9
Cyfanswm	5290	100.0	5.7
Ar goll	176		
Cyfanswm y gamblwyr	5466		

Dengys Ffigur 2 y statws ar adeg yr asesiad diwethaf a gofnodwyd o fewn y driniaeth ar gyfer yr is-set o gamblwyr â sgôr MDGP o 8+ ar ddechrau'r driniaeth. Nid oedd tua 70% yn cofnodi sgôr o 8+ mwyach ar yr adeg hon, gyda 29% erbyn hynny'n cael eu diffinio fel rhai a chanddynt 'ddim problem'. O ran y rheiny a oedd wedi cwblhau eu triniaeth, nid oedd 84% yn cofnodi sgôr o 8+ mwyach ar yr adeg hon gyda 37% yn cael eu diffinio fel rhai a chanddynt 'ddim problem'.

Ffigur 2 Statws MDGP diweddaraf o ran cleientiaid sydd â sgôr o 8 neu ragor ar ddechrau'r driniaeth

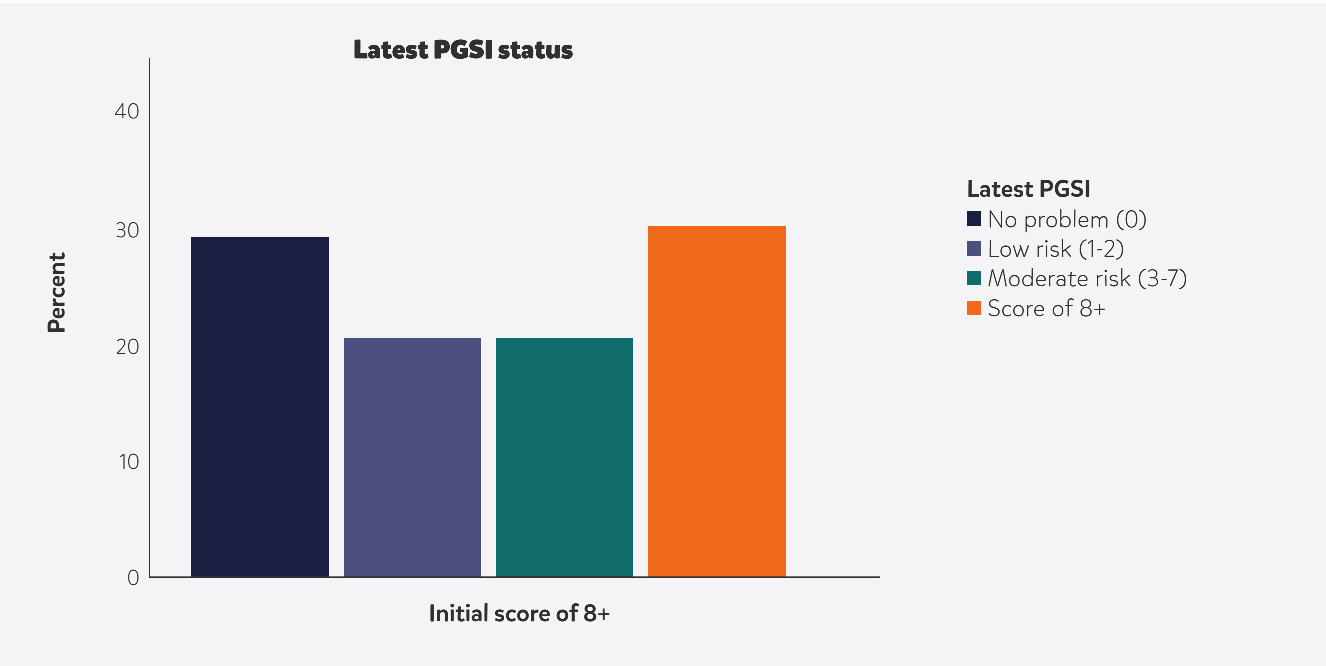

CORE-10

Cyfrifwyd newidiadau o ran y sgôr CORE-10 ar gyfer cleientiaid a oedd wedi diweddu eu triniaeth o fewn y cyfnod hwn. Rhwng yr apwyntiad cynharaf a diweddaraf o fewn y cyfnodau triniaeth y cofnodwyd sgorau CORE-10 ar eu cyfer, cafwyd gwelliant yn sgorau'r cleientiaid, ar gyfartaledd (cymedrig), o 9 pwynt ar y raddfa CORE-10 (8 pwynt o ran cleientiaid ar wahân i gamblwyr).

Mae Tabl 29 yn crynhoi cyfeiriad a graddau'r newid mewn sgorau CORE-10 gyda'r mwyafrif (76%) yn gwella o fewn y driniaeth, ond gyda 17% yn dangos dim newid a lleiafrif bach (7%) yn cofnodi sgôr difrifoldeb uwch yn eu hapwyntiad diweddaraf, o gymharu â'u hapwyntiad cynharaf. Roedd y gwelliant mwyaf a gofnodwyd (65%) yn welliant o rhwng un ac 20 pwynt, gyda'r lefel welliant

fwyaf arferol (1-10 pwynt) yn cael ei chyflawni gan 36%. Roedd gamblwyr yn llawer mwy tebygol na chleientiaid eraill o fod wedi gwneud gwelliant o fwy nag 20 pwynt (12% o gymharu â 6%).

Dengys Tabl 30 y newidiadau hyn yn y sgorau CORE-10 yn ôl y rheswm dros ryddhau cleientiaid o driniaeth. Roedd diffyg newid mewn sgôr yn llawer mwy tebygol o ran y rheiny nad oeddent wedi cwblhau eu triniaeth. O ran y rheiny a oedd wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd, cofnodwyd sgorau gwell ar gyfer y mwyafrif ohonynt (88%).

Tabl 29 Cyfeiriad y newid mewn sgôr CORE-10 rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Gwelliant o 31-40 pwynt	71	1.3%	1	0.1%	72	1.1%
Gwelliant o 21-30 pwynt	585	11.0%	47	4.8%	632	10.0%
Gwelliant o 11-20 pwynt	1573	29.6%	295	29.9%	1868	29.7%
Gwelliant o 1-10 pwynt	1812	34.1%	430	43.6%	2242	35.6%
Dim newid	908	17.1%	151	15.3%	1059	16.8%
Cynnydd o 1-10 pwynt	335	6.3%	57	5.8%	392	6.2%
Cynnydd o 11-20 pwynt	23	0.4%	6	0.6%	29	0.5%
Cynnydd o 21-30 pwynt	1	0.0%	0	0.0%	1	0.0%
Cynnydd o 31-40 pwynt	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm	5308	100.0%	987	100.0%	6295	100.0%

Tabl 30 Cyfeiriad y newid mewn sgôr CORE-10 rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf yn ôl y rheswm dros ryddhau

	Gwaeth		Dim newid		Gwell	
	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	2	1.2%	158	94.0%	8	4.8%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad yn unig)	0	0.0%	26	100.0%	0	0.0%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	265	5.8%	286	6.2%	4053	88.0%
Wedi rhoi'r gorau iddi	128	10.6%	450	37.2%	633	52.3%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad a thriniaeth)	15	8.8%	90	52.6%	66	38.6%
Ymadawedig (asesiad a thriniaeth)	1	50.0%	0	0.0%	1	50.0%
Ddim yn hysbys (asesiad yn unig)	0	0.0%	19	95.0%	1	5.0%
Ddim yn hysbys (asesiad a thriniaeth)	1	4.2%	3	12.5%	20	83.3%

Dengys Tabl 31 y categori difrifoldeb diweddaraf a gofnodwyd cyn diwedd y driniaeth, o gymharu â'r un cynharaf yn Nhabl 25. Ar y pwynt hwn, roedd cyfran is o gleientiaid (5%) yn dal i gael eu dosbarthu yn y categori 'Difrifol'. Roedd mwyafrif y cleientiaid (63%) yn cael eu diffinio bellach fel rhai a oedd yn 'is na'r torbwynt clinigol ', gyda'r mwyafrif o'r gweddill yn cael eu diffinio yn y categorïau ysgafn (17%) neu ganolig (9%).

Tabl 31 Categori difrifoldeb CORE-10 diweddaraf a gofnodwyd o fewn y driniaeth

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Is na'r torbwynt clinigol	3331	62.8%	639	64.7%	3970	63.1%
Ysgafn	872	16.4%	185	18.7%	1057	16.8%
Canolig	500	9.4%	84	8.5%	584	9.3%
Canolig ddifrifol	328	6.2%	57	5.8%	385	6.1%
Difrifol	277	5.2%	22	2.2%	299	4.7%
Cyfanswm	5308	100.0%	987	100.0%	6295	100.0%

12 Tueddiadau

12.1 Tueddiadau o ran niferoedd sy'n cael triniaeth

Dengys Tabl 32 bod nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth o fewn unrhyw flwyddyn benodol wedi amrywio ers 2015/16, gyda nifer uchaf y cleientiaid yn cael triniaeth yn 2019/20.

Tabl 32 Tueddiadau o ran nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth yn ystod y flwyddyn – 2015/16 i 2020/21

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Cleientiaid sy'n cael triniaeth	5909	8133	8219	7675	9008	8490

Ffigur 3 Tueddiadau o ran nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth – 2015/16 i 2020/21

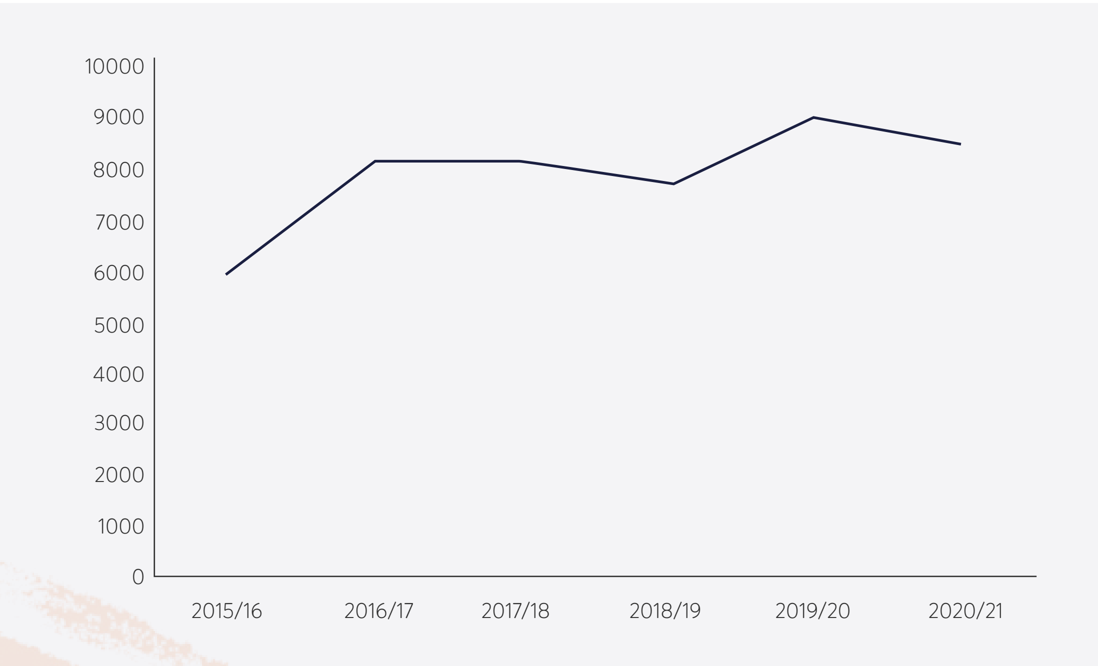

Dengys Tabl 33 bod nifer yr atgyfeiriadau a dderbyniwyd o fewn unrhyw flwyddyn benodol (gan gynnwys y rheiny nad ydynt yn arwain at driniaeth) wedi amrywio ers 2015/16, gyda nifer uchaf y cleientiaid yn cael eu hatgyfeirio yn 2019/20.

Tabl 33 Tueddiadau o ran atgyfeiriadau – 2015/16 i 2020/21

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Unigolion a atgyfeiriwyd	8194	9266	9081	8453	9726	9046

Mae gwasanaethau gamblo'n darparu pwynt cyswllt a chymorth ar gyfer gamblo cleientiaid y mae eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo ynghyd â'r rheiny a effeithir gan gamblo rhywun arall. Dengys Tabl 34 bod cyfran y cleientiaid sy'n ceisio cymorth o ganlyniad i gamblo rhywun arall wedi cynyddu o 10% yn 2015/16 i 15% yn 2020/21.

Tabl 34 Tueddiadau o ran y rheswm dros atgyfeirio– 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%
Cleientiaid y mae eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo	5288	90.2%	7293	90.7%	7337	90.1%	6744	88.7%	7473	84.3%	7191	84.7%
Rhai eraill a effeithir	563	9.6%	744	9.2%	790	9.7%	834	11.0%	1192	13.4%	1245	14.7%
Unigolyn mewn perygl o ddatblygu problem gamblo	9	0.2%	7	0.1%	15	0.2%	25	0.3%	202	2.3%	53	0.6%
Ar goll	49		89		77		72		141		1	
Cyfanswm y Cleientiaid	5909		8133		8219		7675		9008		8490	

12.2 Tueddiadau o ran y math o gamblo

Y gwahaniaeth mwyaf nodedig a adroddwyd o ran lleoliadau gamblo rhwng 2015/16 a 2020/21 (Tabl 35) fu'r cynnydd yn y gyfran sy'n adrodd eu bod yn defnyddio gwasanaethau gamblo ar-lein (a oedd wedi codi o 57% i 79%) ochr yn ochr â'r gostyngiad yn y gyfran sy'n defnyddio siopau betio (sydd wedi gostwng o 56% i 29%). Dengys data ar gyfer 2020/21 ostyngiad cyffredinol yn y defnydd o leoliadau a fynychir gan gleientiaid 'yn bersonol'.

Tabl 35 Tueddiadau o ran lleoliadau gamblo – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N.	%
Siopau Betio	2858	56.1%	3564	50.7%	3219	45.5%	2817	42.8%	2740	38.0%	1902	28.8%
Neuadd Bingo	101	2.0%	120	1.7%	114	1.6%	110	1.7%	110	1.5%	84	1.3%
Casino	614	12.1%	776	11.0%	680	9.6%	589	9.0%	669	9.3%	433	6.6%
Digwyddiadau byw	45	0.9%	44	0.6%	32	0.5%	25	0.4%	23	0.3%	30	0.5%
Canolfan Adloniant i Oedolion	197	3.9%	265	3.8%	245	3.5%	212	3.2%	269	3.7%	166	2.5%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	62	1.2%	51	0.7%	48	0.7%	38	0.6%	41	0.6%	39	0.6%
Tafarn	213	4.2%	234	3.3%	197	2.8%	170	2.6%	212	2.9%	131	2.0%
Ar-lein	2890	56.8%	4214	59.9%	4666	66.0%	4331	65.9%	4956	68.8%	5206	79.0%
Amrywiol	604	11.9%	777	11.1%	619	8.8%	562	8.5%	526	7.3%	535	8.1%
Clwb aelodau preifat	12	0.2%	10	0.1%	13	0.2%	12	0.2%	10	0.1%	9	0.1%
Arall	104	2.0%	143	2.0%	155	2.2%	163	2.5%	136	1.9%	63	1.0%
Cyfanswm y Cleientiaid	5288		7293		7337		6744		7473		7191	

Dengys Tabl 36 y tueddiadau o ran rhestr ddewisedig o weithgareddau, sydd wedi'u grwpio yn ôl lleoliad (siopau betio, casinos ac ar-lein yn unig). O fewn gweithgareddau ar-lein, mae'r defnydd o slotiau casino wedi cynyddu, tra bo bingo a gemau pocer ar-lein wedi gostwng neu wedi aros yn gymharol debyg.

Tabl 36 Tueddiadau o ran gweithgareddau gamblo dewisedig – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Siopau Betio - Ceffylau	701	13.8%	820	11.7%	705	10.0%	570	8.7%	656	9.1%	538	8.2%
Siopau Betio - Cŵn	238	4.7%	278	4.0%	263	3.7%	154	2.3%	207	2.9%	155	2.4%
Siopau Betio - Digwyddiad chwaraeon neu arall	714	14.0%	902	12.8%	803	11.4%	708	10.8%	858	11.9%	612	9.3%
Siopau Betio - Peiriant gemau	1848	36.3%	2266	32.2%	2056	29.1%	1735	26.4%	1459	20.3%	914	13.9%
Casino- Pocer	80	1.6%	92	1.3%	70	1.0%	55	0.8%	65	0.9%	42	0.6%
Casino- Gemau cardiau eraill	116	2.3%	157	2.2%	125	1.8%	96	1.5%	99	1.4%	58	0.9%
Casino- Rwlét	404	7.9%	508	7.2%	419	5.9%	373	5.7%	412	5.7%	240	3.6%
Casino- Peiriant gemau	113	2.2%	141	2.0%	129	1.8%	124	1.9%	154	2.1%	118	1.8%
Ar-lein- Ceffylau	452	8.9%	697	9.9%	719	10.2%	626	9.5%	671	9.3%	631	9.6%
Ar-lein- Arall	173	3.4%	232	3.3%	225	3.2%	239	3.6%	251	3.5%	338	5.1%
Ar-lein- Digwyddiadau chwaraeon	1059	20.8%	1512	21.5%	1740	24.6%	1637	24.9%	1807	25.1%	1772	26.9%
Ar-lein- Bingo	159	3.1%	164	2.3%	163	2.3%	126	1.9%	176	2.4%	218	3.3%
Ar-lein- Pocer	184	3.6%	240	3.4%	236	3.3%	171	2.6%	154	2.1%	178	2.7%
Ar-lein- Casino (Gemau bwrdd)	908	17.8%	1323	18.8%	1429	20.2%	1311	19.9%	1315	18.3%	1363	20.7%
Ar-lein- Casino (slotiau)	839	16.5%	1285	18.3%	1590	22.5%	1458	22.2%	1900	26.4%	2104	31.9%

12.3 Tueddiadau o ran y rheswm dros adael triniaeth

A hwnnw wedi'i grwpio yn ôl flwyddyn y derbyniwyd triniaeth dengys, Tabl 37 nifer o dueddiadau cadarnhaol, gyda chynnydd yng nghyfran y cleientiaid sy'n cwblhau triniaeth a drefnwyd (o 59% i 74%), ochr yn ochr â gostyngiad yn y gyfran sy'n rhoi'r gorau i'w triniaeth (o 35% i 20%).

Tabl 37 Tueddiadau o ran y rheswm dros adael triniaeth – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	136	3.2%	251	3.9%	297	4.5%	232	3.8%	398	5.6%	176	2.8%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	2513	58.5%	3943	61.7%	4165	62.7%	4215	69.4%	4859	68.7%	4671	73.5%
Wedi rhoi'r gorau iddi	1515	35.3%	1976	30.9%	1989	29.9%	1517	25.0%	1696	24.0%	1247	19.6%
Wedi'u cyfeirio ymlaen	93	2.2%	180	2.8%	132	2.0%	91	1.5%	103	1.5%	199	3.1%
Ymadawedig	1	0.0%	0	0.0%	2	0.0%	1	0.0%	2	0.0%	2	0.0%
Cyfanswm y cleientiaid a ryddhawyd	4297		6392		6645		6092		7076		6484	

12.4 Tueddiadau o ran nodweddion y cleient

Dengys Tabl 38 gynnydd cyffredinol yng nghyfran y cleientiaid sy'n fenywod, sydd wedi codi o 19% yn 2015/16 i 30% yn 2020/21.

Tabl 38 Tueddiadau o ran y rhywiau – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Gwryw	4770	80.8%	6594	81.1%	6518	79.4%	6033	78.7%	6769	75.2%	5780	70.4%
Benyw	1134	19.2%	1536	18.9%	1691	20.6%	1628	21.2%	2214	24.6%	2423	29.5%
Cyfanswm y cleientiaid	5909		8133		8219		7675		9008		8490	

* N chynhwyswyd categorïau rhyw sydd â llai na 100 o gleientiaid o fewn y tabl hwn

Dengys Tabl 39 bod cyfran y cleientiaid sy'n dod o gefndiroedd ethnig Gwyn neu Wyn Prydeinig wedi gostwng ers 2015/16, gyda phob grŵp ethnic arall yn cynyddu.

Tabl 39 Tueddiadau o ran ethnigrwydd – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Gwyn neu Wyn Prydeinig	5272	90.6%	7264	90.2%	7361	90.4%	6800	89.7%	7890	89.0%	7200	87.6%
Du neu Ddu Prydeinig	127	2.2%	190	2.4%	146	1.8%	188	2.5%	264	3.0%	307	3.7%
Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig	260	4.5%	368	4.6%	375	4.6%	373	4.9%	432	4.9%	430	5.2%
Cymysg	96	1.6%	132	1.6%	144	1.8%	137	1.8%	169	1.9%	166	2.0%
Arall	64	1.1%	95	1.2%	116	1.4%	87	1.1%	111	1.3%	116	1.4%
Ddim yn hysbys/Ar goll	90		84		77		90		142		271	
Cyfanswm y cleientiaid	5909		8133		8219		7675		9008		8490	

Dengys Tabl 40 na welwyd unrhyw dueddiadau clir o ran statws cyflogaeth o fewn y cyfnod amser hwn.

Tabl 40 Tueddiadau o ran statws cyflogaeth – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Cyflogedig	4375	75.8%	6254	77.9%	6436	79.3%	5926	78.1%	6675	75.1%	5814	72.7%
Di-waith	572	9.9%	708	8.8%	655	8.1%	640	8.4%	767	8.6%	811	10.1%
Myfyriwr	149	2.6%	161	2.0%	168	2.1%	141	1.9%	146	1.6%	172	2.1%
Analluog i weithio oherwydd salwch	346	6.0%	470	5.9%	481	5.9%	501	6.6%	630	7.1%	733	9.2%
Cadw tŷ	112	1.9%	138	1.7%	130	1.6%	147	1.9%	194	2.2%	201	2.5%
Ddim yn chwilio am waith	10	0.2%	23	0.3%	17	0.2%	20	0.3%	19	0.2%	30	0.4%
Carchar-gofal	60	1.0%	74	0.9%	20	0.2%	39	0.5%	227	2.6%	14	0.2%
Gwirfoddolwr	21	0.4%	28	0.3%	15	0.2%	12	0.2%	25	0.3%	20	0.3%
Wedi ymddeol	126	2.2%	176	2.2%	191	2.4%	160	2.1%	206	2.3%	182	2.3%
Ddim yn hysbys/Ar goll	138		101		106		89		117		513	0.3%
Cyfanswm	5909		8133		8219		7675		9008		8490	

Ystadegau Blynyddol gan y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol
Lloegr

1af Ebrill 2020 i 31ain Mawrth 2021

GambleAware

Cynnwys

Lloegr

1	Crynodeb Gweithredol	46
2	Gwybodaeth am y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol	48
3	Cefndir a Chyd-destun o ran Polisïau	49
4	Cronfa ddata'r FfAD/DRF	51
5	Ynghylch yr adroddiad hwn	51
6	Nodiadau ar ddehongli	51
7	Asesiad o ansawdd a chadernid data FfAD 2020/21	53
8	Nodweddion Cleientiaid	54
8.1	Oedran a rhyw Cleientiaid	54
8.2	Ethnigrwydd Cleientiaid	56
8.3	Statws perthynas Cleientiaid	57
8.4	Statws cyflogaeth Cleientiaid	58
8.5	Proffil Gamblo	59
8.5.1	Lleoliadau gamblo	59
8.5.2	Gweithgareddau gamblo	59
8.5.3	Hanes gamblo	61
8.5.4	Arian sy'n cael ei wario ar gamblo	62
8.5.5	Math y gamblo yn ôl oedran	63
8.5.6	Lleoliad gamblo yn ôl rhyw	64
8.5.7	Lleoliad gamblo yn ôl grŵp ethnig	65
8.5.8	Gamblo yn ôl statws perthynas	65
8.5.9	Math y gamblo yn ôl statws cyflogaeth	66
9	Mynediad at wasanaethau	67
9.1	Ffynhonnell yr atgyfeiriad ar gyfer triniaeth	67
9.2	Amseroedd aros am apwyntiad cyntaf	68
10	Ymgysylltiad	69
10.1	Cyfnod yr amser yn derbyn triniaeth	70
11	Canlyniadau'r Driniaeth	70
11.1	Y rhesymau dros adael triniaeth	70
11.2	Sgorau difrifoldeb	72
11.2.1	Sgorau difrifoldeb sylfaenol	72
11.2.2	Newid mewn sgorau difrifoldeb	74
12	Tueddiadau	78
12.1	Tueddiadau o ran niferoedd sy'n cael triniaeth	78
12.2	Tueddiadau o ran y math o gamblo	79
12.3	Tueddiadau o ran y rheswm dros adael triniaeth	80
12.4	Tueddiadau o ran nodweddion y cleient	80

1 Crynodeb Gweithredol

Nodweddion y cleient

- Cafodd Cyfanswm o 7,726 o breswylwyr Lloegr eu trin yn y gwasanaethau gamblo (sy'n adrodd i'r Fframwaith Adrodd Data (FfAD)) yn ystod 2020/21.
- Roedd mwyafrif helaeth y cleientiaid (70%) yn wrywod.
- Roedd tri chwarter (75%) y cleientiaid yn 44 oed neu iau. Adroddwyd y niferoedd uchaf yn y bandiau oedran 25-29 oed a 30-34 oed, sy'n cyfrif am gyfanswm o 39% o'r cleientiaid.
- Roedd naw o bob deg (87%) o gefndir ethnig gwyn, gan gynnwys 80% a oedd yn Wyn Prydeinig a 5% a oedd yn Wyn Ewropeaidd. Y cefndiroedd ethnig mwyaf cyffredin a adroddwyd wedyn oedd Asiaidd ac Asiaidd Prydeinig (6%), a Du neu Ddu Prydeinig (4%).
- Roedd mwyafrif y cleientiaid naill ai mewn perthynas (36%) neu'n briod (26%). Roedd 30% arall yn sengl, 4% wedi gwahanu a 3% wedi ysgaru.
- Yn nhermau statws gweithio, roedd y mwyafrif yn gyflogedig (73%), gyda chyfrannau llai yn adrodd eu bod yn ddi-waith (10%), yn analluog i weithio oherwydd salwch (9%), wedi ymddeol (2%), yn cadw tŷ (3%) neu'n fyfyriwr (2%).

Proffil gamblo

- Ymysg cleientiaid a oedd yn derbyn triniaeth am eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo, roedd sgoriau cychwynnol y Mynegai Difrifoldeb Gamblo Problemus (MDGP/PGSI)[1] yn dangos bod gan y mwyafrif (94%) sgôr o wyth neu fwy (y mae'r raddfa MDGP yn eu dosbarthu'n bobl â phroblem gamblo) ar adeg eu hasesu ar gyfer triniaeth. Ymysg y rheiny yr oedd eu cyfnod o driniaeth wedi dod i ben o fewn blwyddyn 2020/21, roedd y gyfran hon wedi gostwng i 28% a dangosodd y mwyafrif (80%) rywfaint o wellhad ar y raddfa hon.
- Y lleoliad mwyaf cyffredin ar gyfer gamblo oedd gamblo ar-lein, a ddefnyddiwyd gan 79% o gleientiaid. Siopau betio oedd y lleoliad mwyaf cyffredin wedyn, sy'n cael eu defnyddio gan 29% o gamblwyr. Roedd yn amlwg fod y defnydd o wasanaethau ar-lein yn uwch ymysg grwpiau oedran iau.
- Rhwng 2015/16 a 2020/21, roedd y gyfran a oedd yn adrodd am ddefnyddio gwasanaethau gamblo ar-lein wedi cynyddu o 57% i 79%. Yn yr un cyfnod, roedd y gyfran a oedd yn defnyddio siopau betio wedi gostwng o 56% i 29%.
- Ymysg gwasanaethau ar-lein, y gweithgaredd mwyaf cyffredin oedd gamblo drwy slotiau casino (32%), a ddilynwyd gan ddigwyddiadau chwaraeon (27%) a gemau bwrdd casino (21%).
- Ymysg siopau betio, peiriannau gemau oedd y math mwyaf cyffredin o gamblo (14%), a ddilynwyd gan ddigwyddiadau chwaraeon (9%) a Cheffylau (3%).
- O gymharu â gamblwyr Gwyn, roedd y rheiny a oedd yn nodi eu bod yn Ddu neu Ddu Prydeinig yn fwy tebygol o ddefnyddio siopau betio (46% o gymharu â 28%) neu gasinos (17% o gymharu â 5%). Roedd y rheiny a oedd yn nodi eu bod yn Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig hefyd yn fwy tebygol o ddefnyddio siopau betio (32%) neu gasinos (15%) na chleientiaid Gwyn.
- Roedd y mwyafrif o'r gamblwyr (63%) yn adrodd bod ganddyn nhw ddyled oherwydd eu gamblo, roedd 11% wedi colli swydd o ganlyniad i'w gamblo ac roedd 27% wedi cael profiad o berthynas yn chwalu oherwydd eu gamblo.

1 Gweler yr Atodiad, adran 12.2

- Ar gyfartaledd (canolrif), roedd gamblwyr yn adrodd eu bod wedi gwario £1,000 ar gamblo yn y 30 niwrnod blaenorol cyn iddyn nhw gael eu hasesu, gyda 50% yn gwario mwy na hyn.

Ymgysylltu â thriniaeth

- Roedd mwyafrif yr atgyfeiriadau i gael triniaeth (93%) yn cael eu gwneud gan y cleientiaid eu hunain.
- Ar gyfer cleientiaid a dderbyniodd driniaeth o fewn blwyddyn, gwelwyd 50% gleientiaid am y tro cyntaf o fewn tri diwrnod ar ôl cael eu hatgyfeirio, a gwelwyd 75% ohonyn nhw o fewn wyth diwrnod.
- Ymysg pob un o'r rhai hynny sy'n derbyn a diweddu eu triniaeth o fewn 2020/21, roedd y driniaeth yn para am gyfartaledd (canolrif) o 9 wythnos. Yn gyffredinol, derbyniodd cleientiaid gymedr o wyth apwyntiad o fewn eu cyfnod o driniaeth.

Canlyniadau'r driniaeth

- Ymysg y cleientiaid y daeth eu triniaeth i ben yn ystod 2020/21, cwblhaodd y mwyafrif (74%) y driniaeth a drefnwyd. Gadawodd un o bob pump (20%) y driniaeth a drefnwyd cyn yr adeg yr oedd i fod i orffen.
- Rhwng 2015/16 a 2020/21, cynyddodd y gyfran o gleientiaid a oedd yn cwblhau triniaeth a drefnwyd o 59% i 74%, tra bod y gyfran a oedd yn gadael y driniaeth wedi gostwng o 35% i 20%.
- Ymysg gamblwyr, bu gwellhad yn y sgorau MDGP gyda chyfartaledd (canolrif) o 13 pwynt rhwng yr apwyntiad cynharaf a'r un olaf yn y driniaeth.
- Ar y pwynt diweddaraf yn y driniaeth, roedd gan 72% sgôr o saith neu lai, o gymharu â 6% ar ddechrau'r driniaeth.
- Gwelwyd gwelliannau yn y sgôr MDGP o ran 92% o gleientiaid a oedd yn cwblhau eu triniaeth, o gymharu â 61% o'r rheiny a oedd yn rhoi'r gorau iddi
- Diffiniwyd 63% o gleientiaid fel rhai 'is na'r torbwynt clinigol' ar raddfa CORE-10 ar ddiwedd y driniaeth, o gymharu â 17% yn unig ar ddechrau'r driniaeth.
- Gwelwyd gwelliannau yn y sgôr CORE-10 o ran 88% o gleientiaid a oedd yn cwblhau eu triniaeth, o gymharu â 52% o'r rheiny a oedd yn rhoi'r gorau iddi.

2 Gwybodaeth am y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol

Mae'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol (GTGC/NGTS) yn rhwydwaith o sefydliadau sy'n gweithio gyda'i gilydd i ddarparu triniaeth a chefnogaeth gyfrinachol ar gyfer unrhyw un sy'n profi niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, ac mae'n rhad ac am ddim ledled Lloegr, Yr Alban a Chymru. Mae'r GTGC yn cael ei gomisiynu gan GambleAware, sef elusen annibynnol sy'n dyfarnu grantiau ac yn mabwysiadu dull iechyd cyhoeddus er mwyn lleihau niwed drwy gamblo.

Ble bynnag y mae rhywun yn cysylltu trwy'r rhwydwaith hwn, mae'r darparwyr hyn yn gweithio ochr yn ochr â'i gilydd drwy lwybrau atgyfeirio i gyflawni'r pecyn gofal mwyaf addas ar gyfer unigolion sy'n profi anawsterau gyda gamblo, ac i'r rhai hynny sy'n cael eu heffeithio gan arferion gamblo rhywun arall.

Mae'r data ar gyfer y cyfnod 2020/21 a geir o fewn yr adroddiad hwn yn ymdrin â gwybodaeth a gyflwynwyd gan y sefydliadau a ganlyn, gyda manylion y gwasanaethau a ddarperir ganddyn nhw'n wedi'u rhestru isod.

Mae GamCare[2] a'i rwydwaith o bartneriaid yn cynnig:

- Triniaeth ar-lein a gefnogir gan gysylltiad rheolaidd â therapydd, sydd ar gael ar adegau ac mewn mannau sy'n gyfleus i'r cleient dros gyfnod o wyth wythnos.
- Cymorth a thriniaeth therapiwtig un-i-un, wyneb-yn-wyneb, ar-lein a thros y ffôn ar gyfer pobl â phroblemau gamblo, yn ogystal â ffrindiau ac aelodau teulu sy'n cael eu heffeithio gan gamblo.
- Cyrsiau Adfer Gamblo a gyflwynir wyneb-yn-wyneb neu ar-lein dros gyfnod o rhwng chwech i wyth wythnos.

Mae Cymdeithas Gordon Moody yn cynnig:

- Canolfannau Triniaeth Preswyl – dwy ganolfan arbenigol unigryw, sy'n darparu rhaglen driniaeth breswyl ddwys ar gyfer dynion sy'n gaeth i gamblo, dros gyfnod o 14 wythnos.
- Tai/Llety Adferiad – llety arbenigol i'r rheiny sydd wedi cwblhau'r rhaglenni triniaeth ond sydd angen cymorth ychwanegol i'w hadfer rhag mynd yn ôl i'w hen arferion gamblo.
- Rhaglen Encilio a Chwnsela – rhaglenni encilio ar gyfer cohortau o ferched yn unig a chohortau o ddynion yn unig, sy'n cyfuno arosiadau preswyl byr gyda chymorth cwnsela yn y cartref.

Mae Ymddiriedolaeth Sefydledig GIG Canol a Gogledd-orllewin Llundain (Clinig Trin Gamblo Problemus Llundain) yn cynnig:

- Triniaeth ar gyfer problemau gamblo yn arbennig ar gyfer pobl gyda dibyniaethau mwy difrifol yn ogystal â'r rhai hynny gyda chyflyrau iechyd meddwl ac iechyd corfforol cydafiachedd, y rhai hynny â gweithredu cymdeithasol diffygiol, a'r rhai hynny a all fod mewn mwy o risg, fel y risg o hunanladdiad.

2 Yn ychwanegol, mae GamCare yn gweithredu'r Llinell Gymorth Genedlaethol sy'n cynnig sgyrsiau cymorth byw dros y ffôn ac ar-lein ac sy'n darparu cefnogaeth yn syth i unigolion ac atgyfeiriad i'r gwasanaeth triniaeth. Yn ogystal, mae GamCare yn cynnig gwybodaeth a chyngor drwy'u gwefan, fforymau a gymedrolir ac ystafelloedd sgwrsio ar-lein ar gyfer grwpiau. Nid yw'r gwasanaethau hyn o fewn cwmpas y data a gyflwynir yn yr adroddiad hwn.

Mae Gwasanaeth Gamblo GIG Gogledd Lloegr, a ddarparwyd gan Ymddiriedolaeth Partneriaeth Sefydledig GIG Leeds ac Efrog yn cynnig:

- Triniaeth ar gyfer problemau gamblo yn arbennig ar gyfer pobl gyda dibyniaethau mwy difrifol yn ogystal â'r rhai hynny gyda chyflyrau iechyd meddwl ac iechyd corfforol cydafiachedd, y rhai hynny â gweithredu cymdeithasol diffygiol, a'r rhai hynny a all fod mewn mwy o risg, fel y risg o hunanladdiad.

Mae angen i ddarparwyr triniaeth GambleAware y telir amdano gyflwyno setiau data chwarterol mewn fformat safonol [3]. Sylfaen yr adroddiad hwn yw dadansoddi'r cyflwyniadau hyn.

3 Cefndir a Chyd-destun o ran Polisïau

Mae Deddf Gamblo 2005 yn cynnwys darpariaeth yn adran 123[4] ar gyfer ardoll ar weithredwyr gamblo i ariannu prosiectau i leihau niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, ond nid yw llywodraethau olynol wedi rhoi'r ddarpariaeth hon ar waith. Yn absenoldeb ardoll o'r fath, mae'r Comisiwn Gamblo yn gosod gofyniad ar weithredwyr trwy'r Amodau Trwydded a Chod Ymarfer[5] i wneud cyfraniad i ariannu ymchwil, addysg a thriniaeth. Ar adeg cyhoeddi'r adroddiad hwn, mae'r Llywodraeth yn y broses o gynnal adolygiad o Ddeddf Gamblo 2005 ac mae hi i fod i ryddhau papur gwyn ar ddiwedd 2021 sy'n amlinellu ei chynigion ar gyfer ei diwygio.

Mae GambleAware [6] yn elusen annibynnol sy'n comisiynu gwasanaethau atal a thriniaeth ar sail tystiolaeth mewn partneriaeth â sefydliadau ac asiantaethau arbenigol, ac mae hefyd yn wedi dadlau'n gryf dros gael ardoll orfodol. Yr elusen hon yw'r sefydliad mwyaf blaenllaw sy'n weithredol ym meysydd ymchwil, addysg a thriniaeth [7], ac oherwydd hyn, gwneir cyfran uchel o roddion i GamblAware. Yn arbennig, gwnaed addewid diweddar i'r elusen o hyd at £100 miliwn gan y pedwar cwmni gamblo mwyaf hyd at y flwyddyn 2024.

Ym Medi 2021, cyhoeddodd Iechyd Cyhoeddus Lloegr (sydd wedi'i ddiddymu erbyn hyn) adolygiad o'r dystiolaeth o niwed sy'n gysylltiedig â gamblo[8]. Daeth y papur i'r casgliad y dylid ystyried bod gamblo niweidiol yn fater iechyd cyhoeddus oherwydd y cysylltiad â niwed i unigolion, eu teuluoedd, eu ffrindiau a'r gymdeithas ehangach. Bydd y Swyddfa Gwella Iechyd ac Atal Gwahaniaethau ('Office for Health Improvement and Disparities', OHID) yn gweithio'n agos â'r Adran dros Dechnoleg Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS) a phartneriaid allweddol eraill i ddatblygu cynllun i fynd i'r afael â'r bylchau a nodwyd yn yr adroddiad i helpu i leihau niwed sy'n gysylltiedig â gamblo.

Yn Ionawr 2019, cyhoeddodd GIG Lloegr y byddai'n sefydlu rhagor o glinigau arbenigol i drin anhwylder gamblo[9] ac yng Ngorffennaf 2019, cyhoeddodd yr amserlen ar gyfer pryd y byddai'r clinigau newydd yn agor[10]. Dechreuodd y cyntaf o'r clinigau hyn gynnig triniaeth yn 2019/20. Yn ogystal, mae rhywfaint o weithgaredd a ariannir gan y GIG i bobl sydd â diagnosis sylfaenol neu

3 https://about.gambleaware.org/media/2147/gambleaware-drf-specification-june-16.pdf
4 http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/19/section/123
5 http://www.gamblingcommission.gov.uk/for-gambling-businesses/Compliance/LCCP/Licence-conditions-and-codes-of-practice.aspx
6 Mae gwybodaeth am GambleAware a'i llywodraethu ar gael yn https://about.gambleaware.org/about/
7 https://www.gamblingcommission.gov.uk/for-gambling-businesses/Compliance/General-compliance/Social-responsibility/Research-education-and-treatment-contributions.aspx
8 https://www.gov.uk/government/news/landmark-report-reveals-harms-associated-with-gambling-estimated-to-cost-society-at-least-1-27-billion-a-year
9 https://www.longtermplan.nhs.uk/wp-content/uploads/2019/08/nhs-long-term-plan-version-1.2.pdf
10 https://www.longtermplan.nhs.uk/wp-content/uploads/2019/07/nhs-mental-health-implementation-plan-2019-20-2023-24.pdf

eilaidd o anhwylder gamblo yn digwydd y tu allan i glinigau arbenigol. Caiff gweithgareddau a ariennir gan y GIG eu hadrodd yn yr ystadegau swyddogol a gynhyrchir gan y GIG yn Lloegr, yr Alban a Chymru.

Roedd Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2016/17 Prif Swyddog Meddygol Cymru[11], a gyhoeddwyd yn Ionawr 2018 yn trafod yr angen am well mesurau i atal niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, gan gynnwys gwasanaethau i helpu'r rheiny sydd eisoes yn profi niwed.

Mae GambleAware yn gweithio i sicrhau y caiff dull iechyd cyhoeddus ei fabwysiadu ym Mhrydain Fawr i atal niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, a'i fod yn cael arwain gan y fframwaith ar gyfer atal niwed, fel y nodir yn y Strategaeth Genedlaethol i Leihau Niwed sy'n Gysylltiedig â Gamblo.

Mae pandemig COVID-19 wedi cyflwyno heriau aruthrol i gymunedau, unigolion, darparwyr gwasanaeth a'r sector statudol. Mae sawl ardal wedi gweld newid cyflym mewn ymateb i ofynion newydd o ganlyniad i'r pandemig, fodd bynnag, efallai bod rhai wedi colli cyfle i dderbyn cymorth oherwydd newidiadau mewn gwasanaethau neu eu bod wedi datblygu anghenion newydd sydd heb eu diwallu. Mae effaith hirdymor y pandemig yn debygol o gael ei deimlo am flynyddoedd lawer, a dylai comisiynu effeithiol fod yn ymatebol bob amser i anghenion newidiol y gymdeithas. Mae GambleAware yn parhau i fod yn ymrwymedig i weithio mewn partneriaeth â'r GIG, asiantaethau iechyd cyhoeddus, awdurdodau lleol a sefydliadau yn y sector gwirfoddol ledled Lloegr, yr Alban a Chymru i ddatblygu'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol ymhellach. Fel prif gyllidwr y GTGC/NGTS, mae'r adroddiad ystadegol hwn yn cwmpasu gweithgaredd a gomisiynwyd gan GambleAware.

Mae GambleAware yn aelod o weithgor ar y cyd ar atal niwed sy'n gysylltiedig gamblo sy'n cael ei gyd-gadeirio gan yr Adran dros Dechnoleg Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon a'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol, ynghyd ag aelod o'r Grŵp Cynghori Cenedlaethol ar Atal Hunanladdiad. Mae GambleAware wedi sefydlu byrddau cynghori yng Nghymru a Lloegr i arwain cynlluniau comisiynu at y dyfodol yn y gwledydd hynny, ac mae'n bartner anfasnachol â'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ymchwil Iechyd (NIHR). Hefyd, mae GambleAware yn sefydlu Grŵp Cynghori mewn ymgynghoriad â chyrff eraill i sicrhau'r defnydd gorau o'r cyllid sydd ar gael, ac i gefnogi'r gwaith o alinio, integreiddio ac ehangu gwasanaethau triniaeth ar draws y system fel y gall cleifion gael y driniaeth iawn ar yr adeg iawn.

Trwy gyfuno ffigurau o wasanaethau triniaeth unigol a ariennir gan GambleAware i greu set ddata sy'n cwmpasu'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol cyfan, darperir cyfleoedd newydd i gael gwell dealltwriaeth, ymhlith y boblogaeth sy'n derbyn triniaeth, o:

- Raddfa a difrifoldeb niwed sy'n gysylltiedig â gamblo
- Nodweddion y rheiny sy'n cael cymorth o ran demograffeg ac ymddygiad
- Cynnydd a chanlyniadau o ran triniaeth

11 https://gov.wales/sites/default/files/publications/2019-03/gambling-with-our-health-chief-medical-officer-for-wales-annual-report-2016-17.pdf

4 Cronfa ddata'r FfAD/DRF

Caiff y casgliad o ddata ynghylch cleientiaid sy'n derbyn triniaeth gan y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol ei reoli trwy set ddata a gydlynir yn genedlaethol o'r enw'r Fframwaith Adrodd Data ('Data Reporting Framework), a gychwynnwyd yn 2015. Mae gwasanaethau triniaeth unigol yn casglu data ar gleientiaid a thriniaeth trwy systemau rheoli achosion pwrpasol. Ymgorfforir y FfAD ym mhob un o'r systemau hyn. Nodir eitemau data o fewn y FfAD ym Manyleb y FfAD[12] (sy'n ddilys tan Fawrth 31ain 2021) ac fe'i darperir yn yr atodiad i'r adroddiad hwn. Cesglir data o fewn pedwar tabl ar wahân, sy'n darparu manylion am nodweddion cleientiaid, eu hanes o ran gamblo, manylion atgyfeiriadau a manylion am apwyntiadau. Mae'r FfAD yn cynnwys set ddata graidd gydgysylltiedig, a gesglir i ddarparu adroddiadau cyson y gellir eu cymharu ar lefel genedlaethol. Ceir rhai mân wahaniaethau o ran y data a gesglir rhwng asiantaethau, fel yr ychwanegiad o gategorïau atodol o fewn meysydd unigol, neu yn ffurf data a gesglir. Caiff y rhain eu hailfformatio a'u hailgodio ar lefel genedlaethol i sicrhau cysondeb o fewn manyleb y FfAD.

5 Ynghylch yr adroddiad hwn

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi'r wybodaeth am gleientiaid asiantaethau'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol, ac yn darparu manylion am nodweddion cleientiaid, gweithgareddau a hanes gamblo, ynghyd â thriniaeth a dderbynnir a chanlyniadau dilynol. Fe'i cyfyngir i gleientiaid y mae tystiolaeth yn bodoli ar eu cyfer eu bod wedi derbyn triniaeth strwythuredig o fewn y cyfnod adrodd, ac felly nid yw'n cynrychioli holl weithgaredd yr asiantaethau sy'n adrodd, ac nid yw ychwaith yn dal gwybodaeth am unrhyw wybodaeth am weithgareddau asiantaethau nad ydynt yn adrodd i'r system FfAD. Mae'n darparu crynodeb a adroddir yn gyson, y gellir ei gymharu o un flwyddyn i'r llall.

6 Nodiadau ar ddehongli

Mae coladu'r FfAD a'r lefel genedlaethol yn system gasglu data dienw. Ar lefel gwasanaeth, cesglir codau cleientiaid i wahaniaethu un cleient o'r llall. Bydd cyfansymiau ar gyfer gwasanaethau'n cael eu symio i ddarparu amcangyfrif o lefelau triniaeth cenedlaethol. Os yw cleientiaid yn mynychu mwy nag un gwasanaeth o fewn y cyfnod adrodd, fe gânt eu cyfrif gan bob gwasanaeth a fynychir ganddynt. Ni ellir cyfrifo lefel y gorgyffwrdd rhwng gwasanaethau'n gywir, ond disgwylir y bydd yn ganran fach iawn o gyfanswm nifer y cleientiaid a amcangyfrifir ar lefel genedlaethol. Felly dylid dehongli cyfanswm y nifer a gyflwynir yn yr adroddiad hwn fel amcangyfrif o gyfanswm nifer y cleientiaid sy'n derbyn triniaeth o fewn asiantaethau sy'n cymryd rhan.

Gall cleientiaid gwasanaethau triniaeth gamblo naill ai fod yn gamblwyr eu hunain, yn 'rai eraill a effeithir' neu'n unigolion sydd mewn perygl o ddatblygu problem gamblo. O fewn yr adroddiad

12 https://about.gambleaware.org/media/2147/gambleaware-drf-specification-june-16.pdf

hwn, caiff unigolion eu categoreiddio fel 'gamblwyr' neu 'Gleientiaid eraill'. Mae 'Cleientiaid eraill' yn cynnwys rhai eraill a effeithir, unigolion sydd mewn perygl o ddatblygu problem gamblo a'r rheiny na chafodd y wybodaeth hon ei chofnodi ar eu cyfer. Cyflwynir data am nodweddion cleientiaid a'u hymgysylltiad â thriniaethau ar gyfer y ddau gategori o gleientiaid. Ni chaiff manylion am weithgareddau gamblo a hanes unigolion o ran eu harferion gamblo ond eu cyflwyno ar gyfer cleientiaid y nodwyd eu bod yn gamblwyr.

Mae'r FfAD yn casglu ardal bost eu man preswylio (hanner cyntaf y cod post). Gall y rhain rychwantu ffiniau awdurdodau lleol a ffiniau cenedlaethol. O ran yr adroddiad hwn, ni chynhwyswyd ardaloedd post y mae'r rhan fwyaf ohonynt, neu'r ardal gyfan wedi'u cynnwys o fewn yr Alban neu Gymru.

O fewn yr adroddiad hwn, cyflwynir cyfartaleddau fel cymedrau neu ganolrifau, neu weithiau'r ddau gyda'i gilydd. Gan fod gwerthoedd unigol eithaf yn effeithio'r cymedr ond nid y canolrif, yn aml, ffefrir y canolrif fel mesur canolduedd.

Roedd y cyfnod triniaeth Ebrill 1^{af} 2020-Mawrth 31^{ain} 2021 yn cyd-daro â'r pandemig Covid-19. Yn ystod y cyfnod hwn, yn aml roedd yr hawl i symud a chael mynediad i leoliadau cyhoeddus wedi'i gyfyngu. Dechreuodd y cyfnod clo cyntaf yn Lloegr ar 23^{ain} Mawrth 2020, gyda'r cyfyngiadau ar bellter cymdeithasol wedi parhau hyd at 23^{ain} Mehefin. Cyhoeddwyd y penderfyniad i fynd yn ôl i weithio o adref ar 22^{ain} Medi a dechreuodd ail gyfnod clo cenedlaethol yn Lloegr ar 5^{ed} Tachwedd, gyda thrydydd un yn cychwyn ar 6th Ionawr. O fewn pob cyfnod clo, cyfyngwyd ar fynediad i wasanaethau a ddiffinnir fel rhai hanfodol. Roedd lleoliadau o fewn y sector lletygarwch ac adloniant, fel tafarnau, bwytai a sinemâu, ond hefyd siopau betio, casinos a neuaddau bingo, wedi cau yn ystod y cyfnodau clo, ac yn destun cyrffywiau a chyfyngiadau o ran cadw pellter y tu allan i'r cyfnodau hynny.

7 Asesiad o ansawdd a chadernid data FfAD 2020/21

Dengys Tabl 1 isod lefel gwblhau y manylion a gymerir ar adeg asesu cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn 2020/21. Nid yw manylion gweithgareddau gamblo ac a hanes cleientiaid o ran arferion gamblo yn cael eu casglu fel mater o drefn ar gyfer cleientiaid nad ydynt eu hunain yn gamblwyr. Nid yw pa mor gyflawn yw'r wybodaeth ynghylch gamblo ond yn berthnasol i gleientiaid y nodwyd eu bod yn gamblwyr. O ran y mwyafrif o'r eitemau data, mae bron i 100% ohonynt yn gyflawn, sy'n golygu bod y data'n gynrychioladol o'r boblogaeth hon sy'n derbyn triniaeth, sy'n lleihau unrhyw debygolrwydd o duedd ac sy'n dilysu cymariaethau rhwng cyfnodau amser ac is-samplau.

Tabl 1 Lefel gwblhau meysydd data penodol

Eitem ddata	Lefel gwblhau
Rheswm dros yr atgyfeiriad	100%
Ffynhonnell yr atgyfeiriad	100%
Rhyw	98.1%
Ethnigrwydd	97.1%
Statws cyflogaeth	95.0%
Statws o ran perthynas	96.2%
Prif weithgaredd gamblo	92.1%
Arian a gaiff ei wario ar gamblo	96.7%
Colli swydd	97.0%
Perthynas yn chwalu	97.0%
Ennill swm mawr o arian yn gynnar	97.3%
Dyled o ganlyniad i gamblo	95.6%
Hanes gamblo'r cleient yn nhermau amser	91.7%
Oedran dechrau (o ran gamblo problemus)	94.3%
Nifer y diwrnodau yn gamblo bob mis	85.8%

8 Nodweddion Cleientiaid

Cafodd cyfanswm o 7,726 o unigolion eu trin gan wasanaethau gamblo sy'n darparu data i'r FfAD o fewn 2020/21.

Roedd mwyafrif y rheiny a welwyd gan wasanaethau gamblo yn gamblwyr (6524, 85%). Fodd bynnag, roedd 1155 (15%) o atgyfeiriadau'n ymwneud â 'rhai eraill a effeithir', hynny yw, unigolion nad ydynt o reidrwydd yn gamblwyr ond y cafodd eu bywydau eu heffeithio gan y rheiny sy'n gamblwyr. Roedd nifer fechan (46, 1%) o atgyfeiriadau'n ymwneud ag unigolion a oedd mewn perygl o ddatblygu problem gamblo (gweler adran 6). Caiff pob cleient ei gynnwys mewn dadansoddiadau o nodweddion cleientiaid a'u hymgysylltiad â thriniaeth, ond dim ond cleientiaid y nodwyd eu bod yn gamblwyr a gynhwysir mewn dadansoddiadau o weithgareddau gamblo cleientiaid a'u hanes o ran arferion gamblo.

Roedd chwarter (23%) yr achosion a welwyd yn 2020/21 ar gyfer triniaeth fynych (cleientiaid a welwyd yn flaenorol gan y gwasanaeth sy'n adrodd).

8.1 Oedran a rhyw Cleientiaid

Roedd gan gleientiaid oedran cyfartalog (canolrifol) o 35 mlwydd oed ar adeg eu hatgyfeirio, gyda thri chwarter (75%) yn 44 oed neu iau. Adroddwyd y niferoedd uchaf yn y bandiau oedran 25-29 oed a 30-34 oed (Tabl 2) sy'n cyfrif am 39% o gyfanswm y cleientiaid. Roedd gan gleientiaid ar wahân i gamblwyr oedran canolrifol o 40 oed ac roeddynt yn fwy tebygol o fod yn y bandiau oedran dros 50 oed (Tabl 3).

Roedd mwyafrif helaeth o'r cleientiaid (70%) yn wrywod. Mae hyn yn cymharu â 49% yn y boblogaeth yn gyffredinol yn Lloegr[13]. Mae'r dosbarthiad oedran yn amrywio yn ôl rhyw (Tabl 2 a Ffigur 1), gyda dosbarthiad benywod yn ôl oedran yn fwy cyfartal, gan gynnwys cyfran uwch yn y grwpiau oedran hŷn (45+) o gymharu â gwrywod. Mae hyn yn arwain at oedran cyfartalog (canolrifol) uwch o 38 oed ar gyfer benywod o gymharu â 33 ar gyfer gwrywod. Cafwyd cryn wahaniaeth o ran rhyw yn ôl math y cleient (Tabl 4) gyda 81% o gamblwyr yn wrywod o gymharu â dim ond 14% o gleientiaid eraill.

13 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Amcangyfrifon Poblogaeth ar gyfer y DU, Cymru a Lloegr, Yr Alban a Gogledd Iwerddon: Canol 2020

Tabl 2 Oedran a rhyw cleientiaid

		Gwryw			Benyw			Cyfanswm*		
		N	Col %	Row %	N	Col %	Row %	N	Col %	Row %
Bandiau oedran	< 20	88	1.7%	87.1%	13	0.6%	12.9%	101	1.3%	100.0%
	20-24	573	10.9%	83.3%	115	5.2%	16.7%	688	9.2%	100.0%
	25-29	1093	20.7%	78.6%	295	13.4%	21.2%	1390	18.6%	100.0%
	30-34	1164	22.0%	75.1%	385	17.5%	24.8%	1550	20.7%	100.0%
	35-39	835	15.8%	69.4%	368	16.7%	30.6%	1204	16.1%	100.0%
	40-44	550	10.4%	71.3%	221	10.0%	28.7%	771	10.3%	100.0%
	45-49	377	7.1%	66.1%	192	8.7%	33.7%	570	7.6%	100.0%
	50-54	268	5.1%	53.6%	232	10.5%	46.4%	500	6.7%	100.0%
	55-59	168	3.2%	46.9%	189	8.6%	52.8%	358	4.8%	100.0%
	60+	164	3.1%	46.1%	191	8.7%	53.7%	356	4.8%	100.0%
	Cyfanswm*	5280	100.0%	70.5%	2201	100.0%	29.4%	7488	100.0%	100.0%

* ni chynhwysir y rheiny lle nad yw'r oedran neu ryw wedi'i gofnodi neu lle bo'r categori rhyw yn cynnwys llai na 10

Ffigur 1 Oedran a rhyw cleientiaid ar adeg eu hatgyfeirio

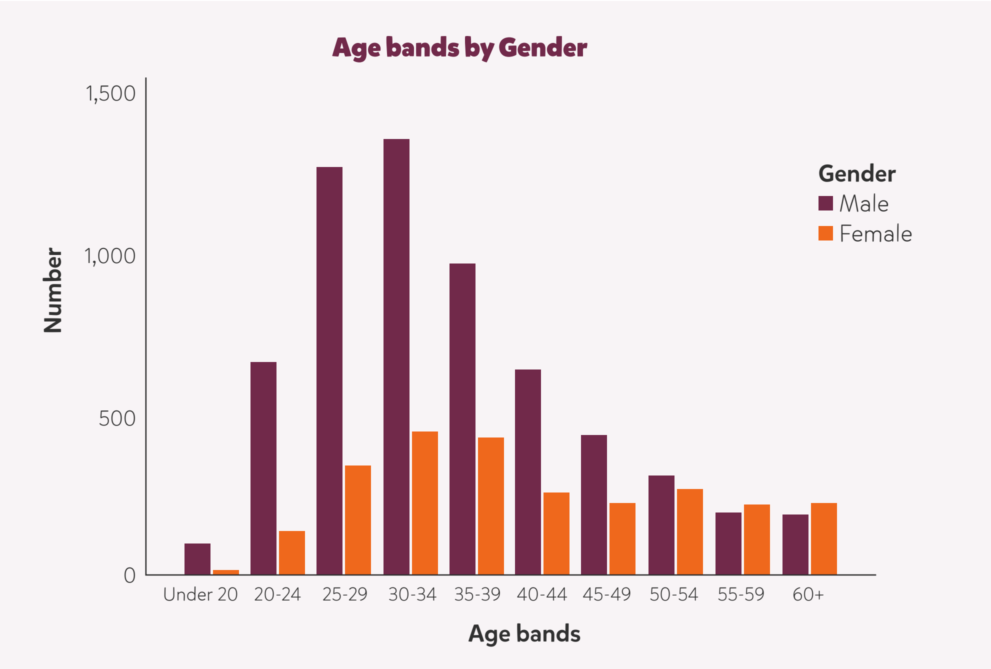

Tabl 3 Bandiau oedran yn ôl math y cleient

		Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill	
		N	%	N	%
Bandiau oedran	Under 20	92	1.4%	10	0.8%
	20-24	646	10.0%	54	4.5%
	25-29	1269	19.7%	158	13.2%
	30-34	1381	21.5%	195	16.3%
	35-39	1046	16.3%	182	15.2%
	40-44	676	10.5%	109	9.1%
	45-49	486	7.6%	93	7.8%
	50-54	383	6.0%	123	10.3%
	55-59	249	3.9%	116	9.7%
	60+	208	3.2%	159	13.3%
	Cyfanswm	6436	100.0%	1199	100.0%
	Ar goll	88		3	
	Cyfanswm y cleientiaid	6524		1202	

Tabl 4 Rhyw yn ôl math y cleient*

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill	
	N	%	N	%
Gwryw	5163	80.6%	163	13.9%
Benyw	1237	19.3%	1006	85.9%

* Ni chynhwyswyd categorïau rhyw sydd â llai na 100 o gleientiaid yn y tabl hwn.

8.2 Ethnigrwydd Cleientiaid

Roedd bron i naw o bob deg o'r cleientiaid (87%) o gefndir ethnig Gwyn (Tabl 5) gan gynnwys 80% a oedd yn Wyn Prydeinig a 5% a oedd yn Wyn Ewropeaidd. Y cefndir ethnig a adroddwyd fwyaf wedyn oedd Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (5%), a Du neu Ddu Prydeinig (4%). Mae hyn yn cymharu â chyfrannau [14] cenedlaethol (Cymru a Lloegr) o 86% yn Wyn neu Wyn Prydeinig, 8% yn Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig a 3% yn Ddu neu Ddu Prydeinig.

Er nad oedd unrhyw wahaniaethau mawr yn bodoli rhwng y rhywiau o fewn categorïau ethnig, roedd cleientiaid benyw ychydig yn llai tebygol na gwrywod o fod yn Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (4% o gymharu â 6%) neu Ddu neu Ddu Prydeinig (3% o gymharu â 4%).

14 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Cyfrifiad 2011 y DU.

Tabl 5 Ethnigrwydd cleientiaid

		Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
		N	%	N	%	N	%
Gwyn neu Wyn Prydeinig	Prydeinig	5071	79.8%	916	79.7%	5987	79.8%
	Gwyddelig	54	0.8%	18	1.6%	72	1.0%
	Ewropeaidd	307	4.8%	53	4.6%	360	4.8%
	Arall	82	1.3%	21	1.8%	103	1.4%
Du neu Ddu Prydeinig	Affricanaidd	87	1.4%	8	0.7%	95	1.3%
	Caribïaidd	65	1.0%	4	0.3%	69	0.9%
	Arall	127	2.0%	8	0.7%	135	1.8%
Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig;	Bangladeshaidd	36	0.6%	2	0.2%	38	0.5%
	Indiaidd	117	1.8%	26	2.3%	143	1.9%
	Pacistanaidd	79	1.2%	7	0.6%	86	1.1%
	Tsieinïaidd	25	0.4%	4	0.3%	29	0.4%
	Arall	105	1.7%	11	1.0%	116	1.5%
Cymysg	Gwyn ac Asiaidd	32	0.5%	9	0.8%	41	0.5%
	Gwyn a Du Affricanaidd	18	0.3%	5	0.4%	23	0.3%
	Gwyn a Caribïaidd Du	34	0.5%	4	0.3%	38	0.5%
	Arall	49	0.8%	7	0.6%	56	0.7%
Grŵp ethnig arall		68	1.1%	46	4.0%	114	1.5%
	Cyfanswm	6356	100.0%	1149	100.0%	7505	100.0%
	Ar goll	168		53		221	
	Cyfanswm y Cleientiaid	6524		1202		7726	

8.3 Statws perthynas Cleientiaid

Roedd y mwyafrif o'r cleientiaid naill ai mewn perthynas (36%) neu'n briod (26%). Roedd 30% arall yn sengl, 4% wedi gwahanu a 3% wedi ysgaru (Tabl 6). O gymharu â chleientiaid gwryw, roedd cleientiaid benyw yn llai tebygol o fod yn sengl (24% o gymharu â 33%) ac yn fwy tebygol o fod yn briod (32% o gymharu â 23%), wedi ysgaru (4% o gymharu â 2%) neu'n weddw (2% o gymharu â <1%).

Tabl 6 Statws perthynas cleientiaid

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Mewn perthynas	2265	36.0%	430	37.3%	2695	36.2%
Sengl	2138	34.0%	104	9.0%	2242	30.2%
Priod	1450	23.1%	492	42.7%	1942	26.1%
Wedi gwahanu	253	4.0%	59	5.1%	312	4.2%
Wedi ysgaru	140	2.2%	48	4.2%	188	2.5%
Gweddw	37	0.6%	19	1.6%	56	0.8%
Cyfanswm	6283	100.0%	1152	100.0%	7435	100.0%
Ar goll	241		50		291	
Cyfanswm y Cleientiaid	6524		1202		7726	

8.4 Statws cyflogaeth Cleientiaid

Roedd mwyafrif y cleientiaid yn gyflogedig (73%). Y statws cyflogaeth a adroddwyd fwyaf wedyn oedd y di-waith (10%) a ddilynwyd gan rai a oedd yn analluog i weithio oherwydd salwch (9%), rhai a oedd yn cadw tŷ (3%), wedi ymddeol (2%) ac yn fyfyrwyr (2%). Roedd cleientiaid a oedd yn gamblo yn llai tebygol o fod yn ddi-waith (11% o gymharu â 6% o gleientiaid eraill), ac yn llai tebygol o fod yn cadw tŷ (2% o gymharu â 8%) neu wedi ymddeol (1% o gymharu â 7%).

Tabl 7 Statws cyflogaeth cleientiaid

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Cyflogedig	4541	73.1%	819	72.6%	5360	73.1%
Di-waith	667	10.7%	62	5.5%	729	9.9%
Myfyriwr	137	2.2%	20	1.8%	157	2.1%
Analluog i weithio oherwydd salwch	619	10.0%	46	4.1%	665	9.1%
Cadw tŷ	97	1.6%	85	7.5%	182	2.5%
Ddim yn chwilio am waith	24	0.4%	4	0.4%	28	0.4%
Carchar-gofal	9	0.1%	2	0.2%	11	0.1%
Gwirfoddolwr	15	0.2%	3	0.3%	18	0.2%
Wedi ymddeol	84	1.4%	81	7.2%	165	2.2%
Heb ddweud	15	0.2%	6	0.5%	21	0.3%
Cyfanswm	6208	100.0%	1128	100.0%	7336	100.0%
Ar goll	316		74		390	
Cyfanswm y Cleientiaid	6524		1202		7726	

8.5 Proffil Gamblo

Nid yw adran 8.5 ond yn adrodd gwybodaeth a gasglwyd gan gleientiaid a oedd yn adrodd bod eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo.

8.5.1 Lleoliadau gamblo

Caiff hyd at dri gweithgaredd gamblo (penodol yn ôl lleoliad) eu cofnodi ar gyfer pob cleient, a chaiff y rhain eu rhestru yn ôl eu harwyddocâd. Y lleoliad mwyaf cyffredin a adroddwyd ar gyfer gamblo (Tabl 8) oedd ar-lein, a ddefnyddiwyd gan 79% o gamblwyr a ddarparodd y wybodaeth hon. Siopau Betio oedd yr ail fath mwyaf cyffredin o leoliad, a ddefnyddiwyd gan 29% o gamblwyr. Ni ddefnyddiwyd yr un lleoliad arall gan fwy na 10% o gamblwyr, er y defnyddiwyd casinos gan 7% a rhai amrywiol (fel y Loteri, cardiau crafu a'r pwls pêl-droed) gan 8%.

Dengys Tabl 8 hefyd leoliadau'r prif weithgaredd gamblo ac, unwaith eto, mae'n dangos mai gwasanaethau ar-lein yw'r rhai mwyaf cyffredin, ac wedyn siopau betio. Mae'r ddau leoliad hwn yn cyfrif am y mwyafrif o weithgareddau gamblo, sef 89%.

Tabl 8 Lleoliad y gweithgareddau gamblo a adroddwyd yn 2020/21

	Unrhyw gamblo yn y lleoliad hwn	%	Prif leoliad gamblo	%
Ar-lein	4742	78.9%	4181	69.6%
Siop Betio	1745	29.0%	1157	19.3%
Amrywiol	478	8.0%	252	4.2%
Casino	398	6.6%	181	3.0%
Canolfan Adloniant i Oedolion	148	2.5%	82	1.4%
Tafarn	126	2.1%	53	0.9%
Neuadd Bingo	77	1.3%	34	0.6%
Arall	59	1.0%	33	0.5%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	37	0.6%	19	0.3%
Digwyddiadau Byw	27	0.4%	13	0.2%
Clwb aelodau preifat	9	0.1%	5	0.1%
Cyfanswm	6010	100.0	6010	100.0
Ar goll	514		514	
Cyfanswm y gamblwyr	6524		6524	

8.5.2 Gweithgareddau gamblo

Dengys Tabl 9, o fewn gwasanaethau ar-lein, mai slotiau casino oedd y gweithgaredd unigol mwyaf cyffredin, a ddefnyddiwyd gan 32% o gamblwyr yn gyffredinol (sy'n golygu mai hwn yw'r gweithgaredd unigol mwyaf cyffredin a adroddwyd), ac wedyn digwyddiadau chwaraeon (27%) a gemau bwrdd casino (21%). O fewn siopau betio, peiriannau gemau oedd y math mwyaf cyffredin o gamblo, a ddefnyddiwyd gan 14% o gamblwyr, ac wedyn digwyddiadau chwaraeon (9%) a cheffylau (8%).

Tabl 9 Gweithgareddau gamblo, wedi'u grwpio yn ôl lleoliad

Lleoliad Gweithgaredd	N	% ymysg y gamblwyr gamblers	% o fewn y lleoliad location
Siopau Betio			
Peiriant gemau (FOBT)	821	13.7%	47.0%
Digwyddiad chwaraeon neu arall	558	9.3%	32.0%
Ceffylau	492	8.2%	28.2%
Cŵn	140	2.3%	8.0%
Peiriant Gemau (arall)	43	0.7%	2.5%
Arall	154	2.6%	8.8%
Neuadd Bingo			
Lotri byw	43	0.7%	55.8%
Peiriant gemau (arall)	31	0.5%	40.3%
Peiriant sgiliau	8	0.1%	10.4%
Terfynell	3	0.0%	3.9%
Arall	2	0.0%	2.6%
Casino			
Rwlét	220	3.7%	55.3%
Peiriant gemau (arall)	84	1.4%	21.1%
Gemau cardiau ar wahan i bocer	53	0.9%	13.3%
Pocer	40	0.7%	10.1%
Peiriant gemau (FOBT)	27	0.4%	6.8%
Arall	13	0.2%	3.3%
Digwyddiadau byw			
Ceffylau	17	0.3%	63.0%
Digwyddiad chwaraeon neu arall	7	0.1%	25.9%
Cŵn	5	0.1%	18.5%
Arall	2	0.0%	7.4%
Canolfan Adloniant i Oedolion			
Peiriant gemau (arall)	132	2.2%	89.2%
Peiriant gemau (FOBT)	12	0.2%	8.1%
Peiriannau gwobrwyo sgiliau	2	0.0%	1.4%
Arall	3	0.0%	2.0%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd			
Peiriant gemau (arall)	32	0.5%	86.5%
Peiriant gemau (FOBT)	1	0.0%	2.7%
Arall	4	0.1%	10.8%

Lleoliad Gweithgaredd	N	% ymysg y gamblwyr gamblers	% o fewn y lleoliad location
Tafarn			
Tafarn- Peiriant gemau (arall)	120	2.0%	95.2%
Tafarn- Pocer	2	0.0%	1.6%
Tafarn- Chwaraeon	0	0.0%	0.0%
Tafarn- Arall	4	0.1%	3.2%
Ar-lein			
Casino (slotiau)	1937	32.2%	40.8%
Digwyddiadau chwaraeon	1625	27.0%	34.3%
Casino (Gemau bwrdd)	1259	20.9%	26.5%
Ceffylau	580	9.7%	12.2%
Bingo	200	3.3%	4.2%
Pocer	159	2.6%	3.4%
Gwasgar-fetio	90	1.5%	1.9%
Cŵn	104	1.7%	2.2%
Cardiau crafu	29	0.5%	0.6%
Cyfnewidfa fetio	10	0.2%	0.2%
Arall	311	5.2%	6.6%
Amrywiol			
Cardiau crafu	250	4.2%	52.3%
Pŵls Pêl-droed	95	1.6%	19.9%
Loteri (Cenedlaethol)	85	1.4%	17.8%
Gemau preifat/ wedi'u trefnu	36	0.6%	7.5%
Loteri (arall)	22	0.4%	4.6%
Gorsaf wasanaethau (Peiriant gemau)	24	0.4%	5.0%
Clwb aelodau preifat			
Gemau cardiau ar wahan i bocer	4	0.1%	44.4%
Pocer	2	0.0%	22.2%
Peiriant gemau	2	0.0%	22.2%
Arall	2	0.0%	22.2%
Lleoliad arall	59	1.0%	
Cyfanswm	6010		
Ar goll	514		
Cyfanswm y gamblwr	6524		

Gall y %au ddod i gyfanswm > 100%

8.5.3 Hanes gamblo

Lle bo hynny'n hysbys, roedd y mwyafrif o'r gamblwyr (62%) wedi cael y profiad o ennill swm mawr o arian yn gynnar yn eu hanes o ran gamblo. Ymysg y rheiny a ddarparodd ymateb i'r cwestiwn, roedd 11% wedi colli swydd o ganlyniad i'w gamblo a 27% wedi profi perthynas yn chwalu oherwydd eu gamblo.

Nid oedd gan bron i bedwar o bob deg gamblwr (37%) unrhyw ddyled o ganlyniad i gamblo ar adeg yr asesiad (Tabl 10). Fodd bynnag, roedd gan 23% ddyledion o hyd at £5,000 ac roedd gan 40% ddyledion o dros £5,000 neu roeddynt yn fethdalwyr neu wedi cytuno i Drefniant Gwirfoddol Unigol (IVA).

Tabl 10 Dyled o ganlyniad i gamblo

	N	%
Dim dyled	2063	36.6%
O dan £5000	1302	23.1%
£5000-£9,999	657	11.7%
£10,000-£14,999	402	7.1%
£15,000-£19,999	289	5.1%
£20,000-£99,999	726	12.9%
£100,000 neu ragor	75	1.3%
Methdaliad	34	0.6%
Mewn IVA	84	1.5%
Cyfanswm	5632	100.0%
Ar goll	892	
Cyfanswm y gamblwyr	6524	

Nid oedd unrhyw berthynas glir rhwng math y gweithgareddau gamblo a adroddwyd ac adroddiadau o ennill swm mawr yn gynnar. Roedd defnyddio siopau betio yn fwy cyffredin ymysg y rheiny a oedd yn adrodd eu bod wedi profi perthynas yn chwalu trwy gamblo (39% o gymharu â 25% o'r rheiny nad oeddynt yn adrodd unrhyw golled), tra bo defnyddio gwasanaethau ar-lein yn fwy cyffredin ymysg y rheiny a oedd yn adrodd nad oeddynt wedi profi perthynas yn chwalu (82% o gymharu â 74% o'r rheiny nad oeddynt yn adrodd unrhyw golled). Yn yr un modd, defnyddiwyd siopau betio (48% o gymharu â 26%) a chasinos (11% o gymharu â 6%) yn amlach gan y rheiny a oedd wedi colli swydd trwy gamblo, o gymharu â'r rheiny nad oeddynt wedi colli swydd, tra defnyddiwyd gwasanaethau ar-lein yn amlach gan y rheiny nad oeddynt wedi colli swydd (81% o gymharu â 67% o'r rheiny nad oeddynt yn adrodd unrhyw golled).

Ar gyfartaledd (canolrif), roedd gamblwyr yn adrodd bod eu gamblo problemus wedi dechrau pan oeddynt yn 25 oed, er bod hyn yn amrywio'n fawr. Roedd tri chwarter y gamblwyr yn adrodd bod eu gamblo problemus wedi dechrau erbyn iddynt fod yn 32 oed, a chwarter ohonynt erbyn iddynt fod yn 19 oed. Ar adeg eu cyflwyno i'r gwasanaethau gamblo, bu gamblwyr yn gamblo (i raddau problemus) am 10 mlynedd ar gyfartaledd (canolrif). Unwaith eto, roedd hyn yn amrywiol iawn, yn amrywio o fis i 60 mlynedd

8.5.4 Arian sy'n cael ei wario ar gamblo

Roedd gamblwyr yn adrodd eu bod wedi gwario £100 ar gyfartaledd (canolrif) yn ystod pob diwrnod y buont yn gamblo yn ystod y 30 diwrnod cyn eu hasesiad. Gan fod rhai gamblwyr yn gwario ar lefelau sylweddol uwch, mae'r gwerth cymedrig yn uwch, ar lefel o £427 dydd. Roedd y mwyafrif (56%) wedi gwario hyd at £100 yn ystod pob diwrnod y buont yn gamblo yn ystod y 30 diwrnod cyn eu hasesiad (Tabl 11), roedd 14% wedi gwario rhwng £100 a £200, 17% wedi gwario rhwng £200 a £500 a 13% wedi gwario dros £500.

Tabl 11 Gwariant cyfartalog ar ddiwrnodau gamblo

	N	%
Hyd at £100	3507	55.6%
Hyd at £200	898	14.2%
Hyd at £300	483	7.7%
Hyd at £400	160	2.5%
Hyd at £500	438	6.9%
Hyd at £1000	167	2.6%
Hyd at £2000	391	6.2%
Dros £2000	265	4.2%
Cyfanswm	6309	100.0%
Ar goll	215	
Cyfanswm y gamblwyr	6524	

Yn ystod y mis blaenorol, roedd gamblwyr wedi adrodd eu bod yn gwario canolrif o £1000 ynghyd â chymedr o £2,103 ar gamblo. Roedd hanner (49%) y gamblwyr wedi gwario hyd at £1,000 yn y mis blaenorol, gyda 51% yn gwario dros £1,000 (Tabl 12). Roedd chwarter y gamblwyr (26%) yn adrodd eu bod wedi gwario dros £2000 yn ystod y mis blaenorol.

Tabl 12 Gwariant a adroddwyd ar gamblo yn y mis cyn cael triniaeth

	N	%
Hyd at £100	649	10.3%
Hyd at £200	345	5.5%
Hyd at £300	366	5.8%
Hyd at £400	308	4.9%
Hyd at £500	655	10.4%
Hyd at £1000	790	12.5%
Hyd at £2000	1562	24.8%
Dros £2000	1635	25.9%
Cyfanswm	6310	100.0%
Ar goll	214	
Cyfanswm y gamblwyr	6524	

Roedd gwerthoedd cymedrig ac ystod y gwariant yn amrywio'n sylweddol rhwng y rheiny a oedd yn adrodd gwahanol leoliadau gamblo (Tabl 13), er na ellir priodoli'r gwariant hwnnw i gamblo yn y lleoliadau hynny'n benodol. Roedd gwerth cymedrig y gwariant ar ddiwrnodau gamblo ar ei uchaf ymysg y rheiny sy'n defnyddio casinos, digwyddiadau byw a gwasanaethau ar-lein. Gall allanolion (gwerthoedd unigol eithaf) effeithio'r gwerthoedd cymedrig hyn, ond roedd y gwerthoedd cymedrig yn uwch hefyd ar gyfer casinos (£150). Roedd y gwerth cymedrig ymysg defnyddwyr gwasanaethau ar-lein yn debyg i hynny ar gyfer y mwyafrif o fathau eraill o gamblo (£100 ar gyfer pob diwrnod o gamblo). Roedd y gwariant misol cyfartalog yn arbennig o uchel ymysg y rheiny a oedd yn defnyddio casinos a gwasanaethau ar-lein, ond hefyd ymysg defnyddwyr siopau betio, a oedd yn uwch na hynny a welwyd o ran y gwariant dyddiol cyfartalog, sy'n awgrymu y gall defnyddio'r gwasanaethau hyn yn aml gyfrannu at wariant misol uchel.

Tabl 13 Arian sy'n cael ei wario ar gyfartaledd yn ystod diwrnodau gamblo ac yn y mis blaenorol, yn ôl gamblwyr sy'n adrodd ar gyfer pob lleoliad gamblo.

	Gwariant cyfartalog ar bob diwrnod gamblo (£)		Gwariant yn y mis blaenorol (£)	
	Cymedr	Canolrif	Cymedr	Canolrif
Siopau Betio	320	100	1977	900
Neuadd Bingo	136	85	872	720
Casino	587	150	2321	1000
Digwyddiadau byw	555	15	1465	900
Canolfan Adloniant i Oedolion	217	100	1097	525
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	184	100	1251	700
Tafarn	263	100	1514	600
Ar-lein	474	100	2128	1000
Amrywiol	145	50	1034	500
Clwb aelodau preifat	388	150	1669	675
Arall	377	70	2054	600

8.5.5 Math y gamblo yn ôl oedran

Dengys Tabl 14 bod defnyddio siopau betio, neuadd bingo a chanolfannau adloniant i oedolion yn cael eu hadrodd yn amlach gan y rheiny mewn categorïau oedran hŷn, tra bo'r berthynas rhwng defnyddio gwasanaethau ar-lein ac oedran yn glir, gyda'r gweithgaredd hwnnw'n llawer mwy poblogaidd ymysg bandiau oedran iau.

Tabl 14 Lleoliadau gamblo yn ôl grŵp oedran

	Bandiau oedran*								
	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+
Siopau Betio	24.1%	27.8%	28.2%	29.0%	26.1%	34.8%	32.6%	37.7%	31.6%
Neuadd Bingo	0.7%	0.9%	0.9%	1.0%	0.6%	2.2%	1.5%	4.0%	2.7%
Casino	8.6%	7.0%	6.8%	6.0%	6.9%	5.6%	4.7%	7.6%	4.8%
Digwyddiadau byw	0.0%	0.4%	0.5%	0.4%	0.2%	0.4%	1.2%	0.4%	2.1%
Canolfan Adloniant i Oedolion	1.8%	1.8%	2.3%	2.2%	2.9%	1.8%	5.0%	3.6%	7.0%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	0.5%	0.1%	0.4%	0.7%	0.8%	0.4%	0.6%	2.2%	2.1%
Tafarn	1.3%	1.9%	1.6%	2.5%	3.1%	1.8%	2.9%	2.2%	3.2%
Ar-lein	87.0%	85.1%	83.4%	79.6%	77.6%	68.6%	70.3%	60.1%	58.3%
Amrywiol	7.6%	7.0%	7.1%	7.2%	8.4%	11.0%	9.7%	9.4%	13.4%
Clwb aelodau preifat	0.0%	0.0%	0.2%	0.1%	0.0%	0.2%	0.8%	0.0%	0.0%
Arall	1.3%	1.1%	0.8%	0.7%	1.2%	0.6%	0.5%	1.6%	2.4%
Cyfanswm y gamblwyr*	607	1192	1288	956	621	446	340	223	187

* Ni chynhwyswyd categorïau oedran â llai na 100 gamblwyr yn y tabl hwn
Noder: Gall %au ddod i gyfanswm o > 100% gan y gellir adrodd mwy nag un lleoliad

8.5.6 Lleoliad gamblo yn ôl rhyw

O gymharu â gamblwyr gwryw, roedd benywod yn llai tebygol o ddefnyddio siopau betio (10% o gymharu â 34%), casinos (4% o gymharu â 7%), tafarnau (1% o gymharu â 2%) neu wasanaethau ar-lein (78% o gymharu ag 83%) ond yn fwy tebygol o ddefnyddio neuaddau bingo (6% o gymharu â <1%), canolfannau adloniant i oedolion (4% o gymharu â 2%), canolfannau adloniant i deuluoedd (1% o gymharu â <1%) neu weithgareddau amrywiol (12% o gymharu â 7%).

Tabl 15 Lleoliadau gamblo yn ôl rhyw

	Gwryw		Benyw	
	Nifer	%	Nifer	%
Siopau Betio	1607	33.5%	115	10.4%
Neuadd Bingo	15	0.3%	61	5.5%
Casino	344	7.2%	42	3.8%
Digwyddiadau byw	26	0.5%	1	0.1%
Canolfan Adloniant i Oedolion	99	2.1%	47	4.2%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	23	0.5%	13	1.2%
Tafarn	108	2.3%	16	1.4%
Ar-lein	3737	77.9%	924	83.4%
Amrywiol	336	7.0%	132	11.9%
Clwb aelodau preifat	6	0.1%	1	0.1%
Arall	50	1.0%	7	0.6%
Cyfanswm y gamblwyr*	4798		1108	

* Ni chynhwyswyd categorïau rhyw â llai na 100 gamblwyr yn y tabl hwn
Noder: Gall %au ddod i gyfanswm o > 100% gan y gellir adrodd mwy nag un lleoliad

8.5.7 Lleoliad gamblo yn ôl grŵp ethnig

Roedd rhai gwahaniaethau sylweddol yn amlwg rhwng lleoliadau gamblo a adroddwyd gan wahanol grwpiau ethnig (Tabl 16). O gymharu â gamblwyr Gwyn neu Wyn Prydeinig, roedd gamblwyr a oedd wedi nodi eu bod yn Ddu neu Ddu Prydeinig yn fwy tebygol o ddefnyddio siopau betio (46% o gymharu â 28%) neu gasinos (17% o gymharu â 5%). Hefyd, roedd y rheiny a oedd wedi nodi eu bod yn Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig yn fwy tebygol na gamblwyr Gwyn neu Wyn Prydeinig o ddefnyddio siopau betio (32%) neu gasinos (15%). Yn gyffredinol, y rheiny a oedd wedi nodi eu bod yn Ddu neu Ddu Prydeinig oedd y rhai a oedd yn fwyaf tebygol o ddefnyddio siopau betio a'r lleiaf tebygol o ddefnyddio gwasanaethau ar-lein (63%).

Tabl 16 Lleoliad gamblo yn ôl grŵp ethnig

	Gwyn neu wyn Prydeinig		Du neu Ddu Prydeinig		Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig		Cymysg	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Siopau Betio	1452	28.0%	109	46.2%	103	32.0%	26	22.8%
Neuadd Bingo	68	1.3%	7	3.0%	0	0.0%	0	0.0%
Casino	272	5.2%	41	17.4%	47	14.6%	14	12.3%
Digwyddiadau byw	23	0.4%	3	1.3%	0	0.0%	0	0.0%
Canolfan Adloniant i Oedolion	134	2.6%	5	2.1%	5	1.6%	3	2.6%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	34	0.7%	1	0.4%	0	0.0%	1	0.9%
Tafarn	121	2.3%	2	0.8%	1	0.3%	0	0.0%
Ar-lein	4143	80.0%	148	62.7%	242	75.2%	103	90.4%
Amrywiol	421	8.1%	17	7.2%	20	6.2%	9	7.9%
Clwb aelodau preifat	7	0.1%	0	0.0%	1	0.3%	1	0.9%
Arall	48	0.9%	6	2.5%	4	1.2%	1	0.9%
Cyfanswm y gamblwyr*	5181		236		322		114	

* Ni chynhwyswyd categorïau grwpiau ethnig â llai na 100 gamblwyr yn y tabl hwn
Noder: Gall %au ddod i gyfanswm o > 100% gan y gellir adrodd mwy nag un lleoliad

8.5.8 Gamblo yn ôl statws perthynas

Roedd gamblwyr y diffiniwyd nad oeddynt mewn perthynas ('wedi ysgaru', 'wedi gwahanu', 'sengl') yn fwy tebygol o adrodd eu bod yn defnyddio siopau betio (33%), casinos (9%) a chanolfannau adloniant i oedolion (4%) (Tabl 17). Roedd y rheiny a oedd mewn perthynas neu'n briod yn fwy tebygol o ddefnyddio gwasanaethau ar-lein (84% yn gyffredinol). Roedd y rheiny a oedd wedi ysgaru yn fwy tebygol na'r rheiny ag unrhyw statws perthynas arall i adrodd gweithgaredd o ran neuaddau bingo (6%) a'r rhain oedd y rhai lleiaf tebygol o fod yn defnyddio gwasanaethau ar-lein (59%).

Tabl 17 Math y gamblo yn ôl statws perthynas

	Wedi ysgaru		Wedi gwahanu		Sengl		Mewn perthynas		Priod	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Siopau Betio	44	37.0%	80	34.3%	655	33.3%	577	26.5%	324	24.2%
Neuadd Bingo	7	5.9%	2	0.9%	34	1.7%	18	0.8%	13	1.0%
Casino	13	10.9%	11	4.7%	171	8.7%	110	5.1%	78	5.8%
Digwyddiadau byw	1	0.8%	1	0.4%	13	0.7%	4	0.2%	7	0.5%
Canolfan Adloniant i Oedolion	2	1.7%	3	1.3%	74	3.8%	40	1.8%	22	1.6%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	1	0.8%	1	0.4%	16	0.8%	11	0.5%	7	0.5%
Tafarn	1	0.8%	8	3.4%	43	2.2%	40	1.8%	31	2.3%
Ar-lein	70	58.8%	173	74.2%	1447	73.5%	1854	85.1%	1089	81.4%
Amrywiol	15	12.6%	18	7.7%	182	9.2%	148	6.8%	106	7.9%
Clwb aelodau preifat	0	0.0%	0	0.0%	5	0.3%	0	0.0%	3	0.2%
Arall	2	1.7%	1	0.4%	24	1.2%	18	0.8%	13	1.0%
Cyfanswm y gamblwyr*	119	100.0%	233	100.0%	1969	100.0%	2178	100.0%	1338	100.0%

* Ni chynhwyswyd categorïau statws perthynas â llai na 100 gamblwyr yn y tabl hwn
Noder: Gall %au ddod i gyfanswm o > 100% gan y gellir adrodd mwy nag un lleoliad

8.5.9 Math y gamblo yn ôl statws cyflogaeth

Gwasanaethau ar-lein oedd y lleoliad gamblo a adroddwyd amlaf ar gyfer pob categori o ran statws cyflogaeth (Tabl 18). Roedd y defnydd o ganolfannau adloniant i oedolion (7%) a gweithgareddau amrywiol (16%) yn amlwg yn uwch ymysg y rheiny y diffiniwyd eu bod yn analluog i weithio oherwydd salwch, a'r defnydd o wasanaethau ar-lein oedd yr isaf (66%). Roedd y defnydd o wasanaethau ar-lein (87%) a chasinos (11%) yn amlwg yn uwch ymysg myfyrwyr.

Tabl 18 Math y gamblo yn ôl statws cyflogaeth

	Cyflogedig		Di-waith		Myfyriwr		Analluog i weithio oherwydd salwch	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Siopau Betio	1173	27.4%	208	33.5%	24	19.4%	185	32.0%
Neuadd Bingo	30	0.7%	17	2.7%	0	0.0%	18	3.1%
Casino	255	6.0%	62	10.0%	13	10.5%	31	5.4%
Digwyddiadau byw	18	0.4%	1	0.2%	2	1.6%	2	0.3%
Canolfan Adloniant i Oedolion	72	1.7%	20	3.2%	2	1.6%	38	6.6%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	17	0.4%	4	0.6%	2	1.6%	12	2.1%
Tafarn	83	1.9%	15	2.4%	2	1.6%	14	2.4%
Ar-lein	3556	83.1%	456	73.5%	108	87.1%	381	65.8%
Amrywiol	287	6.7%	57	9.2%	8	6.5%	93	16.1%
Clwb aelodau preifat	5	0.1%	2	0.3%	0	0.0%	0	0.0%
Arall	34	0.8%	12	1.9%	1	0.8%	7	1.2%
Cyfanswm y gamblwyr*	4280	100.0%	620	100.0%	124	100.0%	579	100.0%

* Ni chynhwyswyd categorïau statws cyflogaeth â llai na 100 gamblwyr yn y tabl hwn
Noder: Gall %au ddod i gyfanswm o > 100% gan y gellir adrodd mwy nag un lleoliad

9 Mynediad at wasanaethau

9.1 Ffynhonnell yr atgyfeiriad ar gyfer triniaeth

Cafodd y mwyafrif o'r atgyfeiriadau (93%) eu gwneud gan y cleientiaid eu hunain. Roedd gwasanaethau iechyd meddwl yn y sector annibynnol, 'gofal iechyd sylfaenol arall' a 'gwasanaethau neu asiantaethau eraill' yn cyfrif am 4% o'r atgyfeiriadau rhyngddynt (Tabl 19). Roedd ffynonellau eraill yn cyfrif am lai na chyfanswm o 1% o'r atgyfeiriadau yr un.

Tabl 19 Ffynhonnell yr atgyfeiriad ar gyfer cleientiaid sy'n cael triniaeth yn 2020/21, yn ôl y math o gleient

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Hunanatgyfeiriad	6025	92.7%	1133	94.5%	7158	93.0%
Gwasanaeth neu asiantaeth arall	135	2.1%	19	1.6%	154	2.0%
Gwasanaethau iechyd meddwl yn y sector annibynnol	84	1.3%	3	0.3%	87	1.1%
Gofal iechyd sylfaenol arall	78	1.2%	3	0.3%	81	1.1%
Meddyg Teulu	43	0.7%	21	1.8%	64	0.8%
Iechyd Meddwl, Ymddiriedolaeth GIG	33	0.5%	4	0.3%	37	0.5%
Gwasanaeth Prawf	26	0.4%	5	0.4%	31	0.4%
Cyflogwr	29	0.4%	1	0.1%	30	0.4%
Carchar	21	0.3%	7	0.6%	28	0.4%
Yr heddlu	14	0.2%	1	0.1%	15	0.2%
Gofalwr	7	0.1%	0	0.0%	7	0.1%
Gwasanaethau cymdeithasol	1	0.0%	2	0.2%	3	0.0%
Gwasanaethau Camddefnyddio Sylweddau	2	0.0%	0	0.0%	2	0.0%
Gwasanaeth Cyswllt a Dargyfeirio y Llys	1	0.0%	0	0.0%	1	0.0%
Llysoedd	1	0.0%	0	0.0%	1	0.0%
Gwasanaeth Addysg	1	0.0%	0	0.0%	1	0.0%
Canolfan Byd Gwaith	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Gwasanaethau Lloches	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Adran Ddamweiniau ac Achosion Brys	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Ymwelydd Iechyd	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm	6501	100.0%	1199	100.0%	7700	100.0%
Ar goll	23		3		26	
Cyfanswm y Cleientiaid	6524		1202		7726	

9.2 Amseroedd aros am apwyntiad cyntaf

Cyfrifwyd yr amser aros fel yr amser rhwng dyddiad yr atgyfeiriad a'r apwyntiad cyntaf a gofnodwyd. O ran cleientiaid a driniwyd yn ystod 2020/21, cafodd 50% o'r cleientiaid apwyntiad o fewn pedwar diwrnod, a 75% o fewn wyth diwrnod. Roedd amseroedd disgwyl ar gyfer gwasanaethau preswyl yn uwch, gyda 50% o gleientiaid yn cael eu gweld o fewn dau fis (62 diwrnod).

10 Ymgysylltiad

Cofnodwyd cyfanswm o 62,959 o apwyntiadau ar gyfer cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn 2020/21 (Tabl 20). Mae hyn yn cynrychioli cyfartaledd o rhwng ychydig o dan wyth apwyntiad fesul cleient, sy'n debyg o ran gamblwyr a chleientiaid eraill. Roedd y mwyafrif o'r rhain (85%) ar gyfer cael triniaeth, gydag 13% ar gyfer cynnal asesiad.

Tabl 20 Diben yr apwyntiaid ar gyfer cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn 2020/21

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Triniaeth	43836	84.5%	7510	85.2%	51346	84.6%
Asesiad	6772	13.1%	1251	14.2%	8023	13.2%
Apwyntiad dilynol ar ôl triniaeth	905	1.7%	56	0.6%	961	1.6%
Adolygu yn unig	223	0.4%	0	0.0%	223	0.4%
Arall	111	0.2%	0	0.0%	111	0.2%
Adolygu a thriniaeth	25	0.0%	0	0.0%	25	0.0%
Asesiad a thriniaeth	15	0.0%	0	0.0%	15	0.0%
Cyfanswm	51887	100.0%	8817	100.0%	60704	100.0%
Argoll	2210		45		2255	
Cyfanswm yr apwyntiadau	54097		8862		62959	

Â hynny'n amlwg yn adlewyrchu amodau'r pandemig, cynhaliwyd y mwyafrif (85%) o'r apwyntiadau o bell, dros y ffôn (69%) neu dros gamera gwe (16%), er y cynhaliwyd lleiafswm sylweddol (14%) wyneb yn wyneb. Diffiniwyd y mwyafrif o'r apwyntiadau (97%) fel gweithgaredd cwnsela (Tabl 21).

Tabl 21 Ymyriadau a dderbyniwyd mewn apwyntiadau yn 2020/21

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Cwnsela	48669	96.0%	8753	99.3%	57422	96.5%
Therapi Gwybyddol Ymddygiadol (CBT)	836	1.6%	0	0.0%	836	1.4%
Arall	524	1.0%	0	0.0%	524	0.9%
Seicotherapi	449	0.9%	61	0.7%	510	0.9%
Cyngor byr	221	0.4%	2	0.0%	223	0.4%
Cyfanswm	50699	100.0%	8816	100.0%	59515	100.0%
Argoll	3398		46		3444	
Cyfanswm yr apwyntiadau	54097		8862		62959	

10.1 Cyfnod yr amser yn derbyn triniaeth

Ymysg yr holl gleientiaid a oedd wedi derbyn a diweddu eu triniaeth yn ystod 2020/21, roedd eu triniaeth yn para am gyfartaledd (canolrif) o naw wythnos. Derbyniodd chwarter y cleientiaid driniaeth am bum wythnos neu lai, derbyniodd hanner y cleientiaid driniaeth am rhwng pump a 15 wythnos a chwarter y cleientiaid driniaeth am dros 15 wythnos. Roedd cyfnodau'r driniaeth ar gyfer cleientiaid eraill ar wahân i gamblwyr ychydig yn fyrrach, gyda chanolrif o 8 wythnos o gymharu â 9 wythnos ar gyfer gamblwyr. Yn gyffredinol, roedd cyfnodau triniaeth mewn canolfannau preswyl yn hirach, â'r rheiny'n para am gyfartaledd (canolrif) o 15 wythnos.

11 Canlyniadau'r Driniaeth

Ymysg y cleientiaid a dderbyniodd driniaeth o fewn 2020/21, roedd 1,756 (23%) yn dal i dderbyn triniaeth ddiwedd Mawrth 2021, tra bo 5,970 (77%) wedi gadael y driniaeth cyn diwedd Mawrth 2021. Cyflwynwyd canlyniadau'r driniaeth ar gyfer y cleientiaid hynny a ryddhawyd o fewn y cyfnod hwn er mwyn cynrychioli eu statws ar ddiwedd y driniaeth.

11.1 Y rhesymau dros adael triniaeth

Roedd mwyafrif y cleientiaid (74%) a oedd wedi gadael eu triniaeth o fewn 2020/21 wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd. Fodd bynnag, roedd un o bob pump (20%) wedi rhoi'r gorau i'r driniaeth cyn yr adeg yr oedd i fod i orffen. Cafodd cyfran lawer is ohonynt eu rhyddhau'n gynnar trwy gytundeb (3%) neu eu cyfeirio ymlaen at wasanaeth arall (3%). Roedd cleientiaid eraill ar wahan gamblwyr yn fwy tebygol o gwblhau triniaeth (83% o gymharu â 72%) ac yn llai tebygol o roi'r gorau iddi (11% o gymharu â 21%).

Tabl 22 Rhesymau dros adael triniaeth o ran cleientiaid a dderbyniodd driniaeth o fewn 2020/21

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	3542	71.9%	780	83.1%	4322	73.7%
Wedi rhoi'r gorau iddi	1039	21.1%	106	11.3%	1145	19.5%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	129	2.6%	38	4.0%	167	2.8%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad a thriniaeth)	149	3.0%	10	1.1%	159	2.7%
Ddim yn hysbys (asesiad yn unig)	21	0.4%	2	0.2%	23	0.4%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad yn unig)	21	0.4%	2	0.2%	23	0.4%
Ddim yn hysbys (asesiad a thriniaeth)	21	0.4%	1	0.1%	22	0.4%
Ymadawedig (asesiad a thriniaeth)	2	0.0%	0	0.0%	2	0.0%
Ymadawedig (asesiad yn unig)	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm	4924	100.0%	939	100.0%	5863	100.0%
Argoll	101		6		107	
Cyfanswm yr cleientiaid	5025		945		5970	

Nodwyd rhai gwahaniaethau bach o ran y rheswm dros ryddhau ymysg cleientiaid gwryw a benyw, gyda chleientiaid benyw ychydig yn llai tebygol o roi'r gorau i driniaeth (17% o gymharu â 21%). Fodd bynnag, o ran cleientiaid sy'n gamblo'n unig, roedd cleientiaid benyw yn llai tebygol o gwblhau triniaeth (69% o gymharu â 73%).

Ymysg gamblwyr, roedd rhoi'r gorau i driniaeth yn gysylltiedig â nodweddion rhai cleientiaid. Roedd y rheiny a oedd yn fyfyrwyr (25%) neu'n ddi-waith (25%) yn fwy tebygol o roi'r gorau i driniaeth (Tabl 23), ond y rheiny a oedd yn gyflogedig a oedd fwyaf tebygol o gwblhau triniaeth (75%). Roedd niferoedd y rheiny a oedd yn rhoi'r gorau i driniaeth yn lleihau fel yr oedd cleientiaid yn mynd yn hŷn, yn gostwng o 26% ymysg y rheiny o dan 30 oed i 13% ymysg y rheiny dros 50 oed. Roedd y cyfraddau'n uwch hefyd ymysg y rheiny nad ydynt mewn perthynas (24%) o gymharu â'r rheiny oedd mewn perthynas (19%). Roedd y cyfraddau'n debyg rhwng gwrywod a menywod.

Tabl 23 Rhesymau dros gael eu rhyddhau yn ôl statws cyflogaeth (ymysg cleientiaid sy'n gamblo)

	Cyflogedig		Di-waith		Myfyriwr		Analluog i weithio oherwydd salwch	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	84	2.3%	19	3.6%	0	0.0%	19	4.3%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad yn unig)	14	0.4%	4	0.8%	1	1.0%	2	0.5%
Ymadawedig (asesiad yn unig)	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	2700	75.4%	339	64.6%	71	68.9%	279	63.3%
Wedi rhoi'r gorau iddi	730	20.4%	130	24.8%	26	25.2%	91	20.6%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (wedi cael triniaeth)	54	1.5%	33	6.3%	4	3.9%	50	11.3%
Ymadawedig (asesiad a thriniaeth)	1	0.0%	0	0.0%	1	1.0%	0	0.0%
Cyfanswm	3583	100.0%	525	100.0%	103	100.0%	441	100.0%

* Ni chynhwyswyd categorïau statws cyflogaeth â llai na 100 o gleientiaid yn y tabl hwn

11.2 Sgorau difrifoldeb

11.2.1 Sgorau difrifoldeb sylfaenol

Caiff dau fesur difrifoldeb eu cofnodi'n rheolaidd o fewn apwyntiadau, sef, yn benodol, y Mynegrif Difrifoldeb Gamblo Problemus (MDGP/PGSI) a'r sgôr CORE-10.

MDGP

Mae'r MDGP yn adnodd wedi'i ddilysu[15] a ddefnyddir yn Arolwg Iechyd Lloegr, Arolwg Iechyd yr Alban a'r Arolwg o Gamblo Problemus yng Nghymru. Mae'r MDGP yn cynnwys naw eitem a chaiff pob eitem ei hasesu ar raddfa pedwar pwynt, sy'n rhoi cyfanswm sgôr o rhwng sero a 27 pwynt.

Mae sgôr MDGP o wyth neu ragor yn cynrychioli unigolyn sy'n gamblwr problemus. Mae sgorau o rhwng tri a saith yn cynrychioli unigolion y dosbarthwyd eu bod mewn perygl canolig o broblemau gamblo (gamblwyr sy'n profi lefel ganolig o broblemau sy'n arwain at rai canlyniadau negyddol) ac mae sgôr o un neu ddau'n cynrychioli unigolion sydd mewn perygl isel o broblemau gamblo (gamblwyr sy'n profi lefel isel o broblemau gydag ychydig neu ddim canlyniadau negyddol wedi'u nodi).

Ar adeg yr apwyntiad hysbys cynharaf ar gyfer gamblwyr a dderbyniodd driniaeth yn ystod 2020/21, cofnodwyd sgôr MDGP ar gyfer 84% o gamblwyr. Ymysg y rhain (Tabl 24), roedd y mwyafrif (94%) wedi cofnodi sgôr MDGP o 8 neu ragor. Diffiniwyd cyfrannau llawer is fel rhai â risg canolig (5%), risg isel (1%) neu â dim problem (1%). Ymysg y rheiny yn y categori MDGP uchaf, roedd y sgôr MDGP cymedrig yn 19, sydd gryn dipyn yn uwch na'r lleiafswm o wyth ar gyfer y categori hwn.

15 Mae'r MDGP yn adnodd sgrinio wedi'i ddilysu ar lefel poblogaeth. Dylid nodi na chafodd y MDGP ei ddylunio fel adnodd clinigol, neu fel mesur canlyniadau ar gyfer triniaeth. Ni ellir dehongli'r MDGP yn uniongyrchol fel meincnod ar gyfer effeithiolrwydd triniaeth, gan na ellir cipio canlyniadau tymor hwy. Fodd bynnag, yn absenoldeb mesur clinigol sydd wedi'i gytuno'n gyffredinol, mae'r MDGP yn darparu dangosydd ar gyfer niwed gamblo a gydnabyddir yn rhyngwladol.

Tabl 24 Categori difrifoldeb MDGP yn yr apwyntiad cynharaf

	N	%	Sgôr Cymedrig
Dim problem (0)	32	0.6%	0
Risg isel (1-2)	40	0.7%	1.5
Risg canolig (3-7)	277	5.1%	5.6
Sgôr o 8+	5118	93.6%	18.8
Cyfanswm	5467	100.0%	17.8
Ar goll	1057		
Cyfanswm y gamblwyr	6524		

CORE-10

Mae'r CORE-10 yn holiadur 10 eitem byr sy'n cynnwys yr eitemau a ganlyn: Gorbryder (2 eitem), iselder (2 eitem), trawma (1 eitem), problemau corfforol (1 eitem), y modd y mae'n gweithredu (3 eitem - o ddydd i ddydd, perthnasau agos, perthnasau cymdeithasol) ynghyd â'r risg i'w hunan (1 eitem). Mae gan y mesur 6 eitem dwysedd/difrifoldeb uchel a 4 eitem dwysedd /difrifoldeb isel, a gaiff eu sgorio'n unigol ar raddfa o 0 i 4. Byddai sgôr o 40 (yr uchafswm) yn cael ei ddosbarthu fel gofid difrifol, 25 = canolig i ddifrifol, 20 = canolig, 15 = ysgafn, gyda 10 neu lai yn is na'r torbwynt clinigol.

Ar adeg yr apwyntiad hysbys cyntaf ar gyfer cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn ystod 2020/21, cofnodwyd sgôr CORE-10 ar gyfer 85% o'r cleientiaid. Ymysg y cleientiaid hyn, roedd y sgorau wedi'u dosbarthu'n gymharol gyfartal ar draws y categorïau difrifoldeb (Tabl 25) gyda thua un o bob pum cleient wedi'u sgorio'n ddifrifol (17%), canolig-i-ddifrifol (20%), canolig (23%) neu ysgafn (23%) a 17% yn sgorio'n is na'r torbwynt clinigol. Roedd gamblwyr ychydig yn fwy tebygol na chleientiaid eraill i sgorio'n ddifrifol (19% o gymharu â 10%). O fewn y categori 'difrifol', y sgoriau cymedrig oedd 30 ar gyfer gamblwyr a 29 ar gyfer cleientiaid eraill.

Tabl 25 Categori difrifoldeb CORE-10 yn yr apwyntiad cynharaf

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Is na'r torbwynt clinigol	921	16.8%	201	18.9%	1122	17.1%
Ysgafn	1213	22.1%	295	27.7%	1508	23.0%
Canolig	1252	22.8%	259	24.3%	1511	23.1%
Canolig ddifrifol	1078	19.7%	202	18.9%	1280	19.5%
Difrifol	1022	18.6%	109	10.2%	1131	17.3%
Cyfanswm	5486	100.0%	1066	100.0%	6552	100.0%
Ar goll	1038		136		1174	
Cyfanswm y cleientiaid	6524		1202		7726	

11.2.2 Newid mewn sgorau difrifoldeb

Gan fod sgorau MDGP a CORE-10 yn cael eu cofnodi ym mhob apwyntiad, mae'n bosib adrodd am unrhyw newidiadau i'r sgorau hyn dros gyfnod o amser. Defnyddir tri dull i'w hadrodd yma: y newid cyffredinol yn y sgorau, cynnydd a gostyngiadau yn y sgorau, a newidiadau rhwng categorïau difrifoldeb. Caiff newidiadau eu hadrodd fel y rheiny rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf o fewn cyfnod o driniaeth a dderbynnir gan gleient, ac felly os derbyniodd cleient sawl cyfnod o driniaeth (gan un neu ragor o ddarparwyr), efallai na fydd y sgorau'n adlewyrchu'r newid cronnol dros ei hanes cyfan o driniaeth.

MDGP

Cyfrifwyd newidiadau mewn sgorau MDGP ar gyfer cleientiaid a oedd wedi cwblhau eu triniaeth cyn diwedd Mawrth 2021 (gweler adran 11.1). Rhwng yr apwyntiad cynharaf a diweddaraf o fewn cyfnod o driniaeth lle cafodd sgorau MDGP eu cofnodi, roedd cleientiaid wedi cyflawni gwelliant, ar gyfartaledd (canolrif), o 13 pwynt ar raddfa'r MDGP.

Mae Tabl 26 yn crynhoi cyfeiriad a graddau'r newid mewn sgorau MDGP, gyda'r mwyafrif (81%) yn gwella rhwng dechrau a chwblhau'r driniaeth, roedd 17% yn dangos dim newid a lleiafrif bach (3%) yn cofnodi sgôr difrifoldeb uwch yn yr apwyntiad diweddaraf o gymharu â'r un cynharaf. Roedd cleientiaid yn fwy tebygol (36%) o gyflawni gwelliant o 10-19, gyda chwarter arall (26%) yn cyflawni gwelliant o 20-27 pwynt.

Dengys Tabl 27 y newidiadau yn sgorau'r MDGP yn ôl y rheswm dros ryddhau cleientiaid. Roedd diffyg newid mewn sgorau'n fwy tebygol o ran y rheiny nad oeddynt wedi cwblhau eu triniaeth. O ran y rheiny a oedd wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd, cofnodwyd sgorau gwell ar gyfer y mwyafrif ohonynt (92%). Roedd lefel y newid yn amrywio hefyd yn ôl y rheswm dros ryddhau cleientiaid, gyda chymedr o 15 pwynt ar gyfer y rheiny a oedd yn cwblhau eu triniaeth, o gymharu â chwech ar gyfer y rheiny a oedd yn rhoi'r gorau iddi.

Tabl 26 Newidiadau mewn sgorau MDGP rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf

	N	%
Gwelliant o 20- 27 pwynt	1257	25.8%
Gwelliant o 10- 19 pwynt	1764	36.2%
Gwelliant o 1- 9 pwynt	912	18.7%
Dim newid	814	16.7%
Wedi cynyddu: 1 to 9 pwynt	116	2.4%
Wedi cynyddu: 10 to 18 pwynt	8	.2%
Wedi cynyddu: 19 to 27 pwynt	1	0.0%
Cyfanswm	4872	100.0%
Ar goll	153	
Cyfanswm	5025	

Tabl 27 Cyfeiriad y newid mewn sgôr MDGP rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf yn ôl y rheswm dros ryddhau

	Gwaeth		Dim newid		Gwell	
	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	3	2.4%	112	91.1%	8	6.5%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad yn unig)	1	5.0%	19	95.0%	0	0.0%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	68	2.0%	203	5.8%	3210	92.2%
Wedi rhoi'r gorau iddi	41	4.0%	359	35.4%	614	60.6%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad a thriniaeth)	7	4.7%	85	57.0%	57	38.3%
Ymadawedig (asesiad a thriniaeth)	0	0.0%	0	0.0%	2	100.0%
Ddim yn hysbys (asesiad yn unig)	0	0.0%	12	92.3%	1	7.7%
Ddim yn hysbys (asesiad a thriniaeth)	1	5.0%	4	20.0%	15	75.0%

Dengys Tabl 28 y categori diweddaraf a gofnodwyd o ran difrifoldeb cyn diwedd y driniaeth (o gymharu â'r cynharaf yn Nhabl 24). Ar y pwynt hwn, roedd cyfran lawer is o gleientiaid (28%) yn dal i fod gyda sgôr MDGP[16] o 8+. Roedd tua thri o bob deg gamblwr (30%) yn cael eu diffinio bellach fel rhai a chanddynt 'ddim problem', gyda'r gweddill yn cael eu diffinio fel rhai a chanddynt risg isel (21%) neu ganolig (21%).

Tabl 28 Categori difrifoldeb MDGP diweddaraf a gofnodwyd o fewn y driniaeth

	N. Cleientiaid	%	Sgôr Cymedrig
Dim problem (0)	1460	30.0%	0
Risg isel (1-2)	1015	20.8%	1.4
Risg canolig (3-7)	1031	21.2%	4.6
Sgôr o 8+	1366	28.0%	15.9
Cyfanswm	4872	100.0%	5.7
Ar goll	153		
Cyfanswm y gamblwyr	5025		

Dengys Ffigur 2 y statws ar adeg yr asesiad diwethaf a gofnodwyd o fewn y driniaeth ar gyfer yr is-set o gamblwyr â sgôr MDGP o 8+ ar ddechrau'r driniaeth. Roedd gan tua 70% o gleientiaid sgôr o saith neu lai ar yr adeg hon, gyda 29% erbyn hynny'n cael eu diffinio fel rhai a chanddynt 'ddim problem'. O ran y rheiny a oedd wedi cwblhau eu triniaeth, nid oedd 84% yn cofnodi sgôr o 8+ mwyach ar yr adeg hon gyda 37% yn cael eu diffinio fel rhai a chanddynt 'ddim problem''.

16 Gan fod y dosbarthiad MDGP uchaf yn sgôr o fewn yr ystod o rhwng 8 a 27, bydd llawer o gleientiaid y maent yn dal i fod wedi'u dosbarthu felly ar ddiwedd cyfnod penodol o driniaeth yn dal i fod wedi profi gostyngiad yn eu sgôr MDGP, er nad yw'n un a fyddai'n ddigonol i'w tynnu o'r categori hwn.

Ffigur 2 Statws MDGP diweddaraf o ran cleientiaid sydd â sgôr o 8 neu ragor ar ddechrau'r driniaeth

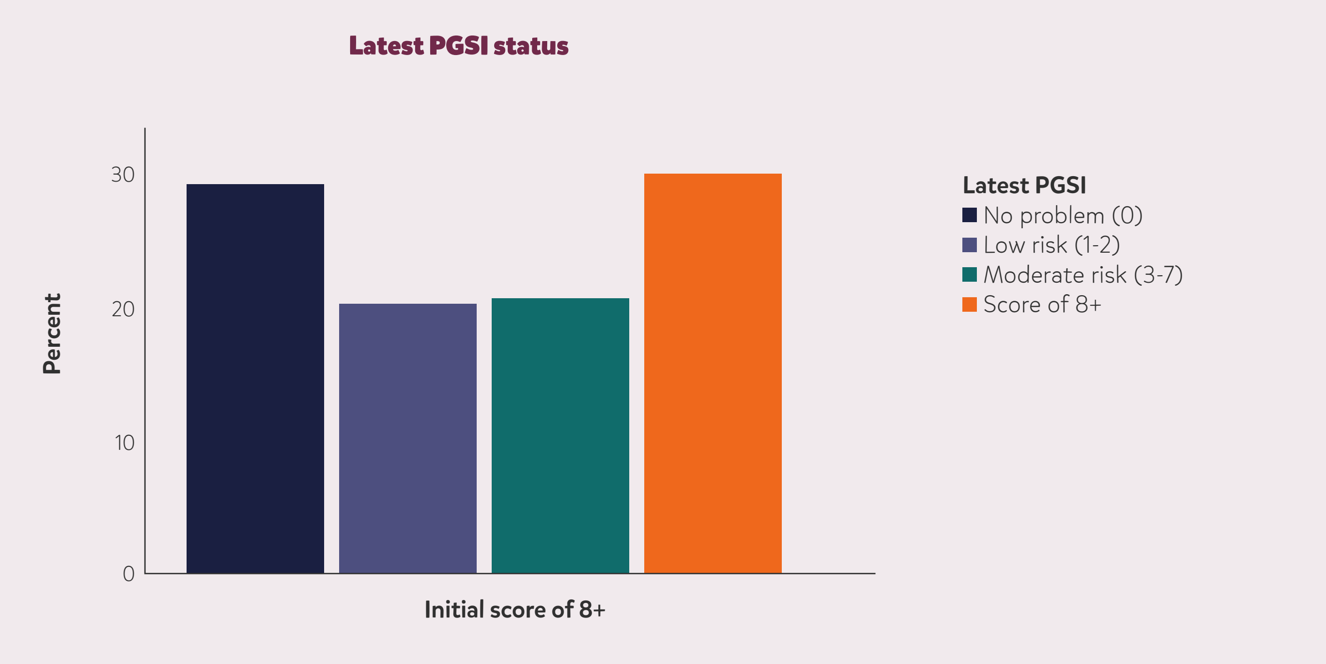

CORE-10

Cyfrifwyd newidiadau o ran y sgôr CORE-10 ar gyfer cleientiaid a oedd wedi diweddu eu triniaeth o fewn y cyfnod hwn. Rhwng yr apwyntiad cynharaf a diweddaraf o fewn y cyfnodau triniaeth y cofnodwyd sgorau CORE-10 ar eu cyfer, cafwyd gwelliant yn sgorau'r cleientiaid, ar gyfartaledd (cymedrig), o 8 pwynt ar y raddfa CORE-10.

Mae Tabl 29 yn crynhoi cyfeiriad a graddau'r newid mewn sgorau CORE-10 gyda'r mwyafrif (77%) yn gwella o fewn y driniaeth, ond gyda 17% yn dangos dim newid a lleiafrif bach (7%) yn cofnodi sgôr difrifoldeb uwch yn eu hapwyntiad diweddaraf, o gymharu â'u hapwyntiad cynharaf. Roedd y gwelliant mwyaf a gofnodwyd (66%) yn welliant o rhwng un ac 20 pwynt, gyda'r lefel welliant fwyaf arferol (1-10 pwynt) yn cael ei chyflawni gan 36%. Roedd gamblwyr yn llawer mwy tebygol na chleientiaid eraill o fod wedi gwneud gwelliant o fwy nag 20 pwynt (12% o gymharu â 5%).

Dengys Tabl 30 y newidiadau hyn yn y sgorau CORE-10 yn ôl y rheswm dros ryddhau cleientiaid o driniaeth. Roedd diffyg newid mewn sgôr yn llawer mwy tebygol o ran y rheiny nad oeddent wedi cwblhau eu triniaeth. O ran y rheiny a oedd wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd, cofnodwyd sgorau gwell ar gyfer y mwyafrif ohonynt (88%).

Tabl 29 Cyfeiriad y newid mewn sgôr CORE-10 rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Gwelliant o 31-40 pwynt	57	1.2%	1	0.1%	58	1.0%
Gwelliant o 21-30 pwynt	517	10.6%	43	4.7%	560	9.6%
Gwelliant o 11-20 pwynt	1446	29.6%	272	29.5%	1718	29.6%
Gwelliant o 1-10 pwynt	1697	34.7%	409	44.4%	2106	36.2%
Dim newid	831	17.0%	136	14.8%	967	16.6%
Cynnydd o 1-10 pwynt	319	6.5%	55	6.0%	374	6.4%
Cynnydd o 11-20 pwynt	23	0.5%	5	0.5%	28	0.5%
Cynnydd o 21-30 pwynt	1	0.0%	0	0.0%	1	0.0%
Cynnydd o 31-40 pwynt	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm	4891	100.0%	921	100.0%	5812	100.0%

Tabl 30 Cyfeiriad y newid mewn sgôr CORE-10 rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf yn ôl y rheswm dros ryddhau

	Gwaeth		Dim newid		Gwell	
	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	2	1.2%	158	94.0%	8	4.8%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad yn unig)	0	0.0%	26	100.0%	0	0.0%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	265	5.8%	286	6.2%	4053	88.0%
Wedi rhoi'r gorau iddi	128	10.6%	450	37.2%	633	52.3%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad a thriniaeth)	15	8.8%	90	52.6%	66	38.6%
Ymadawedig (asesiad a thriniaeth)	1	50.0%	0	0.0%	1	50.0%
Ddim yn hysbys (asesiad yn unig)	0	0.0%	19	95.0%	1	5.0%
Ddim yn hysbys (asesiad a thriniaeth)	1	4.2%	3	12.5%	20	83.3%

Dengys Tabl 31 y categori difrifoldeb diweddaraf a gofnodwyd cyn diwedd y driniaeth, o gymharu â'r un cynharaf yn Nhabl 25. Ar y pwynt hwn, roedd cyfran fechan o gleientiaid (5%) yn dal i gael eu dosbarthu yn y categori 'Difrifol'. Roedd mwyafrif y cleientiaid (63%) yn cael eu diffinio bellach fel rhai a oedd yn 'is na'r torbwynt clinigol ', gyda'r mwyafrif o'r gweddill yn cael eu diffinio yn y categorïau ysgafn (17%) neu ganolig (9%).

Tabl 31 Categori difrifoldeb CORE-10 diweddaraf a gofnodwyd o fewn y driniaeth

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Is na'r torbwynt clinigol	3064	62.6%	598	64.9%	3662	63.0%
Ysgafn	810	16.6%	171	18.6%	981	16.9%
Canolig	466	9.5%	79	8.6%	545	9.4%
Canolig ddifrifol	303	6.2%	52	5.6%	355	6.1%
Difrifol	248	5.1%	21	2.3%	269	4.6%
Cyfanswm	4891	100.0%	921	100.0%	5812	100.0%

12 Tueddiadau

12.1 Tueddiadau o ran niferoedd sy'n cael triniaeth

Dengys Tabl 32 bod nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth o fewn unrhyw flwyddyn benodol wedi amrywio ers 2015/16, gyda nifer uchaf y cleientiaid yn cael triniaeth yn 2019/20.

Tabl 32 Tueddiadau o ran nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth yn ystod y flwyddyn – 2015/16 i 2020/21

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Cleientiaid sy'n cael triniaeth	5534	7601	7580	7129	8381	7726

Ffigur 3 Tueddiadau o ran nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth – 2015/16 i 2020/21

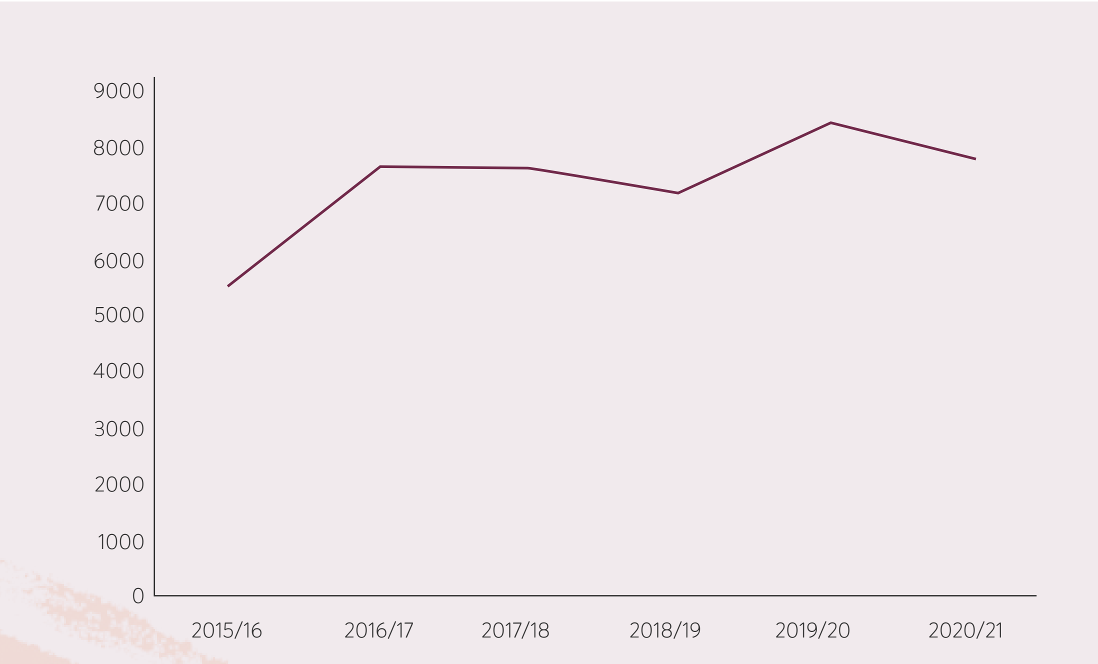

Mae gwasanaethau gamblo'n darparu pwynt cyswllt a chymorth ar gyfer cleientiaid y mae eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo ac ar gyfer rhai a effeithir gan gamblo rhywun arall.

Dengys Tabl 33 bod cyfran y cleientiaid sy'n ceisio cymorth o ganlyniad i gamblo rhywun arall wedi cynyddu o 10% yn 2015/16 i 15% yn 2020/21.

Tabl 33 Tueddiadau o ran y rheswm dros atgyfeirio– 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%
Cleientiaid y mae eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo	4931	89.9%	6790	90.3%	6740	89.7%	6251	88.5%	6930	84.0%	6524	84.5%
Rhai eraill a effeithir	548	10.0%	723	9.6%	758	10.1%	793	11.2%	1126	13.6%	1155	15.0%
Unigolyn mewn perygl o ddatblygu problem gamblo	9	0.2%	7	0.1%	13	0.2%	22	0.3%	197	2.4%	46	0.6%
Ar goll	46		81		69		63		128		1	
Cyfanswm y cleientiaid	5534		7601		7580		7129		8381		7726	

12.2 Tueddiadau o ran y math o gamblo

Y gwahaniaeth mwyaf nodedig a adroddwyd o ran lleoliadau gamblo rhwng 2015/16 a 2020/21 (Tabl 34) fu'r cynnydd yn y gyfran sy'n adrodd eu bod yn defnyddio gwasanaethau gamblo ar-lein (a oedd wedi codi o 57% i 79%) ochr yn ochr â'r gostyngiad yn y gyfran sy'n defnyddio siopau betio (sydd wedi gostwng o 56% i 29%). Dengys data ar gyfer 2020/21 ostyngiad cyffredinol yn y defnydd o leoliadau a fynychir gan gleientiaid 'yn bersonol'.

Tabl 34 Tueddiadau o ran lleoliadau gamblo – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N.	%
Siopau Betio	2678	56.5%	3346	51.2%	2978	45.9%	2623	43.1%	2538	38.1%	1745	29.0%
Neuadd Bingo	94	2.0%	111	1.7%	106	1.6%	102	1.7%	104	1.6%	77	1.3%
Casino	594	12.5%	747	11.4%	642	9.9%	558	9.2%	630	9.4%	398	6.6%
Digwyddiadau byw	44	0.9%	43	0.7%	32	0.5%	23	0.4%	23	0.3%	27	0.4%
Canolfan Adloniant i Oedolion	184	3.9%	243	3.7%	228	3.5%	193	3.2%	249	3.7%	148	2.5%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	62	1.3%	49	0.8%	45	0.7%	34	0.6%	39	0.6%	37	0.6%
Tafarn	204	4.3%	225	3.4%	186	2.9%	163	2.7%	205	3.1%	126	2.1%
Ar-lein	2687	56.7%	3887	59.5%	4267	65.7%	4012	65.9%	4590	68.8%	4742	78.9%
Amrywiol	572	12.1%	729	11.2%	571	8.8%	529	8.7%	489	7.3%	478	8.0%
Clwb aelodau preifat	11	0.2%	10	0.2%	13	0.2%	12	0.2%	10	0.1%	9	0.1%
Arall	99	2.1%	142	2.2%	152	2.3%	161	2.6%	132	2.0%	59	1.0%
Cyfanswm y cleientiaid	4736		6531		6493		6089		6670		6010	

12.3 Tueddiadau o ran y rheswm dros adael triniaeth

A hwnnw wedi'i grwpio yn ôl flwyddyn y derbyniwyd triniaeth dengys Tabl 35 nifer o dueddiadau cadarnhaol, gyda chynnydd yng nghyfran y cleientiaid sy'n cwblhau triniaeth a drefnwyd (o 59% i 74%), ochr yn ochr â gostyngiad yn y gyfran sy'n rhoi'r gorau i'w triniaeth (o 35% i 20%).

Tabl 35 Tueddiadau o ran y rheswm dros adael triniaeth – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	119	3.0%	207	3.5%	265	4.3%	217	3.8%	358	5.4%	167	2.8%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	2336	58.6%	3705	62.2%	3845	63.0%	3930	69.6%	4518	68.7%	4322	73.7%
Wedi rhoi'r gorau iddi	1398	35.1%	1828	30.7%	1816	29.7%	1397	24.8%	1576	24.0%	1145	19.5%
Wedi'u cyfeirio ymlaen	91	2.3%	175	2.9%	120	2.0%	82	1.5%	102	1.6%	181	3.1%
Ymadawedig	1	0.0%	0	0.0%	1	0.0%	2	0.0%	2	0.0%	2	0.0%
Cyfanswm y cleientiaid a ryddhawyd	3983		5955		6105		5644		6572		5863	

12.4 Tueddiadau o ran nodweddion y cleient

Dengys Tabl 36 gynnydd cyffredinol yng nghyfran y cleientiaid sy'n fenywod, sydd wedi codi o 19% yn 2015/16 i 30% yn 2020/21.

Tabl 36 Tueddiadau o ran y rhywiau – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Gwryw	4466	80.8%	6149	80.9%	5995	79.2%	5594	78.6%	6311	75.5%	5326	70.3%
Female	1063	19.2%	1449	19.1%	1576	20.8%	1523	21.4%	2048	24.5%	2243	29.6%
Cyfanswm y cleientiaid	5534		7601		7580		7129		8381		7726	

* Ni chynhwyswyd categorïau rhyw sydd â llai na 100 o gleientiaid o fewn y tabl hwn

Dengys Tabl 37 bod cyfran y cleientiaid sy'n dod o gefndiroedd ethnig Gwyn neu Wyn Prydeinig wedi gostwng ers 2015/16, gyda phob grŵp ethnig arall yn cynyddu.

Tabl 37 Tueddiadau o ran ethnigrwydd – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Gwyn neu wyn Prydeinig	4909	90.1%	6746	89.7%	6753	89.9%	6271	89.1%	7300	88.5%	6522	86.9%
Du neu Ddu Prydeinig	125	2.3%	190	2.5%	143	1.9%	186	2.6%	261	3.2%	299	4.0%
Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig	254	4.7%	362	4.8%	360	4.8%	361	5.1%	412	5.0%	412	5.5%
Cymysg	96	1.8%	132	1.8%	142	1.9%	136	1.9%	165	2.0%	158	2.1%
Arall	64	1.2%	91	1.2%	110	1.5%	87	1.2%	107	1.3%	114	1.5%
Ddim yn hysbys/Ar goll	86		80		72		88		136		221	
Cyfanswm y cleientiaid	5534		7601		7580		7129		8381		7726	

Dengys Tabl 38 na welwyd unrhyw dueddiadau clir o ran statws cyflogaeth o fewn y cyfnod amser hwn.

Tabl 38 Tueddiadau o ran statws cyflogaeth – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Employed	4090	75.7%	5837	77.8%	5943	79.4%	5518	78.3%	6231	75.4%	5360	73.3%
Unemployed	530	9.8%	655	8.7%	596	8.0%	585	8.3%	705	8.5%	729	10.0%
Student	134	2.5%	153	2.0%	156	2.1%	122	1.7%	133	1.6%	157	2.1%
Unable to work through illness	330	6.1%	442	5.9%	444	5.9%	461	6.5%	565	6.8%	665	9.1%
Homemaker	111	2.1%	135	1.8%	117	1.6%	141	2.0%	179	2.2%	182	2.5%
Not seeking work	9	0.2%	20	0.3%	16	0.2%	19	0.3%	16	0.2%	28	0.4%
Carchar-care	60	1.1%	73	1.0%	19	0.3%	39	0.6%	226	2.7%	11	0.2%
Volunteer	18	0.3%	28	0.4%	15	0.2%	12	0.2%	23	0.3%	18	0.2%
Retired	118	2.2%	162	2.2%	175	2.3%	146	2.1%	190	2.3%	165	2.3%
Ddim yn hysbys/ Ar goll	134		96		99		86		113		411	
Cyfanswm	5534		7601		7580		7129		8381		7726	

Ystadegau Blynyddol gan y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol
Yr Alban

1af Ebrill 2020 i 31ain Mawrth 2021

Cynnwys

Scotland

1	Crynodeb Gweithredol	84
2	Gwybodaeth am y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol	85
3	Cefndir a Chyd-destun o ran Polisïau	87
4	Cronfa ddata'r FfAD/DRF	89
5	Ynghylch yr adroddiad hwn	89
6	Nodiadau ar ddehongli	89
7	Asesiad o ansawdd a chadernid data FfAD 2020/21	91
8	Nodweddion Cleientiaid	86
8.1	Oedran a rhyw Cleientiaid	92
8.2	Ethnigrwydd Cleientiaid	93
8.3	Statws cyflogaeth cleientiaid	93
8.4	Proffil gamblo	94
8.4.1	Lleoliadau gamblo	94
8.4.2	Gweithgareddau gamblo	95
8.4.3	Hanes gamblo	97
8.4.4	Arian sy'n cael ei wario ar gamblo	97
9	Mynediad at wasanaethau	99
9.1	Ffynhonnell yr atgyfeiriad ar gyfer triniaeth	99
9.2	Amseroedd aros am apwyntiad cyntaf	99
9.3	Cyfnod yr amser yn derbyn triniaeth	99
10	Canlyniadau'r Driniaeth	100
10.1	Y rhesymau dros adael triniaeth	100
10.2	Sgorau difrifoldeb	100
10.2.1	Sgorau difrifoldeb sylfaenol	100
10.2.2	Newid mewn sgorau difrifoldeb	102
11	Tueddiadau	105
11.1	Tueddiadau o ran niferoedd sy'n cael triniaeth	105
11.2	Tueddiadau o ran y math o gamblo	106
11.3	Tueddiadau o ran y rheswm dros adael triniaeth	107
11.4	Tueddiadau o ran nodweddion y cleient	107

1 Crynodeb Gweithredol

Nodweddion y cleient

- Cafodd Cyfanswm o 268 o breswylwyr yn yr Alban eu trin yn y gwasanaethau gamblo (sy'n adrodd i'r Fframwaith Adrodd Data (FfAD/DRF)) yn yr Alban yn ystod 2020/21.
- Roedd mwyafrif helaeth y cleientiaid (69%) yn wrywod.
- Roedd tri chwarter (75%) y cleientiaid yn 43 oed neu iau. Adroddwyd y niferoedd uchaf yn y bandiau oedran 25-29, sy'n cyfrif am gyfanswm o 53% o'r cleientiaid.
- Roedd bron pob un ohonynt (96%) o gefndir ethnig gwyn, gan gynnwys 89% a oedd yn Wyn Prydeinig a 3% a oedd yn Wyn Ewropeaidd. Y cefndiroedd ethnig mwyaf cyffredin a adroddwyd wedyn oedd Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (2%).
- Roedd y mwyafrif o'r cleientiaid yn gyflogedig (69%), gyda chyfrannau llai yn adrodd eu bod yn ddi-waith (15%), yn analluog i weithio oherwydd salwch (9%), yn fyfyrwyr (3%) neu'n cadw tŷ (2%).

Proffil gamblo

- Ymysg cleientiaid a oedd yn derbyn triniaeth am eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo, roedd sgoriau cychwynnol y Mynegai Difrifoldeb Gamblo Problemus (MDGP/PGSI)[17] yn dangos bod gan y mwyafrif (99%) sgôr o wyth neu fwy (y mae'r raddfa MDGP yn eu dosbarthu'n bobl â phroblem gamblo) ar adeg eu hasesu ar gyfer triniaeth. Ymysg y rheiny yr oedd eu cyfnod o driniaeth wedi dod i ben o fewn blwyddyn 2020/21, roedd y gyfran hon wedi gostwng i 36% a dangosodd y mwyafrif (77%) rywfaint o wellhad ar y raddfa hon.
- Y lleoliad mwyaf cyffredin ar gyfer gamblo oedd gamblo ar-lein, a ddefnyddiwyd gan 83% o gleientiaid. Siopau betio oedd y lleoliad mwyaf cyffredin wedyn, sy'n cael eu defnyddio gan 26% o gamblwyr.
- Rhwng 2015/16 a 2020/21, roedd y gyfran a oedd yn adrodd am ddefnyddio gwasanaethau gamblo ar-lein wedi cynyddu o 52% i 83%. Yn yr un cyfnod, roedd y gyfran a oedd yn defnyddio siopau betio wedi gostwng o 54% i 26%.
- Ymysg gwasanaethau ar-lein, y gweithgaredd mwyaf cyffredin oedd gamblo ar ddigwyddiadau chwaraeon (31%), a ddilynwyd gan slotiau casino (29%) a gemau bwrdd casino (23%).
- Ymysg siopau betio, digwyddiadau chwaraeon oedd y math mwyaf cyffredin o gamblo (12%), a ddilynwyd gan geffylau (10%) a pheiriannau gemau (8%).
- Roedd y mwyafrif o'r gamblwyr (63%) yn adrodd bod ganddyn nhw ddyled oherwydd eu gamblo, roedd 7% wedi colli swydd o ganlyniad i'w gamblo ac roedd 18% wedi cael profiad o berthynas yn chwalu oherwydd eu gamblo.
- Ar gyfartaledd (cymedr), roedd gamblwyr yn adrodd eu bod yn gwario £800 ar gamblo yn y 30 diwrnod blaenorol cyn iddyn nhw gael eu hasesu, gyda 50% yn gwario mwy na hyn.

Ymgysylltu â thriniaeth

- Roedd mwyafrif yr atgyfeiriadau i gael triniaeth (96%) yn cael eu gwneud gan y cleientiaid eu hunain.
- Ar gyfer cleientiaid a dderbyniodd driniaeth o fewn y flwyddyn, gwelwyd 50% gleientiaid am y

17 Gweler yr Atodiad, adran 11.2

tro cyntaf o fewn chwe diwrnod ar ôl cael eu hatgyfeirio, a gwelwyd 75% ohonyn nhw o fewn wyth diwrnod.

- Ymysg pob un o'r rhai hynny sy'n derbyn a diweddu eu triniaeth o fewn 2020/21, roedd y driniaeth yn para am gyfartaledd (canolrif) o 8 wythnos.

Canlyniadau'r driniaeth

- Ymysg y cleientiaid y daeth eu triniaeth i ben yn ystod 2020/21, cwblhaodd y mwyafrif (63%) y driniaeth a drefnwyd. Gadawodd chwarter ohonynt (26%) y driniaeth a drefnwyd cyn yr adeg yr oedd i fod i orffen.
- Rhwng 2015/16 a 2020/21, cynyddodd y gyfran o gleientiaid a oedd yn cwblhau triniaeth a drefnwyd o 51% i 63%, tra bod y gyfran a oedd yn gadael y driniaeth wedi gostwng o 43% i 26%.
- Ymysg gamblwyr, bu gwellhad yn y sgorau MDGP gyda chyfartaledd (canolrif) o 12 pwynt rhwng yr apwyntiad cynharaf a'r un olaf yn y driniaeth.
- Ar ddiwedd yn y driniaeth, roedd gan 64% sgôr MDGP o saith neu lai, o gymharu â 1.5% ar ddechrau'r driniaeth.
- Gwelwyd gwelliannau mewn sgôr MDGP ar gyfer 89% o gamblwyr a oedd yn cwblhau eu triniaeth, o gymharu â 66% o'r rheiny a oedd wedi rhoi'r gorau iddi.
- Diffiniwyd 66% o gleientiaid fel rhai 'is na'r torbwynt clinigol' ar raddfa CORE-10 ar ddiwedd y driniaeth, o'i gymharu â 17% yn unig ar ddechrau'r driniaeth.
- Gwelwyd gwelliannau yn y sgôr CORE-10 o ran 85% o gleientiaid a oedd yn cwblhau eu triniaeth, o gymharu â 66% o'r rheiny a oedd yn rhoi'r gorau iddi.

2 Gwybodaeth am y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol

Mae'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol (GTGC/NGTS) yn rhwydwaith o sefydliadau sy'n gweithio gyda'i gilydd i ddarparu triniaeth a chefnogaeth gyfrinachol ar gyfer unrhyw un sy'n profi niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, ac mae'n rhad ac am ddim ledled Lloegr, Yr Alban a Chymru. Mae'r GTGC yn cael ei gomisiynu gan GambleAware, sef elusen annibynnol sy'n dyfarnu grantiau ac yn mabwysiadu dull iechyd cyhoeddus er mwyn lleihau niwed drwy gamblo.

Ble bynnag y mae rhywun yn cysylltu trwy'r rhwydwaith hwn, mae'r darparwyr hyn yn gweithio ochr yn ochr â'i gilydd drwy lwybrau atgyfeirio i gyflawni'r pecyn gofal mwyaf addas ar gyfer unigolion sy'n profi anawsterau gyda gamblo, ac i'r rhai hynny sy'n cael eu heffeithio gan arferion gamblo rhywun arall.

Mae'r data ar gyfer y cyfnod 2020/21 a geir o fewn yr adroddiad hwn yn ymdrin â gwybodaeth a gyflwynwyd gan y sefydliadau a ganlyn, gyda manylion y gwasanaethau a ddarperir ganddyn nhw'n wedi'u rhestru isod.

Mae GamCare[18] a'i rwydwaith o bartneriaid yn cynnig:

- Triniaeth ar-lein a gefnogir gan gysylltiad rheolaidd â therapydd, sydd ar gael ar adegau ac mewn mannau sy'n gyfleus i'r cleient dros gyfnod o wyth wythnos.
- Cymorth a thriniaeth therapiwtig un-i-un, wyneb-yn-wyneb, ar-lein a thros y ffôn ar gyfer pobl â phroblemau gamblo, yn ogystal â ffrindiau ac aelodau teulu sy'n cael eu heffeithio gan gamblo.
- Cyrsiau Adfer Gamblo a gyflwynir wyneb-yn-wyneb neu ar-lein dros gyfnod o rhwng chwech i wyth wythnos.

Mae Cymdeithas Gordon Moody yn cynnig:

- Canolfannau Triniaeth Preswyl – dwy ganolfan arbenigol unigryw, sy'n darparu rhaglen driniaeth breswyl ddwys ar gyfer dynion sy'n gaeth i gamblo, dros gyfnod o 14 wythnos.
- Tai/Llety Adferiad – llety arbenigol i'r rheiny sydd wedi cwblhau'r rhaglenni triniaeth ond sydd angen cymorth ychwanegol i'w hadfer rhag mynd yn ôl i'w hen arferion gamblo.
- Rhaglen Encilio a Chwnsela – rhaglenni encilio ar gyfer cohortau o ferched yn unig a chohortau o ddynion yn unig, sy'n cyfuno arosiadau preswyl byr gyda chymorth cwnsela yn y cartref.

Mae Ymddiriedolaeth Sefydledig GIG Canol a Gogledd-orllewin Llundain (Clinig Trin Gamblo Problemus Llundain) yn cynnig:

- Triniaeth ar gyfer problemau gamblo yn arbennig ar gyfer pobl gyda dibyniaethau mwy difrifol yn ogystal â'r rhai hynny gyda chyflyrau iechyd meddwl ac iechyd corfforol cydafiachedd, y rhai hynny â gweithredu cymdeithasol diffygiol, a'r rhai hynny a all fod mewn mwy o risg, fel y risg o hunanladdiad.

Mae Gwasanaeth Gamblo GIG Gogledd Lloegr, a ddarparwyd gan Ymddiriedolaeth Partneriaeth Sefydledig GIG Leeds ac Efrog yn cynnig:

- Triniaeth ar gyfer problemau gamblo yn arbennig ar gyfer pobl gyda dibyniaethau mwy difrifol yn ogystal â'r rhai hynny gyda chyflyrau iechyd meddwl ac iechyd corfforol cydafiachedd, y rhai hynny â gweithredu cymdeithasol diffygiol, a'r rhai hynny a all fod mewn mwy o risg, fel y risg o hunanladdiad.

Mae angen i ddarparwyr triniaeth GambleAware y telir amdano gyflwyno setiau data chwarterol mewn fformat safonol[19]. Sylfaen yr adroddiad hwn yw dadansoddi'r cyflwyniadau hyn.

18 Yn ychwanegol, mae GamCare yn gweithredu'r Llinell Gymorth Genedlaethol sy'n cynnig sgyrsiau cymorth byw dros y ffon ac ar-lein ac sy'n darparu cefnogaeth yn syth i unigolion ac atgyfeiriad i'r gwasanaeth triniaeth. Yn ogystal, mae GamCare yn cynnig gwybodaeth a chyngor drwy'u gwefan, fforymau a gymedrolir ac ystafelloedd sgwrsio ar-lein ar gyfer grwpiau. Nid yw'r gwasanaethau hyn o fewn cwmpas y data a gyflwynir yn yr adroddiad hwn.

19 https://about.gambleaware.org/media/2147/gambleaware-drf-specification-june-16.pdf

3 Cefndir a Chyd-destun o ran Polisïau

Mae Deddf Gamblo 2005 yn cynnwys darpariaeth yn adran 123[20] ar gyfer ardoll ar weithredwyr gamblo i ariannu prosiectau i leihau niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, ond nid yw llywodraethau olynol wedi rhoi'r ddarpariaeth hon ar waith. Yn absenoldeb ardoll o'r fath, mae'r Comisiwn Gamblo yn gosod gofyniad ar weithredwyr trwy'r Amodau Trwydded a Chod Ymarfer[21] i wneud cyfraniad i ariannu ymchwil, addysg a thriniaeth. Ar adeg cyhoeddi'r adroddiad hwn, mae'r Llywodraeth yn y broses o gynnal adolygiad o Ddeddf Gamblo 2005 ac mae hi i fod i ryddhau papur gwyn ar ddiwedd 2021 sy'n amlinellu ei chynigion ar gyfer ei diwygio.

Mae GambleAware [22] yn elusen annibynnol sy'n comisiynu gwasanaethau atal a thriniaeth ar sail tystiolaeth mewn partneriaeth â sefydliadau ac asiantaethau arbenigol, ac mae hefyd yn wedi dadlau'n gryf dros gael ardoll orfodol. Yr elusen hon yw'r sefydliad mwyaf blaenllaw sy'n weithredol ym meysydd ymchwil, addysg a thriniaeth [23], ac oherwydd hyn, gwneir cyfran uchel o roddion i GamblAware. Yn arbennig, gwnaed addewid diweddar i'r elusen o hyd at £100 miliwn gan y pedwar cwmni gamblo mwyaf hyd at y flwyddyn 2024.

Ym Medi 2021, cyhoeddodd Iechyd Cyhoeddus Lloegr (sydd wedi'i ddiddymu erbyn hyn) adolygiad o'r dystiolaeth o niwed sy'n gysylltiedig â gamblo[24]. Daeth y papur i'r casgliad y dylid ystyried bod gamblo niweidiol yn fater iechyd cyhoeddus oherwydd y cysylltiad â niwed i unigolion, eu teuluoedd, eu ffrindiau a'r gymdeithas ehangach. Bydd y Swyddfa Gwella Iechyd ac Atal Gwahaniaethau ('Office for Health Improvement and Disparities', OHID) yn gweithio'n agos â'r Adran dros Dechnoleg Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS) a phartneriaid allweddol eraill i ddatblygu cynllun i fynd i'r afael â'r bylchau a nodwyd yn yr adroddiad i helpu i leihau niwed sy'n gysylltiedig â gamblo.

Yn Ionawr 2019, cyhoeddodd GIG Lloegr y byddai'n sefydlu rhagor o glinigau arbenigol i drin anhwylder gamblo[25] ac yng Ngorffennaf 2019, cyhoeddodd yr amserlen ar gyfer pryd y byddai'r clinigau newydd yn agor[26]. Dechreuodd y cyntaf o'r clinigau hyn gynnig triniaeth yn 2019/20. Yn ogystal, mae rhywfaint o weithgaredd a ariannir gan y GIG i bobl sydd â diagnosis sylfaenol neu eilaidd o anhwylder gamblo yn digwydd y tu allan i glinigau arbenigol. Caiff gweithgareddau a ariennir gan y GIG eu hadrodd yn yr ystadegau swyddogol a gynhyrchir gan y GIG yn Lloegr, yr Alban a Chymru

Roedd *Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2016/17* Prif Swyddog Meddygol Cymru[27], a gyhoeddwyd yn Ionawr 2018 yn trafod yr angen am well mesurau i atal niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, gan gynnwys gwasanaethau i helpu'r rheiny sydd eisoes yn profi niwed.

Mae GambleAware yn gweithio i sicrhau y caiff dull iechyd cyhoeddus ei fabwysiadu ym Mhrydain Fawr i atal niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, a'i fod yn cael arwain gan y fframwaith ar gyfer atal niwed, fel y nodir yn y Strategaeth Genedlaethol i Leihau Niwed sy'n Gysylltiedig â Gamblo.

Mae pandemig COVID-19 wedi cyflwyno heriau aruthrol i gymunedau, unigolion, darparwyr gwasanaeth a'r sector statudol. Mae sawl ardal wedi gweld newid cyflym mewn ymateb i ofynion

20 http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/19/section/123
21 http://www.gamblingcommission.gov.uk/for-gambling-businesses/Compliance/LCCP/Licence-conditions-and-codes-of-practice.aspx
22 Mae gwybodaeth am GambleAware a'i llywodraethu ar gael yn https://about.gambleaware.org/about/
23 https://www.gamblingcommission.gov.uk/for-gambling-businesses/Compliance/General-compliance/Social-responsibility/Research-education-and-treatment-contributions.aspx
24 https://www.gov.uk/government/news/landmark-report-reveals-harms-associated-with-gambling-estimated-to-cost-society-at-least-1-27-billion-a-year
25 https://www.longtermplan.nhs.uk/wp-content/uploads/2019/08/nhs-long-term-plan-version-1.2.pdf
26 https://www.longtermplan.nhs.uk/wp-content/uploads/2019/07/nhs-mental-health-implementation-plan-2019-20-2023-24.pdf
27 https://gov.wales/sites/default/files/publications/2019-03/gambling-with-our-health-chief-medical-officer-for-wales-annual-report-2016-17.pdf

newydd o ganlyniad i'r pandemig, fodd bynnag, efallai bod rhai wedi colli cyfle i dderbyn cymorth oherwydd newidiadau mewn gwasanaethau neu eu bod wedi datblygu anghenion newydd sydd heb eu diwallu. Mae effaith hirdymor y pandemig yn debygol o gael ei deimlo am flynyddoedd lawer, a dylai comisiynu effeithiol fod yn ymatebol bob amser i anghenion newidiol y gymdeithas. Mae GambleAware yn parhau i fod yn ymrwymedig i weithio mewn partneriaeth â'r GIG, asiantaethau iechyd cyhoeddus, awdurdodau lleol a sefydliadau yn y sector gwirfoddol ledled Lloegr, yr Alban a Chymru i ddatblygu'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol ymhellach. Fel prif gyllidwr y GTGC/NGTS, mae'r adroddiad ystadegol hwn yn cwmpasu gweithgaredd a gomisiynwyd gan GambleAware.

Mae GambleAware yn aelod o weithgor ar y cyd ar atal niwed sy'n gysylltiedig gamblo sy'n cael ei gyd-gadeirio gan yr Adran dros Dechnoleg Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon a'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol, ynghyd ag aelod o'r Grŵp Cynghori Cenedlaethol ar Atal Hunanladdiad. Mae GambleAware wedi sefydlu byrddau cynghori yng Nghymru a Lloegr i arwain cynlluniau comisiynu at y dyfodol yn y gwledydd hynny, ac mae'n bartner anfasnachol â'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ymchwil Iechyd (NIHR). Hefyd, mae GambleAware yn sefydlu Grŵp Cynghori mewn ymgynghoriad â chyrff eraill i sicrhau'r defnydd gorau o'r cyllid sydd ar gael, ac i gefnogi'r gwaith o alinio, integreiddio ac ehangu gwasanaethau triniaeth ar draws y system fel y gall cleifion gael y driniaeth iawn ar yr adeg iawn.

Trwy gyfuno ffigurau o wasanaethau triniaeth unigol a ariennir gan GambleAware i greu set ddata sy'n cwmpasu'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol cyfan, darperir cyfleoedd newydd i gael gwell dealltwriaeth, ymhlith y boblogaeth sy'n derbyn triniaeth, o:

- Raddfa a difrifoldeb niwed sy'n gysylltiedig â gamblo
- Nodweddion y rheiny sy'n cael cymorth o ran demograffeg ac ymddygiad
- Cynnydd a chanlyniadau o ran triniaeth

4 Cronfa ddata'r FfAD/DRF

Caiff y casgliad o ddata ynghylch cleientiaid sy'n derbyn triniaeth gan y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol ei reoli trwy set ddata a gydlynir yn genedlaethol o'r enw'r Fframwaith Adrodd Data ('Data Reporting Framework), a gychwynnwyd yn 2015. Mae gwasanaethau triniaeth unigol yn casglu data ar gleientiaid a thriniaeth trwy systemau rheoli achosion pwrpasol. Ymgorfforir y FfAD ym mhob un o'r systemau hyn. Nodir eitemau data o fewn y FfAD ym Manyleb y FfAD [28] (sy'n ddilys tan Fawrth 31ain 2021) ac fe'i darperir yn yr atodiad i'r adroddiad hwn. Cesglir data o fewn pedwar tabl ar wahân, sy'n darparu manylion am nodweddion cleientiaid, eu hanes o ran gamblo, manylion atgyfeiriadau a manylion am apwyntiadau. Mae'r FfAD yn cynnwys set ddata graidd gydgysylltiedig, a gesglir i ddarparu adroddiadau cyson y gellir eu cymharu ar lefel genedlaethol. Ceir rhai mân wahaniaethau o ran y data a gesglir rhwng asiantaethau, fel yr ychwanegiad o gategorïau atodol o fewn meysydd unigol, neu yn ffurf data a gesglir. Caiff y rhain eu hailfformatio a'u hailgodio ar lefel genedlaethol i sicrhau cysondeb o fewn manyleb y FfAD.

5 Ynghylch yr adroddiad hwn

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi'r wybodaeth am gleientiaid asiantaethau'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol, ac yn darparu manylion am nodweddion cleientiaid, gweithgareddau a hanes gamblo, ynghyd â thriniaeth a dderbynnir a chanlyniadau dilynol. Fe'i cyfyngir i gleientiaid y mae tystiolaeth yn bodoli ar eu cyfer eu bod wedi derbyn triniaeth strwythuredig o fewn y cyfnod adrodd, ac felly nid yw'n cynrychioli holl weithgaredd yr asiantaethau sy'n adrodd, ac nid yw ychwaith yn dal gwybodaeth am unrhyw wybodaeth am weithgareddau asiantaethau nad ydynt yn adrodd i'r system FfAD. Mae'n darparu crynodeb a adroddir yn gyson, y gellir ei gymharu o un flwyddyn i'r llall.

6 Nodiadau ar ddehongli

Mae coladu'r FfAD a'r lefel genedlaethol yn system gasglu data dienw. Ar lefel gwasanaeth, cesglir codau cleientiaid i wahaniaethu un cleient o'r llall. Bydd cyfansymiau ar gyfer gwasanaethau'n cael eu symio i ddarparu amcangyfrif o lefelau triniaeth cenedlaethol. Os yw cleientiaid yn mynychu mwy nag un gwasanaeth o fewn y cyfnod adrodd, fe gânt eu cyfrif gan bob gwasanaeth a fynychir ganddynt. Ni ellir cyfrifo lefel y gorgyffwrdd rhwng gwasanaethau'n gywir, ond disgwylir y bydd yn ganran fach iawn o gyfanswm nifer y cleientiaid a amcangyfrifir ar lefel genedlaethol. Felly dylid dehongli cyfanswm y nifer a gyflwynir yn yr adroddiad hwn fel amcangyfrif o gyfanswm nifer y cleientiaid sy'n derbyn triniaeth o fewn asiantaethau sy'n cymryd rhan.

Gall cleientiaid gwasanaethau triniaeth gamblo naill ai fod yn gamblwyr eu hunain, yn 'rai eraill a effeithir' neu'n unigolion sydd mewn perygl o ddatblygu problem gamblo. O fewn yr adroddiad hwn, caiff unigolion eu categoreiddio fel 'gamblwyr' neu 'Gleientiaid eraill'. Mae 'Cleientiaid eraill' yn cynnwys rhai eraill a effeithir, unigolion sydd mewn perygl o ddatblygu problem gamblo a'r rheiny na chafodd y wybodaeth hon ei chofnodi ar eu cyfer. Cyflwynir data am nodweddion cleientiaid

28 https://about.gambleaware.org/media/2147/gambleaware-drf-specification-june-16.pdf

a'u hymgysylltiad â thriniaethau ar gyfer y ddau gategori o gleientiaid. Ni chaiff manylion am weithgareddau gamblo a hanes unigolion o ran eu harferion gamblo ond eu cyflwyno ar gyfer cleientiaid y nodwyd eu bod yn gamblwyr.

Mae'r FfAD yn casglu ardal bost eu man preswylio (hanner cyntaf y cod post). Gall y rhain rychwantu ffiniau awdurdodau lleol a ffiniau cenedlaethol. O ran yr adroddiad hwn, cynhwysir ardaloedd post y mae'r rhan fwyaf ohonynt, neu'r ardal gyfan wedi'u cynnwys o fewn yr Alban. Ni chynhwysir ardaloedd sydd yn rhannol yn yr Alban ond y mae'r rhan fwyaf ohonynt yn Lloegr. Cynhwysir ardaloedd post sy'n dechrau gyda 'AB', 'DD', 'DG', 'EH', 'FK', 'G_', 'HS', 'IV', 'KA', 'KW', 'KY', 'ML', 'PA', 'PH' neu 'ZE' yn llawn. Cynhwysir ardaloedd post sy'n dechrau gyda 'TD', ac eithrio TD12 a TD15.

O fewn yr adroddiad hwn, cyflwynir cyfartaleddau fel cymedrau neu ganolrifau, neu weithiau'r ddau gyda'i gilydd. Gan fod gwerthoedd unigol eithaf yn effeithio'r cymedr ond nid y canolrif, yn aml, ffefrir y canolrif fel mesur canolduedd.

Roedd y cyfnod triniaeth Ebrill 1af 2020-Mawrth 31ain 2021 yn cyd-daro â'r pandemig Covid-19. Yn ystod y cyfnod hwn, yn aml, roedd yr hawl i symud a chael mynediad i leoliadau cyhoeddus wedi'i gyfyngu. Dechreuodd y cyfnod clo cyntaf yn yr Alban ar 24in Mawrth 2020, gyda symud i gam un ar y map llwybr allan o'r cyfnod clo yn dechrau ar 29ain Mai. Dychwelodd disgyblion i'r ysgol ar 11eg Awst. Yn dilyn cyfyngiadau ar lefel leol, dechreuodd cyfnod clo pellach ar 5ed Ionawr 2021. O fewn y cyfnodau clo, cyfyngwyd ar fynediad i wasanaethau a ddiffinnir fel rhai hanfodol. Roedd lleoliadau o fewn y sector lletygarwch ac adloniant, fel tafarnau, bwytai a sinemâu, ond hefyd siopau betio, casinos a neuaddau bingo, wedi cau yn ystod y cyfnodau clo, ac yn destun cyrffywiau a chyfyngiadau o ran cadw pellter y tu allan i'r cyfnodau hynny.

7 Asesiad o ansawdd a chadernid data FfAD/DRF 2020/21

Dengys Tabl 1 isod lefel gwblhau y manylion a gymerir ar adeg asesu cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn 2020/21. Nid yw manylion gweithgareddau gamblo ac a hanes cleientiaid o ran arferion gamblo yn cael eu casglu fel mater o drefn ar gyfer cleientiaid nad ydynt eu hunain yn gamblwyr. Nid yw pa mor gyflawn yw'r wybodaeth ynghylch gamblo ond yn berthnasol i gleientiaid y nodwyd eu bod yn gamblwyr. O ran y mwyafrif o'r eitemau data, mae bron i 100% ohonynt yn gyflawn, sy'n golygu bod y data'n gynrychioladol o'r boblogaeth hon sy'n derbyn triniaeth, sy'n lleihau unrhyw debygolrwydd o duedd ac sy'n dilysu cymariaethau rhwng cyfnodau amser ac is-samplau.

Tabl 1 Lefel gwblhau meysydd data penodol

Eitem ddata	Lefel gwblhau
Rheswm dros yr atgyfeiriad	100%
Ffynhonnell yr atgyfeiriad	100%
Rhyw	97.8%
Ethnigrwydd	96.6%
Statws cyflogaeth	97.8%
Statws o ran perthynas	97.4%
Prif weithgaredd gamblo	92.3%
Arian a gaiff ei wario ar gamblo	99.6%
Colli swydd	100%
Perthynas yn chwalu	100%
Ennill swm mawr o arian yn gynnar	100%
Dyled o ganlyniad i gamblo	94.9%
Hanes gamblo'r cleient yn nhermau amser	92.8%
Oedran dechrau (o ran gamblo problemus)	91.9%
Nifer y diwrnodau yn gamblo bob mis	89.4%

8 Nodweddion Cleientiaid

Cafodd cyfanswm o 268 o unigolion eu trin gan y gwasanaethau gamblo sy'n darparu data FfAD o fewn 2020/21. Mae hyn yn ostyngiad o 9% o gymharu â 2019/20.

Roedd mwyafrif (88%) y rheiny a welwyd gan wasanaethau gamblo yn gamblwyr (235). Fodd bynnag, roedd 31 (12%) o atgyfeiriadau'n ymwneud â 'rhai eraill a effeithir', hynny yw, unigolion nad ydynt o reidrwydd yn gamblwyr ond y cafodd eu bywydau eu heffeithio gan y rheiny sy'n gamblwyr. Roedd nifer fechan (2, 1%) o atgyfeiriadau'n ymwneud ag unigolion a oedd mewn perygl o ddatblygu problem gamblo (gweler adran 6). Caiff pob cleient ei gynnwys mewn dadansoddiadau o nodweddion cleientiaid a'u hymgysylltiad â thriniaeth, ond dim ond cleientiaid y nodwyd eu bod yn gamblwyr a gynhwysir mewn dadansoddiadau o weithgareddau gamblo cleientiaid a'u hanes o ran arferion gamblo.

8.1 Oedran a rhyw Cleientiaid

Roedd gan gleientiaid oedran cyfartalog (canolrifol) o 35 mlwydd oed ar adeg eu hatgyfeirio, gyda thri chwarter (75%) yn 43 oed neu iau. Adroddwyd y niferoedd uchaf yn y bandiau oedran 25-29 oed (Tabl 2), sy'n cyfrif am gyfanswm o 53% o gleientiaid. Roedd gan gleientiaid ar wahân i gamblwyr oedran canolrifol o 38 oed ac yn fwy tebygol o fod yn y bandiau oedran dros 50 oed.

Roedd mwyafrif helaeth y cleientiaid yn wrywod (69%) Mae hyn yn cymharu â 49% yn y boblogaeth yn gyffredinol yn yr Alban [29]. I ryw raddau, mae'r dosbarthiad oedran yn amrywio yn ôl rhyw (Tabl 2), gydag oedran canolrifol o 39 oed ar gyfer benywod o gymharu â 33 ar gyfer gwrywod. Cafwyd cryn wahaniaeth o ran rhyw yn ôl math y cleient gyda 78% o gamblwyr yn wrywod o gymharu â 6% o gleientiaid eraill.

Tabl 2 Oedran a rhyw cleientiaid

		Gwryw			Benyw			Cyfanswm*		
		N	Col %	Rhes %	N	Col %	Rhes %	N	Col %	Rhes %
Bandiau oedran	**< 20**	4	2.3%	100.0%	0	0.0%	0.0%	4	1.6%	100.0%
	20-24	23	13.0%	88.5%	3	3.8%	11.5%	26	10.2%	100.0%
	25-29	36	20.3%	76.6%	11	14.1%	23.4%	47	18.4%	100.0%
	30-34	32	18.1%	78.0%	9	11.5%	22.0%	41	16.1%	100.0%
	35-39	31	17.5%	62.0%	19	24.4%	38.0%	50	19.6%	100.0%
	40-44	21	11.9%	65.6%	11	14.1%	34.4%	32	12.5%	100.0%
	45-49	9	5.1%	50.0%	9	11.5%	50.0%	18	7.1%	100.0%
	50-54	8	4.5%	50.0%	8	10.3%	50.0%	16	6.3%	100.0%
	55-59	5	2.8%	45.5%	6	7.7%	54.5%	11	4.3%	100.0%
	60+	8	4.5%	80.0%	2	2.6%	20.0%	10	3.9%	100.0%
	Cyfanswm*	177	100.0%	69.4%	78	100.0%	30.6%	255	100.0%	100.0%

* ni chynhwysir y rheiny lle nad yw'r oedran neu ryw wedi'i gofnodi neu lle bo'r categori rhyw yn cynnwys llai na 5

29 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Amcangyfrifon Poblogaeth ar gyfer y DU, Cymru a Lloegr, Yr Alban a Gogledd Iwerddon: Canol 2020

8.2 Ethnigrwydd Cleientiaid

Roedd bron pob un o'r cleientiaid (96%) o gefndir ethnig Gwyn (Tabl 5) gan gynnwys 89% a oedd yn Wyn Prydeinig a 3% a oedd yn Wyn Ewropeaidd. Y cefndir ethnig a adroddwyd fwyaf wedyn oedd Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (2%), gyda <1% o gefndir Du neu Ddu Prydeinig. Mae hyn yn cymharu â chyfrannau cenedlaethol (yr Alban)[30] o 96% yn Wyn neu Wyn Prydeinig, 3% yn Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig a 1% yn Ddu neu Ddu Prydeinig.

Tabl 3 Ethnigrwydd cleientiaid

		Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
		N	%	N	%	N	%
Gwyn neu Wyn Prydeinig	Prydeinig	203	89.8%	27	81.8%	230	88.8%
	Gwyddelig	4	1.8%	1	3.0%	5	1.9%
	Ewropeaidd	4	1.8%	3	9.1%	7	2.7%
	Arall	5	2.2%	2	6.1%	7	2.7%
Du neu Ddu Prydeinig	Affricanaidd	1	0.4%	0	0.0%	1	0.4%
	Caribïaidd	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
	Arall	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig;	Bangladeshaidd	1	0.4%	0	0.0%	1	0.4%
	Indiaidd	3	1.3%	0	0.0%	3	1.2%
	Pacistanaidd	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
	Tsieiniïaidd	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
	Arall	1	0.4%	0	0.0%	1	0.4%
Cymysg	Gwyn ac Asiaidd	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
	Gwyn a Du Affricanaidd	1	0.4%	0	0.0%	1	0.4%
	Gwyn a Caribïaidd Du	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
	Arall	2	0.9%	0	0.0%	2	0.8%
Grŵp ethnig arall		1	0.4%	0	0.0%	1	0.4%
Cyfanswm		226	100.0%	33	100.0%	259	100.0%
Ar goll		9		0		9	
Cyfanswm y Cleientiaid		235		33		268	

8.3 Statws cyflogaeth cleientiaid

Roedd mwyafrif y cleientiaid yn gyflogedig (69%). Y statws cyflogaeth a adroddwyd fwyaf wedyn oedd y di-waith (15%) a ddilynwyd gan rai a oedd yn analluog i weithio oherwydd salwch (9%), myfyrwyr (3%) a chadw tŷ (2%).

30 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Cyfrifiad 2011 y DU.

Tabl 4 Statws cyflogaeth cleientiaid

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Cyflogedig	157	68.0%	23	74.2%	180	68.7%
Di-waith	37	16.0%	2	6.5%	39	14.9%
Myfyriwr	7	3.0%	1	3.2%	8	3.1%
Analluog i weithio oherwydd salwch	22	9.5%	2	6.5%	24	9.2%
Cadw tŷ	4	1.7%	1	3.2%	5	1.9%
Ddim yn chwilio am waith	1	0.4%	0	0.0%	1	0.4%
Carchar-gofal	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Gwirfoddolwr	1	0.4%	0	0.0%	1	0.4%
Wedi ymddeol	1	0.4%	1	3.2%	2	0.8%
Heb ddweud	1	0.4%	1	3.2%	2	0.8%
Cyfanswm	231	100.0%	31	100.0%	262	100.0%
Ar goll	4		2		6	
Cyfanswm y Cleientiaid	235		33		268	

8.4 Proffil gamblo

Mae Adran 8.5 yn adrodd gwybodaeth a gesglir gan gleientiaid a oedd yn adrodd bod eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo yn unig.

8.4.1 Lleoliadau gamblo

Caiff hyd at dri gweithgaredd gamblo (penodol yn ôl lleoliad) eu cofnodi ar gyfer pob cleient, a chaiff y rhain eu rhestru yn ôl eu harwyddocâd. Y lleoliad mwyaf cyffredin a adroddwyd ar gyfer gamblo (Tabl 8) oedd ar-lein, a ddefnyddiwyd gan 83% o gamblwyr a ddarparodd y wybodaeth hon (o gymharu â 69% yn 2019/20). Siopau Betio oedd yr ail fath mwyaf cyffredin o leoliad, a ddefnyddiwyd gan 26% o gamblwyr (42% yn 2019/20). Ni ddefnyddiwyd unrhyw leoliadau eraill gan fwy na 10% o gamblwyr, er y defnyddiwyd casinos gan 6% a rhai amrywiol (fel y Loteri, cardiau crafu a'r Pŵls Pêl-droed) gan 10%.

Dengys Tabl 8 leoliadau'r prif weithgaredd gamblo ac, unwaith eto, mae'n dangos mai gwasanaethau ar-lein yw'r rhai mwyaf cyffredin, ac wedyn Siopau Betio. Mae'r ddau leoliad hwn yn cyfrif am y mwyafrif o weithgareddau gamblo, sef 87%.

Tabl 5 Lleoliad y gweithgareddau gamblo a adroddwyd yn 2020/21

	Unrhyw gamblo yn y lleoliad hwn	%	Prif leoliad gamblo	%
Ar-lein	179	82.5%	154	71.0%
Siop Betio	56	25.8%	34	15.7%
Amrywiol	21	9.7%	16	7.4%
Casino	13	6.0%	6	2.8%
Neuadd Bingo	5	2.3%	3	1.4%
Canolfan Adloniant i Oedolion[31]	4	1.8%	2	0.9%
Tafarn	2	0.9%	1	0.5%
Arall	1	0.5%	1	0.5%
Canolfan Adloniant i Oedolion	1	0.5%	0	0.0%
Clwb Aelodau Preifat	0	0.0%	0	0.0%
Digwyddiadau Byw	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm	217		217	
Ar goll	18		18	
Cyfanswm y gamblwyr	235		235	

8.4.2 Gweithgareddau gamblo

Dengys Tabl 6 o fewn gwasanaethau ar-lein, mai digwyddiadau chwaraeon oedd y gweithgaredd unigol mwyaf cyffredin, a ddefnyddiwyd gan 31% o gamblwyr yn gyffredinol (sy'n golygu mai hwn yw'r gweithgaredd unigol mwyaf cyffredin a adroddwyd), ac wedyn slotiau casino (29%) a gemau bwrdd casino (23%). O fewn siopau betio, digwyddiadau chwaraeon oedd y mat mwyaf cyffredin o gamblo, a ddefnyddiwyd gan 12% o gamblwyr, ac wedyn ceffylau (10% a pheiriannau gemau (8%).

31 Fe'u gelwir hefyd yn Ganolfannau Gemau i Oedolion (CGC/AGC)

Tabl 6 Gweithgareddau gamblo, wedi'u grwpio yn ôl lleoliad

Lleoliad Gweithgaredd	N	% ymysg y gamblwyr gamblers	% o fewn y lleoliad location
Siopau Betio			
Digwyddiad chwaraeon neu arall	27	12.4%	48.2%
Ceffylau	21	9.7%	37.5%
Peiriant gemau (FOBT)	17	7.8%	30.4%
Cŵn	8	3.7%	14.3%
Arall	2	0.9%	3.6%
Neuadd Bingo			
Lotri byw	3	1.4%	60.0%
Peiriant gemau	2	0.9%	40.0%
Casino			0.0%
Rwlét	8	3.7%	61.5%
Gemau cardiau ar wahan i bocer	3	1.4%	23.1%
Peiriant gemau (dim FOBT)	1	0.5%	7.7%
Pocer	1	0.5%	7.7%
Canolfan Adloniant i Oedolion			
Peiriant gemau (dim FOBT)	4	1.8%	100%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd			
Peiriant gemau (dim FOBT)	1	0.5%	100%
Tafarn			
Peiriant gemau (arall)	1	0.5%	50.0%
Chwaraeon	1	0.5%	50.0%

Lleoliad Gweithgaredd	N	% ymysg y gamblwyr gamblers	% o fewn y lleoliad location
Online			
Digwyddiadau chwaraeon	68	31.3%	38.0%
Casino (slotiau)	63	29.0%	35.2%
Casino (Gemau bwrdd)	49	22.6%	27.4%
Ceffylau	31	14.3%	17.3%
Bingo	7	3.2%	3.9%
Pocer	7	3.2%	3.9%
Arall	7	3.2%	3.9%
Cŵn	6	2.8%	3.4%
Gwasgar-fetio	3	1.4%	1.7%
Amrywiol			
Cardiau crafu	16	2.3%	76.2%
Loteri (Cenedlaethol)	5	2.3%	23.8%
Pŵls Pêl-droed	1	0.5%	4.8%
Gorsaf wasanaethau Peiriant gemau	1	0.5%	4.8%
Loteri (arall)	1	0.5%	4.8%
Lleoliad arall	1	0.5%	
Cyfanswm	217		
Ar goll	18		
Cyfanswm y gamblwyr	235		

*Gall y %au ddod i gyfanswm o lai na > 100%

8.4.3 Hanes gamblo

Lle bo hynny'n hysbys, roedd y mwyafrif o'r gamblwyr (71%) wedi cael y profiad o ennill swm mawr o arian yn gynnar yn eu hanes o ran gamblo. Ymysg y rheiny a ddarparodd ymateb i'r cwestiwn, roedd 7% wedi colli swydd o ganlyniad i'w gamblo a 18% wedi profi perthynas yn chwalu oherwydd eu gamblo.

Nod oedd gan dros draean o'r gamblwyr (37%) unrhyw ddyled o ganlyniad i gamblo ar adeg yr asesiad (Tabl 7). Fodd bynnag, roedd gan 27% ddyledion o hyd at £5,000 ac roedd gan 36% ddyledion o dros £5,000 neu roeddynt wedi cytuno i Drefniant Gwirfoddol Unigol (IVA).

Tabl 7 Dyled o ganlyniad i gamblo

	N	%
Dim dyled	66	37.1%
O dan £5000	48	27.0%
£5000-£9,999	20	11.2%
£10,000-£14,999	10	5.6%
£15,000-£19,999	9	5.1%
£20,000-£99,999	21	11.8%
£100,000 neu ragor	1	0.6%
Methdaliad	3	1.7%
Mewn IVA	0	0.0%
Cyfanswm	178	
Ar goll/Ddim yn hysbysk	57	
Cyfanswm y gamblwyr	235	

Ar gyfartaledd (canolrif), roedd gamblwyr yn adrodd bod eu gamblo problemus wedi dechrau pan oeddynt yn 27 oed, er bod hyn yn amrywio'n fawr. Roedd tri chwarter y gamblwyr yn adrodd bod eu gamblo problemus wedi dechrau erbyn iddynt fod yn 35 oed, a chwarter ohonynt erbyn iddynt fod yn 21 oed. Ar adeg eu cyflwyno i'r gwasanaethau gamblo, bu gamblwyr yn gamblo (i raddau problemus) am 10 mlynedd ar gyfartaledd (canolrif). Unwaith eto, roedd hyn yn amrywiol iawn, yn amrywio o chwe mis i 50 mlynedd.

8.4.4 Arian sy'n cael ei wario ar gamblo

Roedd gamblwyr yn adrodd eu bod wedi gwario £150 ar gyfartaledd (canolrif) yn ystod pob diwrnod y buont yn gamblo yn ystod y 30 diwrnod cyn eu hasesiad. Gan fod rhai gamblwyr yn gwario ar lefelau sylweddol uwch, mae'r gwerth cymedrig yn uwch, ar lefel o £266 y dydd. Roedd pum deg y cant wedi gwario hyd at £100 yn ystod pob diwrnod y buont yn gamblo yn ystod y 30 diwrnod cyn eu hasesiad (Tabl 8), roedd 18% wedi gwario rhwng £100 a £200, 23% wedi gwario rhwng £200 a £500 a 10% wedi gwario dros £500.

Tabl 8 Gwariant cyfartalog ar ddiwrnodau gamblo

	N	%
Hyd at £100	116	49.6%
Hyd at £200	41	17.5%
Hyd at £300	22	9.4%
Hyd at £400	4	1.7%
Hyd at £500	28	12.0%
Hyd at £1000	10	4.3%
Hyd at £2000	9	3.8%
Dros £2000	4	1.7%
Cyfanswm	234	
Ar goll	1	
Cyfanswm y gamblwyr	235	

Yn ystod y mis blaenorol, roedd gamblwyr wedi adrodd eu bod yn gwario canolrif o £800 ynghyd â chymedr o £1,490 ar gamblo. Roedd ychydig dros hanner (52%) y gamblwyr wedi gwario hyd at £1,000, gyda 49% yn gwario dros £1,000 (Tabl 9). Roedd tua un o bob pump (17%) o gamblwyr yn adrodd eu bod wedi gwario dros £2000 yn ystod y mis blaenorol.

Tabl 9 Gwariant a adroddwyd ar gamblo yn y mis cyn cael triniaeth

	N	%
Hyd at £100	35	14.9%
Hyd at £200	8	3.4%
Hyd at £300	16	6.8%
Hyd at £400	7	3.0%
Hyd at £500	21	8.9%
Hyd at £1000	34	14.5%
Hyd at £2000	74	31.5%
Dros £2000	40	17.0%
Cyfanswm	235	
Ar goll	0	
Cyfanswm y gamblwyr	235	

Roedd gwerthoedd cymedrig ac ystod y gwariant yn amrywio'n sylweddol rhwng y rheiny a oedd yn adrodd gwahanol leoliadau gamblo (Tabl 10), er na ellir priodoli'r gwariant hwnnw i gamblo yn y lleoliadau hynny'n benodol. Roedd gwerth cymedrig y gwariant ar ddiwrnodau gamblo ar ei uchaf ymysg y rheiny sy'n defnyddio casinos ac wedyn gwasanaethau ar-lein. Hefyd, roedd y gwariant misol cyfartalog yn uwch ymhlith y rheiny a oedd yn defnyddio casinos.

Tabl 10 Arian sy'n cael ei wario ar gyfartaledd yn ystod diwrnodau gamblo ac yn y mis blaenorol, yn ôl gamblwyr sy'n adrodd ar gyfer pob lleoliad gamblo

	Gwariant cyfartalog ar bob diwrnod gamblo (£)		Gwariant yn y mis blaenorol (£)	
	Cymedr	Canolrif	Cymedr	Canolrif
Siopau Betio	184	100	1278	800
Casino	500	300	6173	1000
Ar-lein	278	150	1671	1000
Amrywiol	127	50	579	300

9 Mynediad at Wasanaethau

9.1 Ffynhonnell yr atgyfeiriad ar gyfer triniaeth

Cafodd bron bob un o'r atgyfeiriadau (96%) eu gwneud gan y cleientiaid eu hunain. Roedd gwasanaethau ymddiriedolaethau iechyd meddwl a 'gwasanaethau neu asiantaethau eraill' yn cyfrif am 4% o atgyfeiriadau rhyngddynt (Tabl 11).

Tabl 11 Ffynhonnell yr atgyfeiriad ar gyfer cleientiaid sy'n cael triniaeth yn 2020/21, yn ôl math y cleient

	Cleient sy'n gamblo		Cleient arall		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Hunanatgyfeiriad	224	95.3%	32	97.0%	256	95.5%
Gwasanaeth neu asiantaeth arall	4	1.7%	1	3.0%	5	1.9%
Iechyd Meddwl, Ymddiriedolaeth GIG	5	2.1%	0	0.0%	5	1.9%
Gwasanaethau Camddefnyddio Cyffuriau	1	0.4%	0	0.0%	1	0.4%
Meddyg Teulu	1	0.4%	0	0.0%	1	0.4%
Cyfanswm	235		33		268	

9.2 Amseroedd aros am apwyntiad cyntaf

Cyfrifwyd yr amser aros fel yr amser rhwng dyddiad yr atgyfeiriad a'r apwyntiad cyntaf a gofnodwyd. O ran cleientiaid a driniwyd yn ystod 2020/21, cafodd 50% o'r cleientiaid apwyntiad o fewn chwe diwrnod, a 75% o fewn wyth diwrnod.

9.3 Cyfnod yr amser yn derbyn triniaeth

Ymysg yr holl gleientiaid a oedd wedi derbyn a diweddu eu triniaeth yn ystod 2020/21, roedd eu triniaeth yn para am gyfartaledd (canolrif) o wyth wythnos. Derbyniodd chwarter y cleientiaid driniaeth am dair wythnos neu lai, derbyniodd hanner y cleientiaid driniaeth am rhwng tair a 13 wythnos a derbyniodd chwarter y cleientiaid driniaeth am dros 13 wythnos.

10 Canlyniadau'r Driniaeth

Ymysg y cleientiaid a dderbyniodd driniaeth o fewn 2020/21, roedd 108 (40%) yn dal i dderbyn triniaeth ddiwedd Mawrth 2021, tra bo 160 (60%) wedi gadael y driniaeth cyn diwedd Mawrth 2021. Cyflwynwyd canlyniadau'r driniaeth ar gyfer y cleientiaid hynny a ryddhawyd o fewn y cyfnod hwn er mwyn cynrychioli eu statws ar ddiwedd y driniaeth.

10.1 Y rhesymau dros adael triniaeth

Roedd mwyafrif y cleientiaid (63%) a oedd wedi gadael eu triniaeth o fewn 2020/21 wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd. Fodd bynnag, roedd 26% wedi rhoi'r gorau i'r driniaeth cyn yr adeg yr oedd i fod i orffen. Cafodd cyfran lawer is ohonynt eu rhyddhau'n gynnar trwy gytundeb (4%). Roedd cleientiaid eraill ar wahân gamblwyr yn fwy tebygol o gwblhau triniaeth (73% o gymharu â 61%) ac yn llai tebygol o roi'r gorau iddi (18% o gymharu â 28%) ac yn fwy tebygol o gael eu rhyddhau'n gynnar trwy gytundeb (9% o gymharu â 4%).

Tabl 12 Rhesymau dros adael triniaeth o ran cleientiaid a dderbyniodd driniaeth o fewn 2020/21

	Cleient sy'n gamblo		Cleient arall		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	84	61.3%	16	72.7%	100	62.9%
Wedi rhoi'r gorau iddi	38	27.7%	4	18.2%	42	26.4%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	5	3.6%	2	9.1%	7	4.4%
Ddim yn hysbys	6	4.4%	0	0.0%	6	3.8%
Wedi'u cyfeirio ymlaen	2	1.5%	0	0.0%	2	1.3%
Ymadawedig	2	1.5%	0	0.0%	2	1.3%
Cyfanswm	137	100.0%	22	100.0%	159	100.0%

10.2 Sgorau difrifoldeb

10.2.1 Sgorau difrifoldeb sylfaenol

Caiff dau fesur difrifoldeb eu cofnodi'n rheolaidd o fewn apwyntiadau, sef, yn benodol, y Mynegrif Difrifoldeb Gamblo Problemus (MDGP/PGSI) a'r sgôr CORE-10.

MDGP

Mae'r MDGP yn adnodd wedi'i ddilysu[32] a ddefnyddir yn yr Arolwg Iechyd Lloegr, Arolwg Iechyd yr Alban a'r Arolwg o Gamblo Problemus yng Nghymru. Mae'r MDGP yn cynnwys naw eitem a chaiff pob eitem ei hasesu ar raddfa pedwar pwynt, sy'n rhoi cyfanswm sgôr o rhwng sero a 27 pwynt.

32 Mae'r MDGP yn adnodd sgrinio wedi'i ddilysu ar lefel poblogaeth. Dylid nodi na chafodd y MDGP ei ddylunio fel adnodd clinigol, neu fel mesur canlyniadau ar gyfer triniaeth. Ni ellir dehongli'r MDGP yn uniongyrchol fel meincnod ar gyfer effeithiolrwydd triniaeth, gan na ellir cipio canlyniadau tymor hwy. Fodd bynnag, yn absenoldeb mesur clinigol sydd wedi'i gytuno'n gyffredinol, mae'r MDGP yn darparu dangosydd ar gyfer niwed gamblo a gydnabyddir yn rhyngwladol.

Mae sgôr MDGP o wyth neu ragor yn cynrychioli unigolyn sy'n gamblwr problemus. Mae sgorau o rhwng tri a saith yn cynrychioli unigolion y dosbarthwyd eu bod mewn perygl canolig o broblemau gamblo (gamblwyr sy'n profi lefel ganolig o broblemau sy'n arwain at rai canlyniadau negyddol) ac mae sgôr o un neu ddau'n cynrychioli unigolion sydd mewn perygl isel o broblemau gamblo (gamblwyr sy'n profi lefel isel o broblemau gydag ychydig neu ddim canlyniadau negyddol wedi'u nodi).

Ar adeg yr apwyntiad hysbys cynharaf ar gyfer gamblwyr a dderbyniodd driniaeth yn ystod 2020/21, cofnodwyd sgôr MDGP ar gyfer 84% o gamblwyr. Ymysg y rhain (Tabl 13), roedd y mwyafrif (99%) wedi cofnodi sgôr MDGP o 8 neu ragor. Diffiniwyd cyfrannau llawer is fel rhai â risg canolig (1%). Ymysg y rheiny yn y categori MDGP uchaf, roedd y sgôr MDGP cymedrig yn 21, sydd gryn dipyn yn uwch na'r lleiafswm o wyth ar gyfer y categori hwn.

Tabl 13 Categori difrifoldeb MDGP yn yr apwyntiad cynharaf

	N	%
Dim problem (0)	1	0.5%
Risg isel (1-2)	0	0.0%
Risg canolig (3-7)	2	1.0%
Sgôr o 8+	195	98.5%
Cyfanswm	198	100.0%
Ar goll	37	
Cyfanswm y gamblwyr	235	

CORE-10

Mae'r CORE-10 yn holiadur 10 eitem byr sy'n cynnwys yr eitemau a ganlyn: Gorbryder (2 eitem), iselder (2 eitem), trawma (1 eitem), problemau corfforol (1 eitem), y modd y mae'n gweithredu (3 eitem - o ddydd i ddydd, perthnasau agos, perthnasau cymdeithasol) ynghyd â'r risg i'w hunan (1 eitem). Mae gan y mesur 6 dwysedd/difrifoldeb uchel a 4 eitem dwysedd /difrifoldeb isel, a gaiff eu sgorio'n unigol ar raddfa o 0 i 4. Byddai sgôr o 40 (yr uchafswm) yn cael ei ddosbarthu fel gofid difrifol, 25 = canolig i ddifrifol, 20 = canolig, 15 = ysgafn, gyda 10 neu lai yn is na'r torbwynt clinigol.

Ar adeg yr apwyntiad hysbys cyntaf ar gyfer cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn ystod 2020/21, cofnodwyd sgôr CORE-10 ar gyfer 83% o'r cleientiaid. Ymysg y cleientiaid hyn, roedd y sgorau wedi'u dosbarthu'n gymharol gyfartal ar draws y categorïau difrifoldeb (Tabl 25) gyda thua un o bob pum cleient wedi'u sgorio'n ddifrifol (17%), canolig-i-ddifrifol (19%), canolig (20%), gyda 28% yn sgorio'n ysgafn a 17% yn sgorio'n is na'r torbwynt clinigol. O gymharu â chleientiaid eraill, roedd gamblwyr yn fwy tebygol na chleientiaid eraill i sgorio'n ddifrifol (17% o gymharu â 15%). O fewn y categori 'difrifol', roedd y sgorau cymedrig yn 29 ar gyfer gamblwyr a 28 ar gyfer cleientiaid eraill.

Tabl 14 Categori difrifoldeb CORE-10 yn yr apwyntiad cynharaf

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Is na'r torbwynt clinigol	31	15.8%	6	23.1%	37	16.7%
Ysgafn	57	29.1%	6	23.1%	63	28.4%
Canolig	39	19.9%	5	19.2%	44	19.8%
Canolig ddifrifol	36	18.4%	5	19.2%	41	18.5%
Difrifol	33	16.8%	4	15.4%	37	16.7%
Cyfanswm	196	100.0%	26	100.0%	222	100.0%
Ar goll	39		7		46	
Cyfanswm y Cleientiaid	235		33		268	

10.2.2 Newid mewn sgorau difrifoldeb

Gan fod sgorau MDGP a CORE-10 yn cael eu cofnodi ym mhob apwyntiad, mae'n bosib adrodd am unrhyw newidiadau i'r sgorau hyn dros gyfnod o amser. Defnyddir tri dull i'w hadrodd yma: y newid cyffredinol yn y sgorau, cynnydd a gostyngiadau yn y sgorau, a newidiadau rhwng categorïau difrifoldeb. Caiff newidiadau eu hadrodd fel y rheiny rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf o fewn cyfnod o driniaeth a dderbynnir gan gleient, ac felly os derbyniodd cleient sawl cyfnod o driniaeth (gan un neu ragor o ddarparwyr), efallai na fydd y sgorau'n adlewyrchu'r newid cronnol dros eu hanes cyfan o driniaeth.

MDGP

Cyfrifwyd newidiadau mewn sgorau MDGP ar gyfer cleientiaid a oedd wedi cwblhau eu triniaeth cyn diwedd Mawrth 2020 (gweler adran 10.1).). Rhwng yr apwyntiad cynharaf a diweddaraf o fewn cyfnod o driniaeth lle cafodd sgorau MDGP eu cofnodi, roedd cleientiaid wedi cyflawni gwelliant, ar gyfartaledd (canolrif), o 12` pwynt ar raddfa'r MDGP.

Mae Tabl 15 yn crynhoi cyfeiriad a graddau'r newid mewn sgorau MDGP, gyda'r mwyafrif (77%) yn gwella rhwng dechrau a chwblhau'r driniaeth, roedd tua un o bob pump (22%) yn dangos dim newid a lleiafrif bach (2%) yn cofnodi sgôr difrifoldeb uwch yn yr apwyntiad diweddaraf o gymharu â'r un cynharaf. Roedd gamblwyr yn fwyaf tebygol (39%) o gyflawni gwelliant o 20-27 pwynt, gyda chwarter arall (24%) yn cyflawni gwelliant o 10-19 pwynt.

Dengys Tabl 16 y newidiadau yn sgorau'r MDGP yn ôl y rheswm dros ryddhau cleientiaid. Roedd diffyg newid mewn sgorau'n fwy tebygol o ran y rheiny nad oeddynt wedi cwblhau eu triniaeth. O ran y rheiny a oedd wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd, cofnodwyd sgorau gwell ar gyfer y mwyafrif ohonynt (89%). Roedd lefel y newid yn amrywio hefyd yn ôl y rheswm dros ryddhau cleientiaid, gyda chymedr o 19 pwynt ar gyfer y rheiny a oedd yn cwblhau eu triniaeth, o gymharu â wyth ar gyfer y rheiny a oedd yn rhoi'r gorau iddi

Tabl 15 Newidiadau mewn sgorau MDGP rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf

	N	%
Gwelliant o 20- 27 pwynt	52	38.5%
Gwelliant o 10- 19 pwynt	32	23.7%
Gwelliant o 1- 9 pwynt	20	14.8%
Dim newid	29	21.5%
Wedi cynyddu: 1 to 9 pwynt	2	1.5%
Wedi cynyddu: 10 to 18 pwynt	0	0.0%
Wedi cynyddu: 19 to 27 pwynt	0	0.0%
Cyfanswm	135	100.0%
Ar goll	3	
Cyfanswm	138	

Tabl 16 Cyfeiriad y newid mewn sgôr MDGP rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf yn ôl y rheswm dros ryddhau

	Gwaeth		Dim newid		Gwell	
	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	0	0.0%	5	100.0%	0	0.0%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	0	0.0%	9	10.8%	74	89.2%
Wedi rhoi'r gorau iddi	1	2.6%	12	31.6%	25	65.8%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad a thriniaeth)	0	0.0%	1	20.0%	4	80.0%
Ddim yn hysbys (asesiad yn unig)	0	0.0%	1	100.0%	0	0.0%
Ddim yn hysbys (asesiad a thriniaeth)	1	50.0%	0	0.0%	1	50.0%

Dengys Tabl 17 y categori diweddaraf a gofnodwyd o ran difrifoldeb cyn diwedd y driniaeth o gymharu â'r cynharaf yn Nhabl 13. Ar y pwynt hwn, roedd gan gyfran lawer is o gleientiaid (36%) sgôr MDGP [33] o 8+. Roedd dau ddeg pedwar y cant o gamblwyr yn cael eu diffinio bellach fel rhai a chanddynt 'ddim problem', gyda'r gweddill yn cael eu diffinio fel rhai a chanddynt risg isel (18%) neu ganolig (23%).

33 Gan fod y dosbarthiad MDGP uchaf yn sgôr o fewn yr ystod o rhwng 8 a 27, bydd llawer o gleientiaid y maent yn dal i fod wedi'u dosbarthu felly ar ddiwedd cyfnod penodol o driniaeth yn dal i fod wedi profi gostyngiad yn eu sgôr MDGP, er nad yw'n un a fyddai'n ddigonol i'w tynnu o'r categori hwn.

Tabl 17 Categori difrifoldeb MDGP diweddaraf a gofnodwyd o fewn y driniaeth

	N. Clients	%	Mean score
Dim problem (0)	32	23.7%	0
Risg isel (1-2)	24	17.8%	1.6
Risg canolig (3-7)	31	23.0%	5.0
Sgôr o 8+	48	35.6%	16.2
Cyfanswm	135	100.0%	7.1
Ar goll	3		
Cyfanswm y gamblwyr	138		

CORE-10

Cyfrifwyd newidiadau o ran y sgôr CORE-10 ar gyfer cleientiaid a oedd wedi diweddu eu triniaeth o fewn y cyfnod hwn. Rhwng yr apwyntiad cynharaf a diweddaraf o fewn y cyfnodau triniaeth y cofnodwyd sgorau CORE-10 ar eu cyfer, cafwyd gwelliant yn sgorau'r cleientiaid, ar gyfartaledd (cymedrig), o 8 pwynt ar y raddfa CORE-10 (8 pwynt o ran cleientiaid ar wahân i gamblwyr).

Mae Tabl 18 yn crynhoi cyfeiriad a graddau'r newid mewn sgorau CORE-10 gyda'r mwyafrif (76%) yn gwella o fewn y driniaeth, ond gyda 22% yn dangos dim newid a lleiafrif bach (3%) yn cofnodi sgôr difrifoldeb uwch yn eu hapwyntiad diweddaraf, o gymharu â'u hapwyntiad cynharaf. Roedd y gwelliant mwyaf a gofnodwyd (64%) yn welliant o rhwng un ac 20 pwynt. Yn gyffredinol, roedd y gwelliannau'n debyg rhwng y gamblwyr a chleientiaid eraill.

Dengys Tabl 19 y newidiadau hyn yn y sgorau CORE-10 yn ôl y rheswm dros ryddhau cleientiaid o driniaeth. Roedd diffyg newid mewn sgôr yn llawer mwy tebygol o ran y rheiny nad oeddent wedi cwblhau eu triniaeth. O ran y rheiny a oedd wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd, cofnodwyd sgorau gwell ar gyfer y mwyafrif ohonynt (85%).

Tabl 18 Cyfeiriad y newid mewn sgôr CORE-10 rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Gwelliant o 31-40 pwynt	1	0.8%	0	0.0%	1	0.7%
Gwelliant o 21-30 pwynt	15	11.3%	2	10.0%	17	11.1%
Gwelliant o 11-20 pwynt	35	26.3%	5	25.0%	40	26.1%
Gwelliant o 1-10 pwynt	50	37.6%	8	40.0%	58	37.9%
Dim newid	28	21.1%	5	25.0%	33	21.6%
Cynnydd o 1-10 pwynt	4	3.0%	0	0.0%	4	2.6%
Cynnydd o 11-20 pwynt	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cynnydd o 21-30 pwynt	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cynnydd o 31-40 pwynt	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm	133	100.0%	20	100.0%	153	100.0%

Tabl 19 Cyfeiriad y newid mewn sgôr CORE-10 rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf yn ôl y rheswm dros ryddhau

	Gwaeth		Dim newid		Gwell	
	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	0	0.0%	5	100.0%	0	0.0%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	4	4.1%	11	11.3%	82	84.5%
Wedi rhoi'r gorau iddi	0	0.0%	14	34.1%	27	65.9%
Wedi'u cyfeirio ymlaen (asesiad a thriniaeth)	0	0.0%	2	28.6%	5	71.4%
Ddim yn hysbys (asesiad yn unig)	0	0.0%	1	100.0%	0	0.0%
Ddim yn hysbys (asesiad a thriniaeth)	0	0.0%	0	0.0%	2	100.0%

Dengys Tabl 20 y categori difrifoldeb diweddaraf a gofnodwyd cyn diwedd y driniaeth, o gymharu â'r un cynharaf yn Nhabl 14. Ar y pwynt hwn, roedd cyfran is o gleientiaid (4%) yn dal i gael eu dosbarthu yn y categori 'difrifol'. Roedd mwyafrif y cleientiaid (66%) yn cael eu diffinio bellach fel rhai a oedd yn 'is na'r torbwynt clinigol ', gyda'r mwyafrif o'r gweddill yn cael eu diffinio yn y categori ysgafn (18%).

Tabl 20 Categori difrifoldeb CORE-10 diweddaraf a gofnodwyd o fewn y driniaeth

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Is na'r torbwynt clinigol	88	66.2%	13	65.0%	101	66.0%
Ysgafn	23	17.3%	5	25.0%	28	18.3%
Canolig	7	5.3%	0	0.0%	7	4.6%
Canolig ddifrifol	9	6.8%	2	10.0%	11	7.2%
Difrifol	6	4.5%	0	0.0%	6	3.9%
Cyfanswm	133	100.0%	20	100.0%	153	100.0%

11 Tueddiadau

11.1 Tueddiadau o ran niferoedd sy'n cael triniaeth

Dengys Tabl 21 bod nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth o fewn unrhyw flwyddyn benodol wedi amrywio ers 2015/16, gyda nifer uchaf y cleientiaid yn cael triniaeth yn 2017/18.

Tabl 21 Tueddiadau o ran nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth yn ystod y flwyddyn – 2015/16 i 2020/21

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Cleientiaid sy'n cael triniaet	218	280	302	295	295	268

Ffigur 1 Tueddiadau o ran nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth – 2015/16 i 2020/21

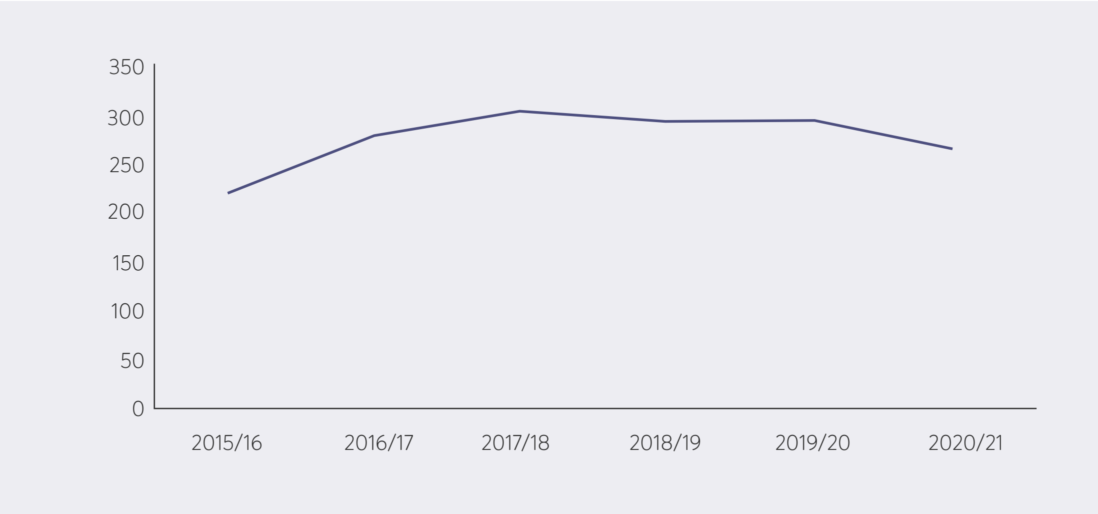

Mae gwasanaethau gamblo yn darparu pwynt cyswllt a chymorth ar gyfer cleientiaid y mae eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo. Dengys Tabl 22 bod cyfran y cleientiaid sy'n chwilio am help o ganlyniad i gamblo rhywun arall wedi cynyddu o 3% yn 2015/16 i 12% yn 2020/21.

Tabl 22 Tueddiadau o ran y rheswm dros atgyfeirio– 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%	N	%
Cleientiaid y mae eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo	211	97.2%	267	96.0%	283	95.3%	272	94.4%	258	89.9%	235	87.7%
Rhai eraill a effeithir	6	2.8%	11	4.0%	14	4.7%	16	5.6%	26	9.1%	31	11.6%
Unigolyn mewn perygl o ddatblygu problem gamblo	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	3	1.0%	2	0.7%
Ar goll	1		2		5		7		8		0	
Cyfanswm y cleientiaid	218		280		302		295		295		268	

11.2 Tueddiadau o ran y math o gamblo

Y gwahaniaeth mwyaf nodedig a adroddwyd o ran lleoliadau gamblo rhwng 2015/16 a 2020/21 (Tabl 23) fu'r cynnydd yn y gyfran sy'n adrodd eu bod yn defnyddio gwasanaethau gamblo ar-lein (a oedd wedi codi o 52% i 83%) ochr yn ochr â'r gostyngiad yn y gyfran sy'n defnyddio siopau betio (sydd wedi gostwng o 54% i 26%). Mae'n amlwg hefyd bod cynnydd yn y defnydd o weithgareddau amrywiol (o 3% i 10%).

Tabl 23 Tueddiadau o ran lleoliadau gamblo – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	N	%	N	%	N	N	%
Siopau Betio	113	53.6%	114	42.7%	125	45.1%	119	44.4%	105	41.7%	56	25.8%
Neuadd Bingo	3	1.4%	2	0.7%	3	1.1%	7	2.6%	1	0.4%	5	2.3%
Casino	9	4.3%	10	3.7%	20	7.2%	22	8.2%	21	8.3%	13	6.0%
Digwyddiadau byw	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	1	0.4%	0	0.0%	0	0.0%
Canolfan Adloniant i Oedolion	7	3.3%	7	2.6%	7	2.5%	7	2.6%	5	2.0%	4	1.8%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	0	0.0%	1	0.4%	1	0.4%	1	0.4%	0	0.0%	1	0.5%
Tafarn	2	0.9%	3	1.1%	5	1.8%	2	0.7%	1	0.4%	2	0.9%
Ar-lein	110	52.1%	181	67.8%	186	67.1%	178	66.4%	176	69.8%	179	82.5%
Amrywiol	7	3.3%	13	4.9%	16	5.8%	16	6.0%	17	6.7%	21	9.7%
Clwb aelodau preifat	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Arall	1	0.5%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	1	0.4%	1	0.5%
Cyfanswm	211		267		277		268		252		235	

11.3 Tueddiadau o ran y rheswm dros adael triniaeth

A hwnnw wedi'i grwpio yn ôl flwyddyn y derbyniwyd triniaeth dengys Tabl 24 nifer o dueddiadau cadarnhaol, gyda chynnydd yng nghyfran y cleientiaid sy'n cwblhau triniaeth a drefnwyd (o 51% i 63%), ochr yn ochr â gostyngiad yn y gyfran sy'n rhoi'r gorau i'w triniaeth (o 43% i 26%).

Tabl 24 Tueddiadau o ran y rheswm dros adael triniaeth – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	12	6.5%	37	15.5%	27	10.5%	13	5.5%	30	11.9%	6	3.8%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	94	50.5%	119	49.8%	133	51.6%	133	56.6%	147	58.1%	100	62.9%
Wedi rhoi'r gorau iddi	80	43.0%	81	33.9%	92	35.7%	86	36.6%	74	29.2%	42	26.4%
Wedi'u cyfeirio ymlaen	0	0.0%	1	0.4%	6	2.3%	3	1.3%	1	0.4%	7	4.4%
Ymadawedig	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm y cleientiaid a ryddhawyd	186		239		258		235		253		160	

11.4 Tueddiadau o ran nodweddion y cleient

Dengys Tabl 25 gynnydd bach cyffredinol yng nghyfran y cleientiaid sy'n fenywod, sydd wedi codi o 17% yn 2015/16 i 30% yn 2020/21.

Tabl 25 Tueddiadau o ran y rhywiau – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Gwryw	182	83.5%	236	84.3%	248	82.1%	244	82.7%	232	78.6%	182	69.5%
Benyw	36	16.5%	44	15.7%	54	17.9%	50	16.9%	63	21.4%	80	30.5%
Cyfanswm y cleientiaid	218		280		302		295		295		268	

* Ni chynhwyswyd categorïau rhyw sydd â llai na 100 o gleientiaid o fewn y tabl hwn

Dengys Tabl 26 nad yw cyfran y cleientiaid sy'n dod o wahanol grwpiau ethnig wedi newid yn sylweddol dros y pum mlynedd diwethaf.

Tabl 26 Tueddiadau o ran ethnigrwydd – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Gwyn neu wyn Prydeinig	208	96.7%	274	98.6%	294	97.7%	288	97.6%	277	95.2%	249	96.1%
Du neu Ddu Prydeinig	2	0.9%	0	0.0%	1	0.3%	0	0.0%	0	0.0%	1	0.4%
Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig	5	2.3%	3	1.1%	5	1.7%	7	2.4%	11	3.8%	5	1.9%
Cymysg	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	1	0.3%	3	1.2%
Arall	0	0.0%	1	0.4%	1	0.3%	0	0.0%	2	0.7%	1	0.4%
Ddim yn hysbys/ Ar goll	3		2		1		0		4		9	
Cyfanswm y cleientiaid	218		280		302		295		295		268	

Ystadegau Cenedlaethol gan y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol

Cymru

1af Ebrill 2020 i 31ain Mawrth 2021

GambleAware

Cynnwys

Wales

1	Crynodeb Gweithredol	111
2	Gwybodaeth am y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol	112
3	Cefndir a Chyd-destun o ran Polisïau	113
4	Cronfa ddata'r FfAD/DRF	115
5	Ynghylch yr adroddiad hwn	115
6	Nodiadau ar ddehongli	116
7	Asesiad o ansawdd a chadernid data FfAD 2020/21	117
8	Nodweddion Cleientiaid	118
8.1	Oedran a rhyw cleientiaid	118
8.2	Ethnigrwydd cleientiaid	119
8.3	Statws cyflogaeth cleientiaid	119
8.4	Proffil Gamblo	120
8.4.1	Lleoliadau Gamblo	120
8.4.2	Gweithgareddau gamblo	121
8.4.3	Hanes Gamblo	123
8.4.4	Arian sy'n cael ei wario ar gamblo	123
9	Mynediad at wasanaethau	125
9.1	Ffynhonnell yr atgyfeiriad ar gyfer cael triniaeth	125
9.2	Amseroedd aros am apwyntiad cyntaf	125
9.3	Cyfnod yr amser y derbyniwyd triniaeth	125
10	Canlyniadau'r Driniaeth	126
10.1	Y rhesymau dros adael triniaeth	126
10.2	Sgorau Difrifoldeb	127
10.2.1	Sgorau difrifoldeb sylfaenol	127
10.2.2	Newid mewn sgorau difrifoldeb	128
11	Tueddiadau	131
11.1	Tueddiadau o ran niferoedd sy'n cael triniaeth	131
11.2	Tueddiadau o ran y math o gamblo	132
11.3	Tueddiadau o ran y rheswm dros adael triniaeth	133
11.4	Tueddiadau o ran nodweddion cleientiaid	133

1 Crynodeb Gweithredol

Nodweddion y cleient

- Cafodd cyfanswm o 347 o breswylwyr Cymru eu trin yn y gwasanaethau gamblo (sy'n adrodd i'r Fframwaith Adrodd Data (FfAD) yn ystod 2020/21.
- Roedd mwyafrif y cleientiaid (66%) yn wrywod.
- Roedd tri chwarter (75%) y cleientiaid yn 44 oed neu iau. Adroddwyd y niferoedd uchaf yn y bandiau oedran 25-29 oed a 30-34 oed, sy'n cyfrif am gyfanswm o 39% o'r cleientiaid
- Roedd dros naw o bob deg (96%) o gefndir ethnig gwyn, gan gynnwys 93% a oedd yn Wyn Prydeinig. Y cefndiroedd ethnig mwyaf cyffredin a adroddwyd wedyn oedd Asiaidd ac Asiaidd Prydeinig (2%), a Du neu Ddu Prydeinig (2%).
- Roedd mwyafrif y cleientiaid yn gyflogedig (68%). Y statws cyflogaeth a adroddwyd fwyaf wedyn oedd y di-waith (11%) a rhai analluog i weithio oherwydd salwch (11%), ac wedyn rhai wedi ymddeol (4%), rhai sy'n cadw tŷ (4%) a myfyrwyr (2%).

Proffil gamblo

- Ymysg cleientiaid a oedd yn derbyn triniaeth am eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo, roedd sgoriau cychwynnol y Mynegai Difrifoldeb Gamblo Problemus (MDGP/PGSI) [1] yn dangos bod gan y mwyafrif (98%) sgôr o wyth neu fwy (y mae'r raddfa MDGP yn eu dosbarthu'n bobl â phroblem gamblo) ar adeg eu hasesu ar gyfer triniaeth. Ymysg y rheiny yr oedd eu cyfnod o driniaeth wedi dod i ben o fewn blwyddyn 2020/21, roedd y gyfran hon wedi gostwng i 25% a dangosodd y mwyafrif (83%) rywfaint o wellhad ar y raddfa hon.
- Y lleoliad mwyaf cyffredin ar gyfer gamblo oedd gamblo ar-lein, a ddefnyddiwyd gan 83% o gleientiaid. Siopau betio oedd y lleoliad mwyaf cyffredin wedyn, sy'n cael eu defnyddio gan 21% o gamblwyr.
- Rhwng 2015/16 a 2020/21, roedd y gyfran a oedd yn adrodd am ddefnyddio gwasanaethau gamblo ar-lein wedi cynyddu o 65% i 83%. Yn yr un cyfnod, roedd y gyfran a oedd yn defnyddio siopau betio wedi gostwng o 47% i 21%.
- O fewn gwasanaethau ar-lein, y gweithgaredd mwyaf cyffredin oedd gamblo drwy slotiau casino (32%), a oedd yn cael ei ddilyn gan ddigwyddiadau chwaraeon (23%) a gemau bwrdd casino (14%).
- Roedd y mwyafrif o'r gamblwyr (58%) yn adrodd bod ganddyn nhw ddyled oherwydd eu gamblo. Roedd 16% wedi colli swydd o ganlyniad i'w gamblo ac roedd 33% wedi cael profiad o berthynas yn chwalu oherwydd eu gamblo.
- Ar gyfartaledd (canolrif), roedd gamblwyr yn adrodd eu bod wedi gwario £600 ar gamblo yn y 30 niwrnod blaenorol cyn iddyn nhw gael eu hasesu, gyda 50% yn gwario mwy na hyn.

Ymgysylltu â thriniaeth

- Roedd mwyafrif yr atgyfeiriadau i gael triniaeth (90%) yn cael eu gwneud gan y cleientiaid eu hunain.
- Ar gyfer cleientiaid a dderbyniodd driniaeth o fewn blwyddyn, gwelwyd 50% gleientiaid am y tro

1 Gweler yr Atodiad, adran 12.2

cyntaf o fewn diwrnod ar ôl cael eu hatgyfeirio, a gwelwyd 75% ohonyn nhw o fewn pedwar diwrnod.

- Ymysg pob un o'r rhai hynny sy'n derbyn a diweddu eu triniaeth o fewn 2020/21, roedd y driniaeth yn parhau am gyfartaledd (canolrif) o wyth wythnos.

Canlyniadau'r driniaeth

- Ymysg y cleientiaid y daeth eu triniaeth i ben yn ystod 2020/21, cwblhaodd y mwyafrif (78%) y driniaeth a drefnwyd. Gadawodd 16% y driniaeth a drefnwyd cyn yr adeg yr oedd i fod i orffen.
- Rhwng 2015/16 a 2020/21, cynyddodd y gyfran o gleientiaid a oedd yn cwblhau triniaeth a drefnwyd o 64% i 78%, tra bod y gyfran a oedd yn gadael y driniaeth wedi gostwng o 28% i 16%.
- Ymysg gamblwyr, bu gwellhad yn y sgorau MDGP gyda chyfartaledd (canolrif) o 16 pwynt rhwng yr apwyntiad cynharaf a'r un olaf yn y driniaeth.
- Ar ddiwedd y driniaeth, nid oedd gan 75% sgôr MDGP o 8+ mwyach, o gymharu â 2% ar ddechrau'r driniaeth.
- Gwelwyd gwelliannau mewn sgôr MDGP ar gyfer 94% o gamblwyr a oedd yn cwblhau eu triniaeth, o gymharu â 51% o'r rheiny a oedd wedi rhoi'r gorau iddi
- Diffiniwyd 64% o gleientiaid fel rhai 'is na'r torbwynt clinigol' ar raddfa CORE-10 ar ddiwedd y driniaeth, o'i gymharu â 7% yn unig ar ddechrau'r driniaeth.
- Gwelwyd gwelliannau yn y sgôr CORE-10 o ran 92% o gleientiaid a oedd yn cwblhau eu triniaeth, o gymharu â 49% o'r rheiny a oedd yn rhoi'r gorau iddi

2 Gwybodaeth am y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol

Mae'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol (GTGC/NGTS) yn rhwydwaith o sefydliadau sy'n gweithio gyda'i gilydd i ddarparu triniaeth a chefnogaeth gyfrinachol ar gyfer unrhyw un sy'n profi niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, ac mae'n rhad ac am ddim ledled Lloegr, Yr Alban a Chymru. Mae'r GTGC yn cael ei gomisiynu gan GambleAware, sef elusen annibynnol sy'n dyfarnu grantiau ac yn mabwysiadu dull iechyd cyhoeddus er mwyn lleihau niwed drwy gamblo.

Ble bynnag y mae rhywun yn cysylltu trwy'r rhwydwaith hwn, mae'r darparwyr hyn yn gweithio ochr yn ochr â'i gilydd drwy lwybrau atgyfeirio i gyflawni'r pecyn gofal mwyaf addas ar gyfer unigolion sy'n profi anawsterau gyda gamblo, ac i'r rhai hynny sy'n cael eu heffeithio gan arferion gamblo rhywun arall.

Mae'r data ar gyfer y cyfnod 2020/21 a geir o fewn yr adroddiad hwn yn ymdrin â gwybodaeth a gyflwynwyd gan y sefydliadau a ganlyn, gyda manylion y gwasanaethau a ddarperir ganddyn nhw'n wedi'u rhestru isod.

Mae GamCare[2] a'i rwydwaith o bartneriaid yn cynnig:

- Triniaeth ar-lein a gefnogir gan gysylltiad rheolaidd â therapydd, sydd ar gael ar adegau ac mewn mannau sy'n gyfleus i'r cleient dros gyfnod o wyth wythnos.

2 Yn ychwanegol, mae GamCare yn gweithredu'r Llinell Gymorth Genedlaethol sy'n cynnig sgyrsiau cymorth byw dros y ffôn ac ar-lein ac sy'n darparu cefnogaeth yn syth i unigolion ac atgyfeiriad i'r gwasanaeth triniaeth. Yn ogystal, mae GamCare yn cynnig gwybodaeth a chyngor drwy'u gwefan, fforymau a gymedrolir ac ystafelloedd sgwrsio ar-lein ar gyfer grwpiau. Nid yw'r gwasanaethau hyn o fewn cwmpas y data a gyflwynir yn yr adroddiad hwn.

- Cymorth a thriniaeth therapiwtig un-i-un, wyneb-yn-wyneb, ar-lein a thros y ffôn ar gyfer pobl â phroblemau gamblo, yn ogystal â ffrindiau ac aelodau teulu sy'n cael eu heffeithio gan gamblo.
- Cyrsiau Adfer Gamblo a gyflwynir wyneb-yn-wyneb neu ar-lein dros gyfnod o rhwng chwech i wyth wythnos.

Mae Cymdeithas Gordon Moody yn cynnig:

- Canolfannau Triniaeth Preswyl – dwy ganolfan arbenigol unigryw, sy'n darparu rhaglen driniaeth breswyl ddwys ar gyfer dynion sy'n gaeth i gamblo, dros gyfnod o 14 wythnos.
- Tai/Llety Adferiad – llety arbenigol i'r rheiny sydd wedi cwblhau'r rhaglenni triniaeth ond sydd angen cymorth ychwanegol i'w hadfer rhag mynd yn ôl i'w hen arferion gamblo.
- Rhaglen Encilio a Chwnsela – rhaglenni encilio ar gyfer cohortau o ferched yn unig a chohortau o ddynion yn unig, sy'n cyfuno arosiadau preswyl byr gyda chymorth cwnsela yn y cartref.

Mae Ymddiriedolaeth Sefydledig GIG Canol a Gogledd-orllewin Llundain (Clinig Trin Gamblo Problemus Llundain) yn cynnig:

- Triniaeth ar gyfer problemau gamblo yn arbennig ar gyfer pobl gyda dibyniaethau mwy difrifol yn ogystal â'r rhai hynny gyda chyflyrau iechyd meddwl ac iechyd corfforol cydafiachedd, y rhai hynny â gweithredu cymdeithasol diffygiol, a'r rhai hynny a all fod mewn mwy o risg, fel y risg o hunanladdiad.

Mae Gwasanaeth Gamblo GIG Gogledd Lloegr, a ddarparwyd gan Ymddiriedolaeth Partneriaeth Sefydledig GIG Leeds ac Efrog yn cynnig:

- Triniaeth ar gyfer problemau gamblo yn arbennig ar gyfer pobl gyda dibyniaethau mwy difrifol yn ogystal â'r rhai hynny gyda chyflyrau iechyd meddwl ac iechyd corfforol cydafiachedd, y rhai hynny â gweithredu cymdeithasol diffygiol, a'r rhai hynny a all fod mewn mwy o risg, fel y risg o hunanladdiad.

Mae angen i ddarparwyr triniaeth GambleAware y telir amdano gyflwyno setiau data chwarterol mewn fformat safonol[3]. Sylfaen yr adroddiad hwn yw dadansoddi'r cyflwyniadau hyn.

3 Cefndir a Chyd-destun o ran Polisïau

Mae Deddf Gamblo 2005 yn cynnwys darpariaeth yn adran 123[4] ar gyfer ardoll ar weithredwyr gamblo i ariannu prosiectau i leihau niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, ond nid yw llywodraethau olynol wedi rhoi'r ddarpariaeth hon ar waith. Yn absenoldeb ardoll o'r fath, mae'r Comisiwn Gamblo yn gosod gofyniad ar weithredwyr trwy'r Amodau Trwydded a Chod Ymarfer[5] i wneud cyfraniad i ariannu ymchwil, addysg a thriniaeth. Ar adeg cyhoeddi'r adroddiad hwn, mae'r Llywodraeth yn y broses o gynnal adolygiad o Ddeddf Gamblo 2005 ac mae hi i fod i ryddhau papur gwyn ar ddiwedd 2021 sy'n amlinellu ei chynigion ar gyfer ei diwygio.

3 https://about.gambleaware.org/media/2147/gambleaware-drf-specification-june-16.pdf
4 http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/19/section/123
5 http://www.gamblingcommission.gov.uk/for-gambling-businesses/Compliance/LCCP/Licence-conditions-and-codes-of-practice.aspx

Mae GambleAware[6] yn elusen annibynnol sy'n comisiynu gwasanaethau atal a thriniaeth ar sail tystiolaeth mewn partneriaeth â sefydliadau ac asiantaethau arbenigol, ac mae hefyd yn wedi dadlau'n gryf dros gael ardoll orfodol. Yr elusen hon yw'r sefydliad mwyaf blaenllaw sy'n weithredol ym meysydd ymchwil, addysg a thriniaeth [7], ac oherwydd hyn, gwneir cyfran uchel o roddion i GamblAware. Yn arbennig, gwnaed addewid diweddar i'r elusen o hyd at £100 miliwn gan y pedwar cwmni gamblo mwyaf hyd at y flwyddyn 2024.

Ym Medi 2021, cyhoeddodd Iechyd Cyhoeddus Lloegr (sydd wedi'i ddiddymu erbyn hyn) adolygiad o'r dystiolaeth o niwed sy'n gysylltiedig â gamblo[8]. Daeth y papur i'r casgliad y dylid ystyried bod gamblo niweidiol yn fater iechyd cyhoeddus oherwydd y cysylltiad â niwed i unigolion, eu teuluoedd, eu ffrindiau a'r gymdeithas ehangach. Bydd y Swyddfa Gwella Iechyd ac Atal Gwahaniaethau ('Office for Health Improvement and Disparities', OHID) yn gweithio'n agos â'r Adran dros Dechnoleg Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS) a phartneriaid allweddol eraill i ddatblygu cynllun i fynd i'r afael â'r bylchau a nodwyd yn yr adroddiad i helpu i leihau niwed sy'n gysylltiedig â gamblo.

Yn Ionawr 2019, cyhoeddodd GIG Lloegr y byddai'n sefydlu rhagor o glinigau arbenigol i drin anhwylder gamblo[9] ac yng Ngorffennaf 2019, cyhoeddodd yr amserlen ar gyfer pryd y byddai'r clinigau newydd yn agor[10]. Dechreuodd y cyntaf o'r clinigau hyn gynnig triniaeth yn 2019/20. Yn ogystal, mae rhywfaint o weithgaredd a ariannir gan y GIG i bobl sydd â diagnosis sylfaenol neu eilaidd o anhwylder gamblo yn digwydd y tu allan i glinigau arbenigol. Caiff gweithgareddau a ariennir gan y GIG eu hadrodd yn yr ystadegau swyddogol a gynhyrchir gan y GIG yn Lloegr, yr Alban a Chymru.

Roedd *Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2016/17* Prif Swyddog Meddygol Cymru[11], a gyhoeddwyd yn Ionawr 2018 yn trafod yr angen am well mesurau i atal niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, gan gynnwys gwasanaethau i helpu'r rheiny sydd eisoes yn profi niwed.

Mae GambleAware yn gweithio i sicrhau y caiff dull iechyd cyhoeddus ei fabwysiadu ym Mhrydain Fawr i atal niwed sy'n gysylltiedig â gamblo, a'i fod yn cael arwain gan y fframwaith ar gyfer atal niwed, fel y nodir yn y Strategaeth Genedlaethol i Leihau Niwed sy'n Gysylltiedig â Gamblo.

Mae pandemig COVID-19 wedi cyflwyno heriau aruthrol i gymunedau, unigolion, darparwyr gwasanaeth a'r sector statudol. Mae sawl ardal wedi gweld newid cyflym mewn ymateb i ofynion newydd o ganlyniad i'r pandemig, fodd bynnag, efallai bod rhai wedi colli cyfle i dderbyn cymorth oherwydd newidiadau mewn gwasanaethau neu eu bod wedi datblygu anghenion newydd sydd heb eu diwallu. Mae effaith hirdymor y pandemig yn debygol o gael ei deimlo am flynyddoedd lawer, a dylai comisiynu effeithiol fod yn ymatebol bob amser i anghenion newidiol y gymdeithas. Mae GambleAware yn parhau i fod yn ymrwymedig i weithio mewn partneriaeth â'r GIG, asiantaethau iechyd cyhoeddus, awdurdodau lleol a sefydliadau yn y sector gwirfoddol ledled Lloegr, yr Alban a Chymru i ddatblygu'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol ymhellach. Fel prif gyllidwr y GTGC/NGTS, mae'r adroddiad ystadegol hwn yn cwmpasu gweithgaredd a gomisiynwyd gan GambleAware.

Mae GambleAware yn aelod o weithgor ar y cyd ar atal niwed sy'n gysylltiedig gamblo sy'n cael ei gyd-gadeirio gan yr Adran dros Dechnoleg Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon a'r

6 Mae gwybodaeth am GambleAware a'i llywodraethu ar gael yn https://about.gambleaware.org/about/
7 https://www.gamblingcommission.gov.uk/for-gambling-businesses/Compliance/General-compliance/Social-responsibility/Research-education-and-treatment-contributions.aspx
8 https://www.gov.uk/government/news/landmark-report-reveals-harms-associated-with-gambling-estimated-to-cost-society-at-least-1-27-billion-a-year
9 https://www.longtermplan.nhs.uk/wp-content/uploads/2019/08/nhs-long-term-plan-version-1.2.pdf
10 https://www.longtermplan.nhs.uk/wp-content/uploads/2019/07/nhs-mental-health-implementation-plan-2019-20-2023-24.pdf
11 https://gov.wales/sites/default/files/publications/2019-03/gambling-with-our-health-chief-medical-officer-for-wales-annual-report-2016-17.pdf

Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol, ynghyd ag aelod o'r Grŵp Cynghori Cenedlaethol ar Atal Hunanladdiad. Mae GambleAware wedi sefydlu byrddau cynghori yng Nghymru a Lloegr i arwain cynlluniau comisiynu at y dyfodol yn y gwledydd hynny, ac mae'n bartner anfasnachol â'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ymchwil Iechyd (NIHR). Hefyd, mae GambleAware yn sefydlu Grŵp Cynghori mewn ymgynghoriad â chyrff eraill i sicrhau'r defnydd gorau o'r cyllid sydd ar gael, ac i gefnogi'r gwaith o alinio, integreiddio ac ehangu gwasanaethau triniaeth ar draws y system fel y gall cleifion gael y driniaeth iawn ar yr adeg iawn.

Trwy gyfuno ffigurau o wasanaethau triniaeth unigol a ariennir gan GambleAware i greu set ddata sy'n cwmpasu'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol cyfan, darperir cyfleoedd newydd i gael gwell dealltwriaeth, ymhlith y boblogaeth sy'n derbyn triniaeth, o:

- Raddfa a difrifoldeb niwed sy'n gysylltiedig â gamblo
- Nodweddion y rheiny sy'n cael cymorth o ran demograffeg ac ymddygiad
- Cynnydd a chanlyniadau o ran triniaeth

4 Cronfa ddata'r FfAD/DRF

Caiff y casgliad o ddata ynghylch cleientiaid sy'n derbyn triniaeth gan y Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol ei reoli trwy set ddata a gydlynir yn genedlaethol o'r enw'r Fframwaith Adrodd Data ('Data Reporting Framework, DRF), a gychwynnwyd yn 2015. Mae gwasanaethau triniaeth unigol yn casglu data ar gleientiaid a thriniaeth trwy systemau rheoli achosion pwrpasol. Ymgorfforir y FfAD ym mhob un o'r systemau hyn. Nodir eitemau data o fewn y FfAD ym Manyleb y FfAD [12] (sy'n ddilys tan Fawrth 31ain 2021) ac fe'i darperir yn yr atodiad i'r adroddiad hwn. Cesglir data o fewn pedwar tabl ar wahân, sy'n darparu manylion am nodweddion cleientiaid, eu hanes o ran gamblo, manylion atgyfeiriadau a manylion am apwyntiadau. Mae'r FfAD yn cynnwys set ddata graidd gydgysylltiedig, a gesglir i ddarparu adroddiadau cyson y gellir eu cymharu ar lefel genedlaethol. Ceir rhai mân wahaniaethau o ran y data a gesglir rhwng asiantaethau, fel yr ychwanegiad o gategorïau atodol o fewn meysydd unigol, neu yn ffurf data a gesglir. Caiff y rhain eu hailfformatio a'u hailgodio ar lefel genedlaethol i sicrhau cysondeb o fewn manyleb y FfAD.

5 Ynghylch yr adroddiad hwn

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi'r wybodaeth am gleientiaid asiantaethau'r Gwasanaeth Triniaeth Gamblo Cenedlaethol, ac yn darparu manylion am nodweddion cleientiaid, gweithgareddau a hanes gamblo, ynghyd â thriniaeth a dderbynnir a chanlyniadau dilynol. Fe'i cyfyngir i gleientiaid y mae tystiolaeth yn bodoli ar eu cyfer eu bod wedi derbyn triniaeth strwythuredig o fewn y cyfnod adrodd, ac felly nid yw'n cynrychioli holl weithgaredd yr asiantaethau sy'n adrodd, ac nid yw ychwaith yn dal gwybodaeth am unrhyw wybodaeth am weithgareddau asiantaethau nad ydynt yn adrodd i'r system FfAD. Mae'n darparu crynodeb a adroddir yn gyson, y gellir ei gymharu o un flwyddyn i'r llall.

12 https://about.gambleaware.org/media/2147/gambleaware-drf-specification-june-16.pdf

6 Nodiadau ar ddehongli

Mae coladu'r FfAD a'r lefel genedlaethol yn system gasglu data dienw. Ar lefel gwasanaeth, cesglir codau cleientiaid i wahaniaethu un cleient o'r llall. Bydd cyfansymiau ar gyfer gwasanaethau'n cael eu symio i ddarparu amcangyfrif o lefelau triniaeth cenedlaethol. Os yw cleientiaid yn mynychu mwy nag un gwasanaeth o fewn y cyfnod adrodd, fe gânt eu cyfrif gan bob gwasanaeth a fynychir ganddynt. Ni ellir cyfrifo lefel y gorgyffwrdd rhwng gwasanaethau'n gywir, ond disgwylir y bydd yn ganran fach iawn o gyfanswm nifer y cleientiaid a amcangyfrifir ar lefel genedlaethol. Felly dylid dehongli cyfanswm y nifer a gyflwynir yn yr adroddiad hwn fel amcangyfrif o gyfanswm nifer y cleientiaid sy'n derbyn triniaeth o fewn asiantaethau sy'n cymryd rhan.

Gall cleientiaid gwasanaethau triniaeth gamblo naill ai fod yn gamblwyr eu hunain, yn 'rai eraill a effeithir' neu'n unigolion sydd mewn perygl o ddatblygu problem gamblo. O fewn yr adroddiad hwn, caiff unigolion eu categoreiddio fel 'gamblwyr' neu 'Gleientiaid eraill'. Mae 'Cleientiaid eraill' yn cynnwys rhai eraill a effeithir, unigolion sydd mewn perygl o ddatblygu problem gamblo a'r rheiny na chafodd y wybodaeth hon ei chofnodi ar eu cyfer. Cyflwynir data am nodweddion cleientiaid a'u hymgysylltiad â thriniaethau ar gyfer y ddau gategori o gleientiaid. Ni chaiff manylion am weithgareddau gamblo a hanes unigolion o ran eu harferion gamblo ond eu cyflwyno ar gyfer cleientiaid y nodwyd eu bod yn gamblwyr.

Mae'r FfAD yn casglu ardal bost eu man preswylio (hanner cyntaf y cod post). Gall y rhain rychwantu ffiniau awdurdodau lleol a ffiniau cenedlaethol. O ran yr adroddiad hwn, cynhwysir ardaloedd post y mae'r rhan fwyaf ohonynt, neu'r ardal gyfan wedi'u cynnwys o fewn Cymru. Ni chynhwysir ardaloedd sydd yn rhannol yng Nghymru ond y mae'r rhan fwyaf ohonynt yn Lloegr. Cynhwysir ardaloedd post sy'n dechrau gyda 'LL', 'CF' neu 'SA' yn llawn. Cynhwysir ardaloedd post sy'n dechrau gyda'NP', ac eithrio NP5, NP6 a NP16. Cynhwysir ardaloedd post sy'n dechrau gyda 'SY', ac eithrio SY1, SY2, SY3, SY4, SY5, SY6, SY7, SY8, SY9, SY10, SY11, SY12, SY13, SY14, SY15, SY21. Cynhwysir CH5, CH6, CH7, a CH8 hefyd.

O fewn yr adroddiad hwn, cyflwynir cyfartaleddau fel cymedrau neu ganolrifau, neu weithiau'r ddau gyda'i gilydd. Gan fod gwerthoedd unigol eithaf yn effeithio'r cymedr ond nid y canolrif, yn aml, ffefrir y canolrif fel mesur canolduedd.

Roedd y cyfnod triniaeth Ebrill 1^{af} 2020-Mawrth 31^{ain} 2021 yn cyd-daro â'r pandemig Covid-19. Yn ystod y cyfnod hwn, yn aml roedd yr hawl i symud a chael mynediad i leoliadau cyhoeddus wedi'i gyfyngu. Dechreuodd y cyfnod clo cyntaf yng Nghymru ar 23^{ain} Mawrth 2020. Cyhoeddwyd cynllun i godi cyfyngiadau ar 10^{fed} Gorffennaf ond roedd rhai o'r cyfyngiadau wedi parhau hyd at 20^{fed} Chwefror 2021. O fewn y cyfnodau clo, cyfyngwyd ar fynediad i wasanaethau a ddiffinnir fel rhai hanfodol. Roedd lleoliadau o fewn y sector lletygarwch ac adloniant, fel tafarnau, bwytai a sinemâu, ond hefyd siopau betio, casinos a neuaddau bingo, wedi cau yn ystod y cyfnodau clo, ac yn destun cyrffywiau a chyfyngiadau o ran cadw pellter y tu allan i'r cyfnodau hynny.

7 Asesiad o ansawdd a chadernid data FfAD 2020/21

Dengys Tabl 1 isod lefel gwblhau y manylion a gymerir ar adeg asesu cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn 2020/21. Nid yw manylion gweithgareddau gamblo ac a hanes cleientiaid o ran arferion gamblo yn cael eu casglu fel mater o drefn ar gyfer cleientiaid nad ydynt eu hunain yn gamblwyr. Nid yw pa mor gyflawn yw'r wybodaeth ynghylch gamblo ond yn berthnasol i gleientiaid y nodwyd eu bod yn gamblwyr. O ran y mwyafrif o'r eitemau data, mae bron i 100% ohonynt yn gyflawn, sy'n golygu bod y data'n gynrychioladol o'r boblogaeth hon sy'n derbyn triniaeth, sy'n lleihau unrhyw debygolrwydd o duedd ac sy'n dilysu cymariaethau rhwng cyfnodau amser ac is-samplau.

Tabl 1 Lefel gwblhau meysydd data penodol

Eitem ddata	Lefel gwblhau
Rheswm dros yr atgyfeiriad	100%
Ffynhonnell yr atgyfeiriad	100%
Rhyw	97.4%
Ethnigrwydd	99.4%
Statws cyflogaeth	98.6%
Statws o ran perthynas	98.6%
Prif weithgaredd gamblo	93.4%
Arian a gaiff ei wario ar gamblo	99.0%
Colli swydd	98.4%
Perthynas yn chwalu	99.0%
Ennill swm mawr o arian yn gynnar	98.7%
Dyled o ganlyniad i gamblo	96.4%
Hanes gamblo'r cleient yn nhermau amser	94.4%
Oedran dechrau (o ran gamblo problemus)	97.0%
Nifer y diwrnodau yn gamblo bob mis	89.8%

8 Nodweddion cleientiaid

Cafodd cyfanswm o 347 o unigolion, sy'n preswylio yng Nghymru, eu trin gan wasanaethau gamblo sy'n darparu data i'r FfAD o fewn 2020/21.

Roedd mwyafrif (88%) y rheiny a welwyd gan wasanaethau gamblo yn gamblwyr (305). Fodd bynnag, roedd 37 (11%) o atgyfeiriadau'n ymwneud â 'rhai eraill a effeithir', hynny yw, unigolion nad ydynt o reidrwydd yn gamblwyr ond y cafodd eu bywydau eu heffeithio gan y rheiny sy'n gamblwyr. Roedd nifer fechan (5, 1%) o atgyfeiriadau'n ymwneud ag unigolion a oedd mewn perygl o ddatblygu problem gamblo (gweler adran 6). Caiff pob cleient ei gynnwys mewn dadansoddiadau o nodweddion cleientiaid a'u hymgysylltiad â thriniaeth, ond dim ond cleientiaid y nodwyd eu bod yn gamblwyr a gynhwysir mewn dadansoddiadau o weithgareddau gamblo cleientiaid a'u hanes o ran arferion gamblo.

8.1 Oedran a rhyw cleientiaid

Roedd gan gleientiaid oedran cyfartalog (canolrifol) o 34 mlwydd oed ar adeg eu hatgyfeirio, gyda thri chwarter (75%) yn 44 oed neu iau. Adroddwyd y niferoedd uchaf yn y bandiau oedran 25-29 oed a 30-34 oed, sy'n cyfrif am 39% o gyfanswm y cleientiaid. Roedd gan gleientiaid ar wahân i gamblwyr oedran canolrifol o 44 oed ac roeddynt yn fwy tebygol o fod yn y bandiau oedran dros 50 oed.

Roedd mwyafrif y cleientiaid yn wrywod (66%). Mae hyn yn cymharu â 49% yn y boblogaeth yn gyffredinol yng Nghymru [13]. Mae'r dosbarthiad oedran yn wahanol i ryw raddau yn ôl rhyw (Tabl 2), gydag oedran canolrifol o 37 oed i fenywod o gymharu â 33 oed ar gyfer gwrywod. Cafwyd cryn wahaniaeth o ran rhyw yn ôl math y cleient, gyda 74% o gamblwyr yn wrywaidd o gymharu â dim ond 10% o gleientiaid eraill.

Tabl 2 Oedran a rhyw cleientiaid

		Gwryw			Benyw			Cyfanswm*		
		N	Col %	Rhes %	N	Col %	Rhes %	N	Col %	Rhes %
Bandiau oedran	< 20	4	1.8%	80.0%	1	0.9%	20.0%	5	1.5%	100.0%
	20-24	36	16.2%	92.3%	3	2.7%	7.7%	39	11.7%	100.0%
	25-29	40	18.0%	69.0%	18	16.1%	31.0%	58	17.4%	100.0%
	30-34	44	19.8%	62.0%	27	24.1%	38.0%	71	21.3%	100.0%
	35-39	35	15.8%	71.4%	14	12.5%	28.6%	49	14.7%	100.0%
	40-44	23	10.4%	74.2%	8	7.1%	25.8%	31	9.3%	100.0%
	45-49	15	6.8%	71.4%	6	5.4%	28.6%	21	6.3%	100.0%
	50-54	13	5.9%	52.0%	12	10.7%	48.0%	25	7.5%	100.0%
	55-59	5	2.3%	33.3%	10	8.9%	66.7%	15	4.5%	100.0%
	60+	7	3.2%	35.0%	13	11.6%	65.0%	20	6.0%	100.0%
	Total*	222	100.0%	66.5%	112	100.0%	33.5%	334	100.0%	100.0%

*ni chynhwysir y rheiny lle nad yw'r oedran neu ryw wedi'i gofnodi neu lle bo'r categori rhyw yn cynnwys llai na 5

13 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Amcangyfrifon Poblogaeth ar gyfer y DU, Cymru a Lloegr, Yr Alban a Gogledd Iwerddon: Canol 2020

8.2 Ethnigrwydd cleientiaid

Roedd bron pob un o'r cleientiaid (96%) o gefndir ethnig Gwyn (Tabl 3) yr oedd 93% ohonynt yn Wyn Prydeinig. Y cefndir ethnig a adroddwyd fwyaf wedyn oedd Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (2%) a Du neu Ddu Prydeinig (2%). Mae hyn yn cymharu â chyfrannau cenedlaethol (Cymru)[14] o 96% yn Wyn neu Wyn Prydeinig, 2% yn Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig a 1% yn Ddu neu Ddu Prydeinig.

Tabl 3 Ethnigrwydd cleientiaid

		Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
		N	%	N	%	N	%
Gwyn neu Wyn Prydeinig	Prydeinig	282	93.1%	38	90.5%	320	92.8%
	Gwyddelig	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
	Ewropeaidd	4	1.3%	0	0.0%	4	1.2%
	Arall	4	1.3%	2	4.8%	6	1.7%
Du neu Ddu Prydeinig	Affricanaidd	1	0.3%	0	0.0%	1	0.3%
	Caribïaidd	1	0.3%	1	2.4%	2	0.6%
	Arall	4	1.3%	0	0.0%	4	1.2%
Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig;	Bangladeshaidd	1	0.3%	0	0.0%	1	0.3%
	Indiaidd	3	1.0%	0	0.0%	3	0.9%
	Pacistanaidd	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
	Tsieinïaidd	2	0.7%	1	2.4%	3	0.9%
	Arall	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cymysg	Gwyn ac Asiaidd	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
	Gwyn a Du Affricanaidd	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
	Gwyn a Caribïaidd Du	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
	Arall	1	0.3%	0	0.0%	1	0.3%
Grŵp ethnig arall		0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm		303	100.0%	42	100.0%	345	100.0%
Ar goll		2		0		2	
Cyfanswm y Cleientiaid		305		42		347	

8.3 Statws cyflogaeth cleientiaid

Roedd mwyafrif y cleientiaid yn gyflogedig (68%). Y statws cyflogaeth a adroddwyd fwyaf wedyn oedd y di-waith (11%) a rhai a oedd yn analluog i weithio oherwydd salwch (11%), ac wedyn rhai a oedd wedi ymddeol (4%), yn cadw tŷ (4%) ac yn fyfyrwyr (2%).

14 Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Cyfrifiad 2011 y DU.

Tabl 4 Statws cyflogaeth cleientiaid

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Cyflogedig	206	68.7%	28	66.7%	234	68.4%
Di-waith	35	11.7%	1	2.4%	36	10.5%
Myfyriwr	7	2.3%	0	0.0%	7	2.0%
Analluog i weithio oherwydd salwch	36	12.0%	1	2.4%	37	10.8%
Cadw tŷ	7	2.3%	5	11.9%	12	3.5%
Ddim yn chwilio am waith	0	0.0%	1	2.4%	1	0.3%
Carchar-gofal	1	0.3%	0	0.0%	1	0.3%
Gwirfoddolwr	1	0.3%	0	0.0%	1	0.3%
Wedi ymddeol	7	2.3%	6	14.3%	13	3.8%
Cyfanswm	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Ar goll	5		42	0	2	
Cyfanswm y cleientiaid	305		42		347	

8.4 Proffil Gamblo

Nid yw adran 8.4 ond yn adrodd gwybodaeth a gasglwyd gan gleientiaid a oedd yn adrodd bod eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo.

8.4.1 Lleoliadau Gamblo

Caiff hyd at dri gweithgaredd gamblo (penodol yn ôl lleoliad) eu cofnodi ar gyfer pob cleient, a chaiff y rhain eu rhestru yn ôl eu harwyddocâd. Y lleoliad mwyaf cyffredin a adroddwyd ar gyfer gamblo (Tabl 5) oedd ar-lein, a ddefnyddiwyd gan 83% o gamblwyr a ddarparodd y wybodaeth hon. Siopau Betio oedd yr ail fath mwyaf cyffredin o leoliad, a ddefnyddiwyd gan 21% o gamblwyr, ac wedyn casinos (12%). Ni ddefnyddiwyd yr un lleoliad arall gan fwy na 10% o gamblwyr.

Dengys Tabl 5 leoliadau'r prif weithgaredd gamblo ac, unwaith eto, mae'n dangos mai gwasanaethau ar-lein yw'r rhai mwyaf cyffredin, ac wedyn Siopau Betio. Mae'r ddau leoliad hwn yn cyfrif am y mwyafrif o weithgareddau gamblo, sef 87%.

Tabl 5 Lleoliad gweithgaredd gamblo a adroddwyd yn 2020/21

	Unrhyw gamblo yn y lleoliad hwn	%	Prif leoliad gamblo	%
Ar-lein	237	83.2%	221	77.5%
Siopau Betio	60	21.1%	28	9.8%
Casino	33	11.6%	6	2.1%
Amrywiol	12	4.2%	19	6.7%
Canolfan Adloniant i Oedolion[15]	11	3.9%	9	3.2%
Tafarn	3	1.1%	1	0.4%
Neuadd Bingo	2	0.7%	1	0.4%
Arall	2	0.7%	0	0.0%
Canolfan Adloniant i'r Teulu	0	0.0%	0	0.0%
Clwb Aelodau Preifat	0	0.0%	0	0.0%
Digwyddiadau Byw	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm	285		285	
Ar goll	20		20	
Cyfanswm y gamblwyr	305		305	

8.4.2 Gweithgareddau gamblo

Dengys Tabl 6, o fewn gwasanaethau ar-lein, mae slotiau casino oedd y gweithgaredd unigol mwyaf cyffredin, a ddefnyddiwyd gan 32% o gamblwyr yn gyffredinol (sy'n golygu mai hwn yw'r gweithgaredd unigol mwyaf cyffredin a adroddwyd), ac wedyn digwyddiadau chwaraeon (23%) a gemau bwrdd casino (14%). O fewn siopau betio, peiriannau gemau oedd y math mwyaf cyffredin o gamblo, a ddefnyddiwyd gan 7% o gamblwyr, ac wedyn digwyddiadau chwaraeon (5%) a cheffylau (3%).

15 Fel y'u gelwir hefyd yn Ganolfanau Gemau i Oedolion (GGO/AGC)

Tabl 6 Gweithgareddau gamblo, wedi'u grwpio yn ôl lleoliad

Lleoliad Gweithgaredd	N	% ymysg y gamblwyr gamblers	% o fewn y lleoliad location
Siopau Betio			
Peiriant Gemau (FOBT)	20	7.0%	33.3%
Digwyddiad chwaraeon neu arall	13	4.6%	21.7%
Ceffylau	9	3.2%	15.0%
Cŵn	3	1.1%	5.0%
Peiriant Gemau (arall)	1	0.4%	1.7%
Arall	19	6.7%	31.7%
Neuadd Bingo			
Lotri Byw	2	0.7%	100.0%
Peiriant Gemau	0	0.0%	0.0%
Peiriant Sgiliau	0	0.0%	0.0%
Terfynell	0	0.0%	0.0%
Arall	0	0.0%	0.0%
Casino			
Rwlét	7	2.5%	58.3%
Peiriant Gemau (nid FOBT)	3	1.1%	25.0%
Gemau cardiau ar wahan i bocerj	1	0.4%	8.3%
Pocer	1	0.4%	8.3%
Peiriant Gemau (FOBT)	0	0.0%	0.0%
Arall	0	0.0%	0.0%
Digwyddiadau Byw			
Ceffylau	0	0.0%	
Cŵn	0	0.0%	
Chwaraeon neu ddigwyddiad arall	0	0.0%	
Canolfan Adloniant i Oedolion			
Peiriant Gemau (nid FOBT)	11	3.9%	100.0%
Peiriant Gemau (FOBT)	0	0.0%	0.0%
Peiriannau gwobrwyo sgiliau	0	0.0%	0.0%
Arall	0	0.0%	0.0%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd			
Peiriant Gemau (nid FOBT)	0	0.0%	
Peiriant Gemau (FOBT)	0	0.0%	
Arall	0	0.0%	

Lleoliad Gweithgaredd	N	% ymysg y gamblwyr gamblers	% o fewn y lleoliad location
Tafarn			
Peiriant Gamblo (arall)	2	0.7%	100.0%
Pocer	0	0.0%	0.0%
Chwaraeon	0	0.0%	0.0%
Arall	0	0.0%	0.0%
Ar-lein			
Casino (slotiau)	92	32.3%	38.8%
Digwyddiadau chwaraeon	64	22.5%	27.0%
Casino (gemau bwrdd)	40	14.0%	16.9%
Gwasgar-fetio	27	9.5%	11.4%
Ceffylau	15	5.3%	6.3%
Bingo	10	3.5%	4.2%
Pocer	7	2.5%	3.0%
Cardiau crafu	1	0.4%	0.4%
Cyfnewidfa fetio	1	0.4%	0.4%
Cŵn	0	0.0%	0.0%
Arall	16	5.6%	6.8%
Amrywiol			
Cardiau crafu	19	6.7%	57.6%
Loteri (Cenedlaethol)	6	2.1%	18.2%
Loteri (arall)	4	1.4%	12.1%
Pŵls Pêl-droed	3	1.1%	9.1%
Peiriant gemau mewn gorsafoedd gwasanaeth	3	1.1%	9.1%
Gemau preifat/ wedi'u trefnu	1	0.4%	3.0%
Clwb aelodau preifat			
Pocer	0	0.0%	
Peiriant Gemau	0	0.0%	
Gemau cardiau eraill	0	0.0%	
Lleoliad arall	3	1.1%	
Cyfanswm	285		
Ar goll	20		
Cyfanswm y gamblwyr	305		

Gall y %au ddod i gyfanswm > 100%

8.4.3 Hanes Gamblo

Lle bo hynny'n hysbys, roedd y mwyafrif o'r gamblwyr (60%) wedi cael y profiad o ennill swm mawr o arian yn gynnar yn eu hanes o ran gamblo. Ymysg y rheiny a ddarparodd ymateb i'r cwestiwn, roedd 16% wedi colli swydd o ganlyniad i'w gamblo a 33% wedi profi perthynas yn chwalu oherwydd eu gamblo.

Nid oedd gan dros bedwar o bob deg gamblwr (42%) unrhyw ddyled o ganlyniad i gamblo ar adeg yr asesiad (Tabl 7). Fodd bynnag, roedd gan 24% ddyledion o hyd at £5,000 ac roedd gan 34% ddyledion o dros £5,000 neu roeddynt yn fethdalwyr neu wedi cytuno i Drefniant Gwirfoddol Unigol (IVA).

Tabl 7 Dyled o ganlyniad i gamblo

	N	%
Dim dyled	120	42.0%
O dan £5000	68	23.8%
£5000-£9,999	23	8.0%
£10,000-£14,999	22	7.7%
£15,000-£19,999	22	7.7%
£20,000-£99,999	26	9.1%
£100,000 neu ragor	0	0.0%
Methdaliad	1	.3%
Mewn IVA	4	1.4%
Cyfanswm	286	
Ar goll	19	
Cyfanswm y gamblwyr	305	

Ar gyfartaledd (canolrif), roedd gamblwyr yn adrodd bod eu gamblo problemus wedi dechrau pan oeddynt yn 25 oed, er bod hyn yn amrywio'n fawr. Roedd tri chwarter y gamblwyr yn adrodd bod eu gamblo problemus wedi dechrau erbyn iddynt fod yn 32 oed, a chwarter ohonynt erbyn iddynt fod yn 18 oed. Ar adeg eu cyflwyno i'r gwasanaethau gamblo, bu gamblwyr yn gamblo (i raddau problemus) am naw mlynedd ar gyfartaledd (canolrif).

8.4.4 Arian sy'n cael ei wario ar gamblo

Roedd gamblwyr yn adrodd eu bod wedi gwario £100 ar gyfartaledd (canolrif) yn ystod pob diwrnod y buont yn gamblo yn ystod y 30 diwrnod cyn eu hasesiad. Gan fod rhai gamblwyr yn gwario ar lefelau sylweddol uwch, mae'r gwerth cymedrig yn uwch, ar lefel o £298 y dydd. Roedd pum deg naw y cant wedi gwario hyd at £100 yn ystod pob diwrnod y buont yn gamblo yn ystod y 30 diwrnod cyn eu hasesiad (Tabl 8), roedd 14% wedi gwario rhwng £100 a £200, 18% wedi gwario rhwng £200 a £500 a 10% wedi gwario dros £500.

Tabl 8 Gwariant cyfartalog ar ddiwrnodau gamblo

	N	%
Hyd at £100	179	59.3%
Hyd at £200	41	13.6%
Hyd at £300	34	11.3%
Hyd at £400	6	2.0%
Hyd at £500	13	4.3%
Hyd at £1000	11	3.6%
Hyd at £2000	10	3.3%
Dros £2000	8	2.6%
Cyfanswm	302	100.0%
Ar goll	3	
Cyfanswm y gamblwyr	305	

Yn ystod y mis blaenorol, roedd gamblwyr wedi adrodd eu bod yn gwario canolrif o £600 ynghyd â chymedr o £1,850 ar gamblo. Roedd ychydig dros hanner (59%) y gamblwyr wedi gwario hyd at £1,000 yn ystod y mis blaenorol, gyda 41% yn gwario dros £1,000 (Tabl 9). Roedd un o bob pump o'r gamblwyr (20%) yn adrodd eu bod wedi gwario dros £2000 yn ystod y mis blaenorol.

Tabl 9 Gwariant a adroddwyd ar gamblo yn y mis cyn cael triniaeth

	N	%
Hyd at £100	26	8.6%
Hyd at £200	19	6.3%
Hyd at £300	30	9.9%
Hyd at £400	11	3.6%
Hyd at £500	50	16.6%
Hyd at £1000	43	14.2%
Hyd at £2000	64	21.2%
Dros £2000	59	19.5%
Cyfanswm	302	100.0%
Ar goll	3	
Cyfanswm y gamblwyr	305	

9 Mynediad at Wasanaethau

9.1 Ffynhonnell yr atgyfeiriad ar gyfer cael triniaeth

Cafodd mwyafrif pendant o'r atgyfeiriadau (90%) eu gwneud gan y cleientiaid eu hunain. Roedd ymddiriedolaethau iechyd meddwl a 'gwasanaethau neu asiantaethau eraill' yn cyfrif am 6% o'r atgyfeiriadau a Meddygon Teulu/gwasanaethau gofal iechyd sylfaenol eraill, yn cyfrif am 2% ohonynt rhyngddynt (Tabl 11). Roedd ffynonellau eraill yn cyfrif am lai na chyfanswm o 4% o'r atgyfeiriadau.

Tabl 11 Ffynhonnell yr atgyfeiriad o ran cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn 2020/21, yn ôl y math o gleient

	Cleient sy'n gamblo		Cleient arall		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Hunanatgyfeiriad	270	88.5%	41	97.6%	311	89.6%
Gwasanaeth neu asiantaeth arall	11	3.6%	0	0.0%	11	3.2%
Iechyd Meddwl, Ymddiriedolaeth GIG	5	1.6%	1	2.4%	6	1.7%
Gofal iechyd sylfaenol arall	6	2.0%	0	0.0%	6	1.7%
Gwasanaethau cymdeithasol	4	1.3%	0	0.0%	4	1.2%
Gwasanaethau iechyd meddwl yn y sector annibynnol	2	0.7%	0	0.0%	2	0.6%
Yr heddlu	2	0.7%	0	0.0%	2	0.6%
Meddyg Teulu	2	0.7%	0	0.0%	2	0.6%
Carchar	1	0.3%	0	0.0%	1	0.3%
Gwasanaeth Prawf	1	0.3%	0	0.0%	1	0.3%
Gofalwr	1	0.3%	0	0.0%	1	0.3%
Cyfanswm	305		42		347	

9.2 Amseroedd aros am apwyntiad cyntaf

Cyfrifiwyd yr amser aros fel yr amser rhwng dyddiad yr atgyfeiriad a'r apwyntiad cyntaf a gofnodwyd. O ran cleientiaid a driniwyd yn ystod 2020/21, cafodd 50% o'r cleientiaid apwyntiad o fewn diwrnod, a 75% o fewn pedwar diwrnod.

9.3 Cyfnod yr amser y derbyniwyd triniaeth

Ymysg yr holl gleientiaid a oedd wedi derbyn a diweddu eu triniaeth yn ystod 2020/21, roedd eu triniaeth yn para am gyfartaledd (canolrif) o wyth wythnos. Derbyniodd chwarter y cleientiaid driniaeth am bum wythnos neu lai, derbyniodd hanner y cleientiaid driniaeth am rhwng 5 a 11 wythnos, a derbyniodd chwarter y cleientiaid driniaeth am dros 11 wythnos.

10 Canlyniadau'r Driniaeth

Ymysg y cleientiaid a dderbyniodd driniaeth o fewn 2020/21, roedd 72 (21%) yn dal i dderbyn triniaeth ddiwedd Mawrth 2021, tra bo 275 (79%) wedi gadael y driniaeth cyn diwedd Mawrth 2021. Cyflwynwyd canlyniadau'r driniaeth ar gyfer y cleientiaid hynny a ryddhawyd o fewn y cyfnod hwn er mwyn cynrychioli eu statws ar ddiwedd y driniaeth.

10.1 Y rhesymau dros adael triniaeth

Roedd mwyafrif y cleientiaid (78%) a oedd wedi gadael eu triniaeth o fewn 2020/21 wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd. Dim ond 16% a oedd wedi rhoi'r gorau i'r driniaeth cyn yr adeg yr oedd i fod i orffen. Cafodd cyfran lai ohonyn nhw eu cyfeirio ymlaen neu eu rhyddhau'n gynnar trwy gytundeb (4%). Roedd cyfraddau'r rheiny a oedd wedi cwblhau a rhoi'r gorau i'w triniaeth yn debyg rhwng gamblwyr a chleientiaid eraill.

Tabl 12 Rhesymau dros adael triniaeth o ran cleientiaid a dderbyniodd driniaeth o fewn 2020/21

	Cleient sy'n gamblo		Cleient arall		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	185	78.1%	28	73.7%	213	77.5%
Wedi rhoi'r gorau iddi	40	16.9%	5	13.2%	45	16.4%
Wedi'u cyfeirio ymlaen	8	3.4%	1	2.6%	9	3.3%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	3	1.3%	0	0.0%	3	1.1%
Ddim yn hysbys	1	0.4%	4	10.5%	5	1.8%
Ymadawedig	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm	237	100.0%	38	100.0%	275	100.0%

10.2 Sgorau Difrifoldeb

10.2.1 Sgorau difrifoldeb sylfaenol

Caiff dau fesur difrifoldeb eu cofnodi'n rheolaidd o fewn apwyntiadau, sef, yn benodol, y Mynegrif Difrifoldeb Gamblo Problemus (MDGP/PGSI) a'r sgôr CORE-10.

MDGP

Mae'r MDGP yn adnodd wedi'i ddilysu[16] a ddefnyddir yn yr Arolwg Iechyd Lloegr, Arolwg Iechyd yr Alban a'r Arolwg o Gamblo Problemus yng Nghymru. Mae'r MDGP yn cynnwys naw eitem a chaiff pob eitem ei hasesu ar raddfa pedwar pwynt, sy'n rhoi cyfanswm sgôr o rhwng sero a 27 pwynt.

Mae sgôr MDGP o wyth neu ragor yn cynrychioli unigolyn sy'n gamblwr problemus. Mae sgorau o rhwng tri a saith yn cynrychioli unigolion y dosbarthwyd eu bod mewn perygl canolig o broblemau gamblo (gamblwyr sy'n profi lefel ganolig o broblemau sy'n arwain at rai canlyniadau negyddol) ac mae sgôr o un neu ddau'n cynrychioli unigolion sydd mewn perygl isel o broblemau gamblo (gamblwyr sy'n profi lefel isel o broblemau gydag ychydig neu ddim canlyniadau negyddol wedi'u nodi).

Ar adeg yr apwyntiad hysbys cynharaf ar gyfer gamblwyr a dderbyniodd driniaeth yn ystod 2020/21, cofnodwyd sgôr MDGP ar gyfer 94% o gamblwyr. Ymysg y rhain (Tabl 13), roedd y mwyafrif (98%) wedi cofnodi sgôr MDGP o 8 neu ragor. Diffiniwyd cyfran lawer is fel gamblwyr a chanddynt risg canolig neu isel (2%), ac ni chafodd yr un ohonyn nhw eu diffinio fel rhai nad oedd ganddynt broblem. Ymysg y rheiny yn y categori MDGP uchaf, roedd y sgôr MDGP cymedrig yn 22, sydd gryn dipyn yn uwch na'r lleiafswm o wyth ar gyfer y categori hwn.

Tabl 13 Categori difrifoldeb MDGP yn yr apwyntiad cynharaf

	N	%
Dim problem (0)	0	0.0%
Risg isel (1-2)	1	0.3%
Risg canolig (3-7)	4	1.4%
Sgôr o 8+	281	98.3%
Cyfanswm	286	100.0%
Ar goll	19	
Cyfanswm y gamblwyr	305	

CORE-10

Mae'r CORE-10 yn holiadur 10 eitem byr sy'n cynnwys yr eitemau a ganlyn: Gorbryder (2 eitem), iselder (2 eitem), trawma (1 eitem), problemau corfforol (1 eitem), y modd y mae'n gweithredu (3 eitem – o ddydd i ddydd, perthnasau agos, perthnasau cymdeithasol) ynghyd â'r risg i'w hunan (1 eitem). Mae gan y mesur 6 dwysedd/difrifoldeb uchel a 4 eitem dwysedd /difrifoldeb isel, a gaiff eu sgorio'n unigol ar raddfa o 0 i 4. Byddai sgôr o 40 (yr uchafswm) yn cael ei ddosbarthu fel gofid difrifol, 25 = canolig i ddifrifol, 20 = canolig, 15 = ysgafn, gyda 10 neu lai yn is na'r torbwynt clinigol.

16 Mae'r MDGP yn adnodd sgrinio wedi'i ddilysu ar lefel poblogaeth. Dylid nodi na chafodd y MDGP ei ddylunio fel adnodd clinigol, neu fel mesur canlyniadau ar gyfer triniaeth. Ni ellir dehongli'r MDGP yn uniongyrchol fel meincnod ar gyfer effeithiolrwydd triniaeth, gan na ellir cipio canlyniadau tymor hwy. Fodd bynnag, yn absenoldeb mesur clinigol sydd wedi'i gytuno'n gyffredinol, mae'r MDGP yn darparu dangosydd ar gyfer niwed gamblo a gydnabyddir yn rhyngwladol.

Ar adeg yr apwyntiad hysbys cyntaf ar gyfer cleientiaid a dderbyniodd driniaeth yn ystod 2020/21, cofnodwyd sgôr CORE-10 ar gyfer 94% o'r cleientiaid (Tabl 14). Ymysg y cleientiaid hyn, sgoriwyd bod 36% yn ddifrifol, gyda sgorau eraill wedi'u dosbarthu'n gymharol gyfartal ar draws y categorïa canolig-i-ddifrifol (22%) neu ganolig (21%), gyda 14% wedi'u sgorio'n ysgafn a 7% yn sgorio'n is na'r torbwynt clinigol. Roedd gamblwyr ychydig yn fwy tebygol na chleientiaid eraill i sgorio'n ddifrifol (40% o gymharu â 12%).

Tabl 14 Categori difrifoldeb CORE-10 yn yr apwyntiad cynharaf

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Is na'r torbwynt clinigol	15	5.2%	9	22.0%	24	7.3%
Ysgafn	37	12.9%	7	17.1%	44	13.5%
Canolig	57	19.9%	12	29.3%	69	21.1%
Canolig ddifrifol	64	22.4%	8	19.5%	72	22.0%
Difrifol	113	39.5%	5	12.2%	118	36.1%
Cyfanswm	286	100.0%	41	100.0%	327	100.0%
Ar goll	19		1		20	
Cyfanswm y cleientiaid	305		42		347	

10.2.2 Newid mewn sgorau difrifoldeb

Gan fod sgorau MDGP a CORE-10 yn cael eu cofnodi ym mhob apwyntiad, mae'n bosib adrodd am unrhyw newidiadau i'r sgorau hyn dros gyfnod o amser. Defnyddir tri dull i'w hadrodd yma: y newid cyffredinol yn y sgorau, cynnydd a gostyngiadau yn y sgorau, a newidiadau rhwng categorïau difrifoldeb. Caiff newidiadau eu hadrodd fel y rheiny rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf o fewn cyfnod o driniaeth a dderbynnir gan gleient, ac felly os derbyniodd cleient sawl cyfnod o driniaeth (gan un neu ragor o ddarparwyr), efallai na fydd y sgorau'n adlewyrchu'r newid cronnol dros eu hanes cyfan o driniaeth.

MDGP

Cyfrifwyd newidiadau mewn sgorau MDGP ar gyfer cleientiaid a oedd wedi cwblhau eu triniaeth cyn diwedd Mawrth 2020 (gweler adran 8.1). Rhwng yr apwyntiad cynharaf a diweddaraf o fewn cyfnod o driniaeth lle cafod sgorau MDGP eu cofnodi, roedd cleientiaid wedi cyflawni gwelliant, ar gyfartaledd (canolrif), o 16 pwynt ar raddfa'r MDGP.

Mae Tabl 15 yn crynhoi cyfeiriad a graddau'r newid mewn sgorau MDGP, gyda'r mwyafrif (83%) yn gwella cyn rhwng dechrau a cwblhau'r driniaeth, roedd 15% yn dangos dim newid, a lleiafrif bach (3%) yn cofnodi sgôr difrifoldeb uwch yn yr apwyntiad diweddaraf. Roedd gamblwyr (43%) yn fwyaf tebygol o gyflawni gwelliant o 19-27 pwynt, gyda 27% arall yn cyflawni gwelliant o 10-19 pwynt.

Dengys Tabl 16 y newidiadau yn sgorau'r MDGP yn ôl y rheswm dros ryddhau cleientiaid. Roedd diffyg newid mewn sgorau'n fwy tebygol o ran y rheiny nad oeddynt wedi cwblhau eu triniaeth. O ran y rheiny a oedd wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd, cofnodwyd sgorau gwell ar gyfer y mwyafrif ohonynt (94%).

Tabl 15 Newidiadau mewn sgorau MDGP rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf

	N	%
Gwelliant o 19- 27 pwynt	100	42.7%
Gwelliant o 10- 19 pwynt	62	26.5%
Gwelliant o 1- 9 pwynt	32	13.7%
Dim newid	34	14.5%
Wedi cynyddu: 1 to 9 pwynt	6	2.6%
Wedi cynyddu: 10-18 pwynt	0	0.0%
Wedi cynyddu: 19 i 27 pwynt	0	0.0%
Cyfanswm	234	100.0%
Ar goll	3	
Cyfanswm	237	

Tabl 16 Cyfeiriad y newid mewn sgôr MDGP rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf yn ôl y rheswm dros ryddhau

	Gwaeth		Dim newid		Gwell	
	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	0	0.0%	2	100.0%	0	0.0%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	5	2.7%	7	3.8%	172	93.5%
Wedi rhoi'r gorau iddi	1	2.6%	18	46.2%	20	51.3%
Wedi'u cyfeirio ymlaen	0	0.0%	2	50.0%	2	50.0%

Dengys Tabl 17 y categori diweddaraf a gofnodwyd o ran difrifoldeb cyn diwedd y driniaeth o gymharu â'r cynharaf yn Nhabl 13. Ar y pwynt hwn, roedd cyfran lawer is o gleientiaid (25%) yn dal i fod gyda sgôr MDGP[17]

o wyth neu ragor. Roedd tua thraean (32%) o'r gamblwyr yn cael eu diffinio bellach fel rhai a chanddynt 'ddim problem', gyda'r gweddill yn cael eu diffinio fel rhai a chanddynt risg isel (27%) neu ganolig (16%).

Tabl 17 Categori difrifoldeb MDGP diweddaraf a gofnodwyd o fewn y driniaeth

	N. Cleientiaid	%	Sgôr cymedrig
Dim problem (0)	75	32.1%	0
Risg isel (1-2)	64	27.4%	1.3
Risg canolig (3-7)	37	15.8%	4.3
Sgôr o 8+	58	24.8%	18.7
Cyfanswm	234	100.0%	5.7
Ar goll	3		
Cyfanswm y gamblwyr	237		

17 Gan fod y dosbarthiad MDGP uchaf yn sgôr o fewn yr ystod o rhwng 8 a 27, bydd llawer o gleientiaid y maent yn dal i fod wedi'u dosbarthu felly ar ddiwedd cyfnod penodol o driniaeth yn dal i fod wedi profi gostyngiad yn eu sgôr MDGP, er nad yw'n un a fyddai'n ddigonol i'w tynnu o'r categori hwn.

CORE-10

Cyfrifwyd sgôr CORE-10 ar gyfer cleientiaid a oedd wedi diweddu eu triniaeth o fewn y cyfnod hwn. Rhwng yr apwyntiad cynharaf a diweddaraf o fewn y cyfnodau triniaeth y cofnodwyd sgorau CORE-10 ar eu cyfer, cafwyd gwelliant yn sgorau'r cleientiaid, ar gyfartaledd (cymedrig), o 13 pwynt ar y raddfa CORE-10 (9 pwynt o ran cleientiaid ar wahân i gamblwyr).

Mae Tabl 18 yn crynhoi cyfeiriad a graddau'r newid mewn sgorau CORE-10 gyda'r mwyafrif (80%) yn gwella o fewn y driniaeth, ond gyda 15% yn dangos dim newid a lleiafrif bach (5%) yn cofnodi sgôr difrifoldeb uwch yn eu hapwyntiad diweddaraf, o gymharu â'u hapwyntiad cynharaf. Roedd y gwelliant mwyaf a gofnodwyd (58%) yn welliant o rhwng un ac 20 pwynt. Roedd gamblwyr yn llawer mwy tebygol na chleientiaid eraill i fod wedi gwneud gwelliant o fwy nag 20 pwynt.

Dengys Tabl 19 y newidiadau hyn yn y sgorau CORE-10 yn ôl y rheswm dros ryddhau cleientiaid o driniaeth. Roedd diffyg newid mewn sgôr yn llawer mwy tebygol o ran y rheiny nad oeddent wedi cwblhau eu triniaeth. O ran y rheiny a oedd wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd, cofnodwyd sgorau gwell ar gyfer y mwyafrif ohonynt (92%).

Tabl 18 Cyfeiriad y newid mewn sgôr CORE-10 rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
	N	%	N	%	N	%
Gwelliant o 31-40 pwynt	11	4.7%	0	0.0%	11	4.1%
Gwelliant o 21-30 pwynt	49	21.0%	2	5.3%	51	18.8%
Gwelliant o 11-20 pwynt	78	33.5%	16	42.1%	94	34.7%
Gwelliant o 1-10 pwynt	52	22.3%	10	26.3%	62	22.9%
Dim newid	33	14.2%	8	21.1%	41	15.1%
Cynnydd o 1-10 pwynt	10	4.3%	1	2.6%	11	4.1%
Cynnydd o 11-20 pwynt	0	0.0%	1	2.6%	1	0.4%
Cynnydd o 21-30 pwynt	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cynnydd o 31-40 pwynt	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm	233	100.0%	38	100.0%	271	100.0%

Tabl 19 Cyfeiriad y newid mewn sgôr CORE-10 rhwng yr apwyntiadau cynharaf a diweddaraf yn ôl y rheswm dros ryddhau

	Gwaeth		Dim newid		Gwell	
		%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	0	0.0%	2	100.0%	0	0.0%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	9	4.3%	7	3.3%	194	92.4%
Wedi rhoi'r gorau iddi	3	6.7%	20	44.4%	22	48.9%
Wedi'u cyfeirio ymlaen	0	0.0%	7	77.8%	2	22.2%

Dengys Tabl 20 y categori difrifoldeb diweddaraf a gofnodwyd cyn diwedd y driniaeth, o gymharu

â'r un cynharaf Tabl 14. Ar y pwynt hwn, roedd cyfran is o gleientiaid (7%) yn dal i gael eu dosbarthu yn y categori 'Difrifol'. Roedd mwyafrif y cleientiaid (63%) yn cael eu diffinio bellach fel rhai a oedd yn 'is na'r torbwynt clinigol ', gyda'r mwyafrif o'r gweddill yn cael eu diffinio yn y categorïau ysgafn (14%) neu ganolig (9%).

Tabl 20 Categori difrifoldeb CORE-10 diweddaraf a gofnodwyd o fewn y driniaeth

	Cleientiaid sy'n gamblo		Cleientiaid eraill		Cyfanswm	
		%	N	%	N	%
Is na'r torbwynt clinigol	150	64.4%	23	60.5%	173	63.8%
Ysgafn	31	13.3%	8	21.1%	39	14.4%
Canolig	21	9.0%	4	10.5%	25	9.2%
Canolig ddifrifol	13	5.6%	2	5.3%	15	5.5%
Difrifol	18	7.7%	1	2.6%	19	7.0%
Cyfanswm	233	100.0%	38	100.0%	271	100.0%

11 Tueddiadau

11.1 Tueddiadau o ran niferoedd sy'n cael triniaeth

Dengys Tabl 21 bod nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth o fewn unrhyw flwyddyn benodol wedi amrywio ers 2015/16, gyda nifer uchaf y cleientiaid yn cael triniaeth yn 2020/21.

Tabl 21 Tueddiadau o ran nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth yn ystod y flwyddyn – 2015/16 i 2020/21

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Cleientiaid sy'n cael triniaeth	129	209	270	210	271	347

Ffigur 1 Tueddiadau o ran nifer y cleientiaid sy'n cael triniaeth – 2015/16 i 2020/21

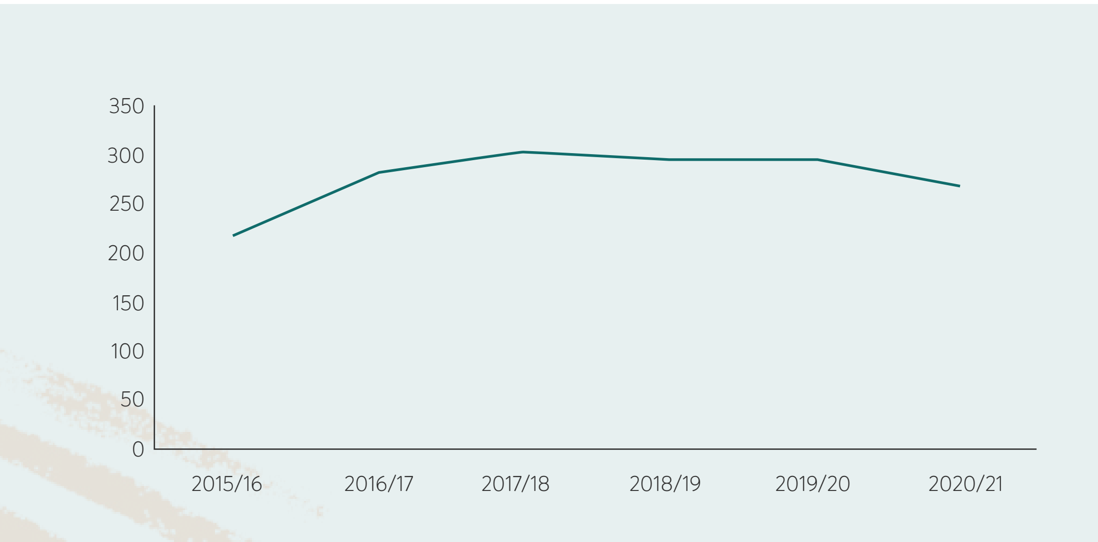

Mae gwasanaethau gamblo'n darparu pwynt cyswllt a chymorth ar gyfer gamblo cleientiaid y mae eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo ynghyd â'r rheiny a effeithir gan gamblo rhywun arall. Dengys Tabl 22 bod cyfran y cleientiaid sy'n ceisio cymorth o ganlyniad i gamblo rhywun arall wedi cynyddu o 4% yn 2015/16 i 11% yn 2020/21.

Tabl 22 Tueddiadau o ran y rheswm dros atgyfeirio– 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%	N.	%
Cleientiaid y mae eu hymddygiad o ganlyniad i anhwylder gamblo	123	96.1%	197	96.1%	252	93.7%	186	88.6%	233	86.6%	305	87.9%
Rhai eraill a effeithir	5	3.9%	8	3.9%	15	5.6%	21	10.0%	34	12.6%	37	10.7%
Unigolyn mewn perygl o ddatblygu problem gamblo	0	0.0%	0	0.0%	2	0.7%	3	1.4%	2	0.7%	5	1.4%
Ar goll	1		4		1		0		2		0	
Cyfanswm y cleientiaid	129		209		270		210		271		347	

11.2 Tueddiadau o ran y math o gamblo

Y gwahaniaeth mwyaf nodedig a adroddwyd o ran lleoliadau gamblo rhwng 2015/16 a 2020/21 (Tabl 23) fu'r cynnydd yn y gyfran sy'n adrodd eu bod yn defnyddio gwasanaethau gamblo ar-lein (a oedd wedi codi o 65% i 83%) ochr yn ochr â'r gostyngiad yn y gyfran sy'n defnyddio siopau betio (sydd wedi gostwng o 47% i 21%) neu fathau amrywiol o gamblo (sydd wedi gostwng o 20% i 12%).

Tabl 23 Tueddiadau o ran lleoliadau gamblo – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Siopau Betio	57	47.1%	85	43.8%	92	37.7%	66	35.9%	77	33.3%	60	21.1%
Neuadd Bingo	3	2.5%	6	3.1%	5	2.0%	1	0.5%	5	2.2%	2	0.7%
Casino	7	5.8%	16	8.2%	11	4.5%	5	2.7%	14	6.1%	12	4.2%
Digwyddiadau byw	1	0.8%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Canolfan Adloniant i Oedolion	6	5.0%	13	6.7%	8	3.3%	11	6.0%	11	4.8%	11	3.9%
Canolfan Adloniant i Deuluoedd	0	0.0%	1	0.5%	2	0.8%	3	1.6%	2	0.9%	0	0.0%
Tafarn	6	5.0%	5	2.6%	5	2.0%	4	2.2%	6	2.6%	2	0.7%
Ar-lein	79	65.3%	125	64.4%	173	70.9%	118	64.1%	159	68.8%	237	83.2%
Amrywiol	24	19.8%	32	16.5%	25	10.2%	10	5.4%	13	5.6%	33	11.6%
Clwb aelodau preifat	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Arall	4	3.3%	0	0.0%	3	1.2%	2	1.1%	3	1.3%	3	1.1%
Cyfanswm	121		194		244		184		231		305	

11.3 Tueddiadau o ran y rheswm dros adael triniaeth

A hwnnw wedi'i grwpio yn ôl flwyddyn y derbyniwyd triniaeth, dengys Tabl 24 nifer o dueddiadau cadarnhaol, gyda chynnydd yng nghyfran y cleientiaid sy'n cwblhau triniaeth a drefnwyd (o 64% i 78%), ochr yn ochr â gostyngiad yn y gyfran sy'n rhoi'r gorau i'w triniaeth (o 28% i 16%).

Tabl 24 Tueddiadau o ran y rheswm dros adael triniaeth – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Wedi'u rhyddhau trwy gytundeb	5	4.7%	6	3.5%	4	1.8%	1	0.6%	9	4.4%	3	1.1%
Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd	68	64.2%	104	60.8%	153	67.1%	128	80.0%	164	80.4%	213	77.5%
Wedi rhoi'r gorau iddi	30	28.3%	56	32.7%	64	28.1%	25	15.6%	30	14.7%	45	16.4%
Wedi'u cyfeirio ymlaen	2	1.9%	4	2.3%	5	2.2%	6	3.8%	0	0.0%	9	3.3%
Ymadawedig	0	0.0%	0	0.0%	1	0.4%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Cyfanswm y cleientiaid a ryddhawyd	106		171		228		160		204		275	

11.4 Tueddiadau o ran nodweddion cleientiaid

Dengys Tabl 25 gynnydd cyffredinol yng nghyfran y cleientiaid sy'n fenywod, sydd wedi codi o 20% yn 2015/16 i 34% yn 2020/21.

Tabl 25 Tueddiadau o ran rhyw – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Gwryw	103	79.8%	174	83.3%	218	80.7%	160	76.2%	184	67.9%	224	66.3%
Benyw	26	20.2%	35	16.7%	51	18.9%	50	23.8%	87	32.1%	114	33.7%
Cyfanswm y cleientiaid	129		209		270		210		271		347	

* Ni chynhwyswyd categorïau rhyw â llai na 30 o gleientiaid yn y tabl hwn

Dengys Tabl 26 bod cyfran y cleientiaid sy'n dod o gefndiroedd lleiafrifoedd ethnig wedi cynyddu'n gyffredinol o ran cyfran y rhai sy'n wyn neu wyn Prydeinig ers 2015/16 ond nid yn 2020/21.

Tabl 26 Tueddiadau o ran ethnigrwydd – 2015/16 i 2020/21

	2015/16		2016/17		2017/18		2018/19		2019/20		2020/21	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Gwyn neu wyn Prydeinig	128	99.2%	204	98.1%	256	95.5%	205	97.6%	256	94.5%	330	95.7%
Du neu Ddu Prydeinig	0	0.0%	0	0.0%	2	0.7%	2	1.0%	3	1.1%	7	2.0%
Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig	1	0.8%	2	1.0%	5	1.9%	2	1.0%	8	3.0%	7	2.0%
Cymysg	0	0.0%	0	0.0%	1	0.4%	1	0.5%	3	1.1%	1	0.3%
Arall	0	0.0%	2	1.0%	4	1.5%	0	0.0%	1	0.4%	0	0.0%
Cyfanswm y cleientiaid	129		208		268		210		271		347	

Atodiadau

12 Atodiadau

12.1 Eitemau data FfAD/DRF

12.1.1 Tabl Data Unigolion

Cod yr Eitem ddata	Eitem ddata	Gorfodol (M)/Gofynnol (R)	Tabl Cod Mewnbynnu
X1	Dynodydd Claf Lleol	M	-
X2	Cod y Darparwr	M	-
X3	Dyddiad Geni (MMBB)	M	-
P1	Rhyw	M	P-A
P2	Cod Post	R	-
P3	Dangosydd economaidd-gymdeithasol	R	P-B
P4	Statws perthynas	R	P-C
P5	Cefndir ethnig	R	P-D
P6	Diagnosis Ychwanegol Cleient	R	P-E

12.1.1.1 Codau Tabl Data Unigolion

P-A Rhyw	
0	Ddim yn hysbys
1	Gwryw
2	Benyw
3	Trawsryweddol
9	Heb ddweud (gofynnwyd i'r unigolyn ond gwrthododd ateb)

P-B Dangosydd economaidd-gymdeithasol	
01	Cyflogedig
02	Di-waith ac yn Chwilio am Waith
03	Myfyrwyr sy'n ymgymryd ag addysg neu hyfforddiant (o leiaf 16 awr yr wythnos) llawn neu ran amser (llai na 16 awr yr wythnos) ac sydd ddim yn gweithio neu wrthi'n chwilio am waith
04	Rhai â salwch hirdymor neu sy'n anabl, y rheiny sy'n derbyn Budd-dal Analluogrwydd, Cymhorthdal Incwm neu'r ddau; neu Lwfans Cyflogaeth a Chymorth
05	Rhywun sy'n cadw tŷ sy'n edrych ar ôl y teulu neu'r cartref ac nad yw wrthi'n chwilio am waith
06	Ddim yn derbyn budd-daliadau ac ddim yn gweithio neu wrthi'n chwilio am waith
07	Yn y carchar, mewn gofal, neu'n ceisio lloches
08	Gwaith gwirfoddol di-dâl, nid yw'n gweithio neu wrthi'n chwilio am waith
09	Wedi ymddeol
ZZ	Heb Ddweud (Gofynnwyd i'r unigolyn ond gwrthododd ateb)

P-C Statws Perthynas	
0	Ddim yn hysbys
1	Wedi Ysgaru/Diddymu Partneriaeth Sifil
2	Wedi gwahanu
3	Sengl
4	Gweddw
5	Mewn perthynas
6	Priod/Partneriaeth Sifil
9	Heb Ddweud (Gofynnwyd i'r unigolyn ond gwrthododd ateb)

P-D Cefndir ethnig	
A	Gwyn Prydeinig
B	Gwyn Gwyddelig
C	Gwyn Ewropeaidd
D	Gwyn Arall
E	Du, Du Prydeinig: Affricanaidd
F	Du, Du Prydeinig: Caribïaidd
G	Du, Du Prydeinig: Arall
H	Asiaidd, Asiaidd Prydeinig: Bangladeshaidd
J	Asiaidd, Asiaidd Prydeinig: Indiaidd
K	Asiaidd, Asiaidd Prydeinig: Pacistanaidd
L	Asiaidd, Asiaidd Prydeinig: Tsieinïaidd
M	Asiaidd, Asiaidd Prydeinig: Arall
N	Cymysg: Gwyn ac Asiaidd
P	Cymysg, Gwyn a Du Affricanaidd
R	Cymysg: Gwyn a Du Caribïaidd
S	Cymysg: Arall
Z	Unrhyw grŵp ethnig arall

P-E Diagnosis ychwanegol cleient	
0	Heb Ddweud (Gofynnwyd i'r unigolyn ond gwrthododd ateb)
1	Oes – Ffarmacolegol
2	Oes – Seicolegol
3	Oes – Y ddau, ffarmacolegol a seicolegol
4	Nac oes

12.1.2 Tabl Hanes Gamblo

Cod Eitem ddata	Eitem ddata	Gorfodol (M)/ Gofynnol (R)	Tabl Cod Mewnbynnu
X1	Dynodydd Claf Lleol	M	-
X2	Cod darparwr	M	-
X3	Dyddiad Geni (MMBB)	M	-
G1	Gweithgaredd(au) Gamblo	M	G-A
G2	Lleoliad(au) gamblo	M	G-B
G3	Hyd y cyfnod gamblo	M	-
G4	Colli swydd oherwydd gamblo	R	G-C
G5	Perthynas yn chwalu oherwydd gamblo	R	G-D
G6	Oedran y cychwynnodd y gamblo problemus	M	-
G7	Ennill swm mawr o arian yn gynnar	R	G-E
G8	Dyled oherwydd gamblo	R	G-F
G9	Amser a dreulir yn gamblo	R	G-G
G10	Arian sy'n cael ei wario ar gamblo	R	G-H

12.1.2.1 Gambling History Codes

	G-A Gweithgareddau Gamblo	
A - Siopau Betio	1 Ceffylau	Nodwch sgôr y cleient
	2 Cŵn	Nodwch sgôr y cleient
	3 Digwyddiad chwaraeon neu arall	Nodwch sgôr y cleient
	4 Peiriant gemau (FOBT)	Nodwch sgôr y cleient
	5 Peiriant gemau (arall)	Nodwch sgôr y cleient
	6 Arall	Nodwch sgôr y cleient
B - Neuadd Bingo	1 Lotri byw	Nodwch sgôr y cleient
	2 Terfynell	Nodwch sgôr y cleient
	3 Peiriant sgiliau	Nodwch sgôr y cleient
	4 Peiriant gemau (arall)	Nodwch sgôr y cleient
	5 Arall	Nodwch sgôr y cleient
C - Casino	1 Pocer	Nodwch sgôr y cleient
	2 Gemau cardiau eraill	Nodwch sgôr y cleient
	3 Rwlét	Nodwch sgôr y cleient
	4 Peiriant gemau (arall)	Nodwch sgôr y cleient
	5 Peiriant gemau (FOBT)	Nodwch sgôr y cleient
	6 Arall	Nodwch sgôr y cleient
D - Digwyddiadau byw	1 Ceffylau	Nodwch sgôr y cleient
	2 Cŵn	Nodwch sgôr y cleient
	3 Digwyddiad chwaraeon neu arall	Nodwch sgôr y cleient
	4 Arall	Nodwch sgôr y cleient
E - Canolfan Adloniant i Oedolion (Arcêd 18+)	1 Peiriant gemau (FOBT)	Nodwch sgôr y cleient
	2 Peiriant gemau (arall)	Nodwch sgôr y cleient
	3 Peiriannau gwobrwyo sgiliau	Nodwch sgôr y cleient
	4 Arall	Nodwch sgôr y cleient
F - Canolfan Adloniant i Deuluoedd (Arcêd)	1 Peiriant gemau (FOBT)	Nodwch sgôr y cleient
	2 Peiriant gemau (arall)	Nodwch sgôr y cleient
	3 Peiriannau gwobrwyo sgiliau	Nodwch sgôr y cleient
	4 Arall	Nodwch sgôr y cleient
G - Tafarn	1 Peiriant gemau (arall)	Nodwch sgôr y cleient
	2 Chwaraeon	Nodwch sgôr y cleient
	3 Pocer	Nodwch sgôr y cleient
	4 Arall	Nodwch sgôr y cleient
H - Ar-lein	1 Ceffylau	Nodwch sgôr y cleient
	2 Cŵn	Nodwch sgôr y cleient
	3 Gwasgar-fetio	Nodwch sgôr y cleient
	4 Digwyddiadau chwaraeon	Nodwch sgôr y cleient
	5 Bingo	Nodwch sgôr y cleient
	6 Pocer	Nodwch sgôr y cleient
	7 Casino (gemau bwrdd)	Nodwch sgôr y cleient
	8 Casino (slotiau)	Nodwch sgôr y cleient
	9 Cardiau crafu	Nodwch sgôr y cleient
	10 Cyfnewidfa fetio	Nodwch sgôr y cleient
	11 Arall	Nodwch sgôr y cleient

I - Amrywiol	1 Gemau preifat/wedi'u trefnu	Nodwch sgôr y cleient
	2 Loteri (Cenedlaethol)	Nodwch sgôr y cleient
	3 Loteri (arall)	Nodwch sgôr y cleient
	4 Cardiau crafu	Nodwch sgôr y cleient
	5 Pŵls Pêl-droed	Nodwch sgôr y cleient
	6 Gorsaf wasanaethau (peiriant gemau)	Nodwch sgôr y cleient
J - Clwb aelodau preifat	1 Pocer	Nodwch sgôr y cleient
	2 Gemau cardiau eraill	Nodwch sgôr y cleient
	3 Peiriant gemau	Nodwch sgôr y cleient
	4 Arall	Nodwch sgôr y cleient
K - Arall	1 Gweithgaredd arall heb ei gategoreiddio yma	Nodwch sgôr y cleient

G-B Colli swydd oherwydd gamblo	
0	Heb Ddweud (Gofynnwyd i'r unigolyn ond gwrthododd ateb)
1	Do
2	Naddo
9	Ddim yn hysbys

G-C Perthynas yn chwalu oherwydd gamblo	
0	Heb Ddweud (Gofynnwyd i'r unigolyn ond gwrthododd ateb)
1	Do
2	Naddo
9	Ddim yn hysbys

G-D Ennill swm mawr o arian yn gynnar	
0	Heb Ddweud (Gofynnwyd i'r unigolyn ond gwrthododd ateb)
1	Do
2	Naddo
9	Ddim yn hysbys

G-F Dyled oherwydd gamblo	
0	Heb Ddweud (Gofynnwyd i'r unigolyn ond gwrthododd ateb)
1	Nac oes
2	O dan £5000
3	£5000 - £9,999
4	£10,000 - £14,999
5	£15,000 - £19,999
6	£20,000 - £99,999
7	£100,000 neu ragor
8	Methdaliad
9	Mewn IVA
10	Ddim yn gwybod (rhywfaint)

12.1.3 Tabl Atgyfeirio

Cod Eitem ddata	Eitem ddata	Gorfodol (M)/Gofynnol (R)	Tabl Cod Mewnbynnu
X1	Dynodydd Claf Lleol	M	-
X2	Cod y darparwr	M	-
X3	Dyddiad Geni (MMBB)	M	-
R1	Ffynhonnell yr atgyfeiriad	M	R-A
R2	Dyddiad derbyn atgyfeiriad	M	-
R3	Dangosydd derbyn atgyfeiriad	M	R-B
R4	Rheswm dros yr atgyfeiriad	M	R-C
R5	Dangosydd ailddechrau gamblo	R	R-D
R6	Rheswm dros roi'r gorau iddi	R	R-E
R7	Dyddiad gorffen	R	-

12.1.3.1 Codau Atgyfeirio

R-A Ffynhonnell yr atgyfeiriad	
A1	Meddyg Teulu
A2	Ymwelydd Iechyd
A3	Gofal Iechyd Sylfaenol Arall
B1	Hunanatgyfeiriad
B2	Gofalwr
C1	Gwasanaethau Cymdeithasol
C2	Gwasanaeth Addysg
D1	Cyflogwr
E1	Yr Heddlu
E2	Llysoedd
E3	Gwasanaeth Prawf
E4	Carchar
E5	Gwasanaeth Cyswllt a Dargyfeirio y Llys
G1	Gwasanaethau Iechyd Meddwl yn y Sector Annibynnol
G4	Sector Gwirfoddol
H1	Adran Ddamweiniau ac Achosion Brys
I1	Iechyd Meddwl, Ymddiriedolaeth GIG
M1	Gwasanaethau Lloches
M4	Tîm Gweithredu ar Gyffuriau / Asiantaeth Camddefnyddio Cyffuriau
M5	Canolfan Byd Gwaith
M6	Gwasanaeth neu asiantaeth arall

R-B Dangosydd derbyn atgyfeiriad	
1	Oes
2	Nac oes

R-C Rheswm dros yr atgyfeiriad	
1	Gamblwr problemus
2	Rhai eraill a effeithir
3	Unigolyn mewn perygl o ddatblygu problem gamblo

R-D Dangosydd ailddechrau gamblo	
0	Heb Ddweud (Gofynnwyd i'r unigolyn ond gwrthododd ateb)
1	Oes
2	Nac oes
9	Ddim yn hysbys

R-E Rheswm Dros Orffen	
9	Cynigiwyd Asesiad ond DNA
	WEDI'U HASESU'N UNIG
10	Ddim yn addas ar gyfer y gwasanaeth – ddim wedi gweithredu neu wedi cyfeirio'n ôl at yr atgyfeiriwr
11	Ddim yn addas ar gyfer y gwasanaeth – wedi'i gyfeirio i rywle arall gyda chytundeb y claf
12	Wedi'i ryddhau trwy gydgytundeb, yn dilyn rhoi cyngor a chymorth
13	Wedi'i atgyfeirio at wasanaeth therapi arall trwy gytundeb â'r claf
14	Yn addas ar gyfer y gwasanaeth, ond mae'r claf wedi gwrthod y driniaeth a gynigiwyd
15	Ymadawedig (wedi'i asesu'n unig)
97	Ddim yn hysbys (wedi'i asesu'n unig)
	WEDI'I ASESU AC WEDI CAEL TRINIAETH
42	Wedi cwblhau'r driniaeth a drefnwyd
43	Wedi rhoi'r gorau i'r driniaeth (terfynu heb ei drefnu)
44	Wedi'i atgyfeirio at wasanaeth arall
45	Ymadawedig (wedi'i asesu ac wedi cael triniaeth)
98	Ddim yn hysbys (wedi'i asesu ac wedi cael triniaeth)

12.1.4 Tabl Apwyntiadau

Cod Eitem ddata	Eitem ddata	Gorfodol (M)/Gofynnol (R)	Tabl Cod Mewnbynnu
X1	Dynodydd Claf Lleol	M	-
X2	Cod y darparwr	M	-
X3	Dyddiad Geni (MMBB)	M	-
A1	Dyddiad yr apwyntiad	M	-
A2	Cod unigryw y sawl sy'n rhoi gofal	R	-
A3	Presenoldeb	M	A-A
A4	Hyd y cysylltiad	R	-
A5	Pwrpas yr apwyntiad	R	A-B
A6	Cyfrwng yr apwyntiad	R	A-C
A7	Ymyrraeth a roddwyd	M	A-D
A8	Sgôr MDGP	R	-
A9	Sgôr CORE-10	M	-

12.1.4.1 Codau apwyntiadau

A-A Presenoldeb	
5	Wedi mynychu'n brydlon, neu os yn hwyr, cyn yr oedd y gweithiwr gofal proffesiynol perthnasol yn barod i weld y claf
6	Wedi cyrraedd yn hwyr, ar ôl yr adeg yr oedd y gweithiwr gofal proffesiynol yn barod i weld y claf, ond fe'i gwelwyd
7	Claf wedi cyrraedd yn hwyr ond ni ellid ei weld
2	Apwyntiad wedi'i ganslo gan, neu ar ran, y claf
3	Heb fynychu – heb roi rhybudd ymlaen llaw
4	Apwyntiad wedi'i ganslo neu ei ohirio gan y darparwr gofal iechyd

A-B Pwrpas yr apwyntiad	
1	Asesu
2	Triniaeth
3	Asesu a thriniaeth
4	Adolygu yn unig
5	Adolygu a thriniaeth
6	Apwyntiad dilynol ar ôl cwblhau triniaeth
7	Arall
8	Heb ei gofnodi

A-C Cyfrwng yr apwyntiad	
1	Cyfathrebu wyneb-yn-wyneb
2	Ffôn
3	Camera gwe (e.e. skype)
4	Sgwrs ar-lein
5	E-bost
6	Gwasanaeth Negeseuon Byrion (SMS)

A-D Ymyrraeth a roddwyd	
1	CBT
2	Cwnsela
3	Rhaglen breswyl
4	Cyngor byr
5	Seicotherapi
6	Arall (nodwch os gwelwch yn dda)

12.2 Mynegai Difrifoldeb Gamblo Problemus (MDGP/PGSI)

Y MDGP yw'r mesur a ddefnyddir fwyaf ar gyfer gamblo problemus ym Mhrydain Fawr. Mae'n cynnwys naw eitem ac mae pob eitem yn cael ei hasesu yn ôl graddfa bedair pwynt: byth, weithiau, y rhan fwyaf o'r amser, bron bob amser. Caiff yr ymatebion i bob eitem eu sgorio fel a ganlyn:

- byth = sero
- weithiau = un
- y rhan fywaf o'r amser = dau
- bron bob amser = tri

Caiff y sgorau eu symio wedyn i roi cyfanswm y sgôr, sy'n gallu amrywio o leiafswm o 0 i uchafswm o 27.

Pan gaiff ei ddefnyddio fel adnodd sgrinio ar gyfer y boblogaeth, y cyfnod cyfeirio nodweddiadol ar gyfer y cwestiynau yw "y 12 mis diwethaf". O fewn lleoliadau sy'n darparu triniaeth, bydd darparwyr fel arfer yn addasu'r raddfa er mwyn holi cleientiaid am eu hymddygiad ers eu hapwyntiad, neu yn ystod y bythefnos ddiwethaf.[66]

Mae'r naw eitem fel y'u rhestrir isod:

Gan feddwl am y [CYFNOD AMSER] diwethaf...

1. Ydych chi wedi betio mwy nag yr oeddech yn wir yn gallu fforddio ei golli?
2. Ydych chi wedi bod angen gamblo â symiau mwy o arian i gael yr un teimlad o gyffro?
3. Pan oeddech wedi gamblo, wnaethoch chi fynd yn ôl ar ddiwrnod arall i geisio ennill yr arian yr oeddech wedi'i golli yn ôl?
4. Ydych chi wedi benthyg arian neu werthu unrhyw beth i gael arian i gamblo?
5. Ydych chi wedi teimlo efallai bod gennych broblem â gamblo?
6. Ydych chi'n teimlo bod gamblo wedi achosi unrhyw broblemau iechyd i chi, gan gynnwys straen a gorbryder?
7. Ydy pobl wedi beirniadu eich betio neu wedi dweud wrthych fod gennych broblem gamblo, p'un ai yr oeddech yn meddwl bod hynny'n wir ai peidio?
8. Ydych chi'n teimlo bod eich gamblo wedi achosi problemau ariannol i chi neu eich aelwyd?
9. Ydych chi wedi teimlo'n euog am y ffordd yr ydych yn gamblo neu'r hyn sy'n digwydd pan fyddwch yn gamblo?

Mae sgôr MDGP o wyth neu ragor yn cynrychioli gamblwr problemus, sef gamblwyr sy'n gamblo gyda chanlyniadau negyddol gyda'r posibilrwydd o fod wedi colli rheolaeth. Dyma'r trothwy a argymhellir gan ddatblygwyr y MDGP a dyma'r terfyn a ddefnyddir ar gyfer y dadansoddiad hwn.

66 Cafodd cysondeb y cyfnod amser yr holwyd amdano gan ddarparwyr ei nodi fel maes posibl i'w wella o safbwynt methodolegol yn y casgliad o ddata DRF a gyflwynwyd.

Mae sgoriau o rhwng tri a saith yn cynrychioli gamblo ag iddo 'risg canolig' (sef gamblwyr sy'n profi lefel ganolig o broblemau sy'n arwain at rai canlyniadau negyddol), ac mae sgôr i yn neu ddau'n cynrychioli 'risg isel' o ran gamblo (sef gamblwyr sy'n profi lefel isel o broblemau, gydag ychydig iawn neu ddim canlyniadau negyddol yn cael eu nodi).

12.3 CORE-10

Mae CORE yn golygu "Canlyniadau Clinigol Mewn Gwerthusiad Rheolaidd" ("Clinical Outcomes in Routine Evaluation") ac mae'r system CORE yn cynnwys dulliau gweithredu a syniadau ar gyfer cefnogi'r gwaith o fonitro newid a chanlyniadau mewn ymarfer rheolaidd ym maes seicotherapi, cwnsela ac unrhyw waith arall sy'n ceisio hyrwyddo adferiad seicolegol, iechyd a lles. Y 'CORE System Trust' sydd berchen yr hawlfraint ar yr holl offerynnau o fewn y system.

Mae mesur canlyniadau CORE (CORE-10) yn ddull monitro a ddefnyddir fesul sesiwn a chanddo eitemau sy'n cynnwys gorbryder, iselder, trawma, problemau corfforol, y modd y mae'r unigolyn yn gweithredu a'r risg i'w hun.

Gofynnir i gleientiaid ateb 10 eitem yn ôl graddfa ymatebion sy'n nodi amlder yr eitemau a nodir. Dyma fanylion yr eitemau, yr ymatebion a'r drefn sgorio:

Ar gyfer pob datganiad, dywedwch pa mor aml yr ydych wedi teimlo felly yn ystod yr wythnos ddiwethaf...

	Yr opsiynau o ran ymatebion a'r sgôr cyfatebol ar gyfer bob eitem				
	Dim o gwb	**Dim ond ambell waith**	**Weithiau**	**Yn aml**	**Y rhan fwyaf o'r amser neu drwy'r amser**
1. Rwyf wedi teimlo'n ar bigau'r drain, yn orbryderus neu'n nerfus	0	1	2	3	4
2. Rwyf wedi teimlo bod gen i rywun i droi ato am gymorth pan fo angen	4	3	2	1	0
3. Rwyf wedi teimlo fy mod yn gallu ymdopi pan fydd pethau'n mynd o'i le	4	3	2	1	0
4. Mae siarad â phobl wedi teimlo'n ormod i mi	0	1	2	3	4
5. Rwyf wedi teimlo panig neu ofn	0	1	2	3	4
6. Rwyf wedi cynllunio i roi pen ar y cwbl	0	1	2	3	4
7. Rwyf wedi cael trafferth cysgu neu rwy'n deffro'n aml	0	1	2	3	4
8. Rwyf wedi teimlo yn anobeithiol neu'n dda i ddim	0	1	2	3	4
9. Rwyf wedi teimlo'n anhapus	0	1	2	3	4
10. Mae delweddau neu atgofion annymunol wedi bod yn fy ngofidio	0	1	2	3	4

Caiff y sgorau eu symio wedyn i roi cyfanswm y sgôr, sy'n gallu amrywio o leiafswm o 0 i uchafswm o 40. Byddai sgôr o 40 yn cael ei ddosbarthu fel gofid difrifol, 25 = canolig i ddifrifol, 20 = canolig, 15 = ysgafn, gyda 10 neu lai yn is na'r torbwynt clinigol.

Ynglŷn â GambleAware:
Elusen annibynnol yw GambleAware (Rhif Elusen 1093910 yng Nghymru a Lloegr, Yr Alban (SC049433)) sy'n hyrwyddo dull iechyd cyhoeddus er mwyn atal niwed drwy gamblo.

Mae GambleAware yn gomisiynydd gwasanaethau atal, addysgu a thriniaeth integredig ar raddfa genedlaethol, gyda thros £56 miliwn o gyllid o dan reolaeth weithredol. Fel elusen annibynnol, rheoleiddir GambleAware gan Gomisiwn Elusennau Cymru a Lloegr, a Rheoleiddiwr Elusennau yr Alban (OSCR).

I dderbyn rhagor o wybodaeth am GambleAware, cysylltwch â info@gambleaware.org os gwelwch yn dda.

Ynglŷn â ViewIt:
Mae ViewIt Ltd yn gwmni a ddechreuwyd ym Mhrifysgol Manceinion, a gefnogir gan GC Business Growth Hub sy'n arbenigo mewn rheoli a dadansoddi data i ddarparu platfform ar gyfer adroddiadau syml.

Mae'r cwmni'n deillio o'r tîm sy'n cynhyrchu a dilysu Ystadegau Cenedlaethol ar gyfer allbynnau'r Gwasanaeth Cenedlaethol Monitro Triniaethau Cyffuriau ar ran Iechyd Cyhoeddus Lloegr.

National Gambling Treatment Service